

Informatīvais ziņojums Par makroekonomisko situāciju valstī

RĪGA
2011.gada janvāris

Ievads

Ekonomikas ministrija sadarbībā ar Finanšu ministriju ir sagatavojusi vienpadsmito informatīvo ziņojumu par makroekonomisko situāciju valstī.

Ziņojums sagatavots, pamatojoties uz Ministru kabineta 2008.gada 15.aprīļa sēdes protokola 43.§ 6.punktu, kas uzdod Ekonomikas ministrijai sadarbībā ar Finanšu ministriju līdz 2008.gada 15.jūnijam un turpmāk reizi divos mēnešos iesniegt kārtējo ziņojumu Ministru kabinetā par makroekonomisko situāciju valstī. Ziņojuma iesniegšanas termiņi ir precizēti Ministru prezidenta Valda Dombrovska 2009.gada 16.oktobra rezolūcijā Nr. 12/SAN-1005/21380, kas uzdod sagatavot kārtējo informatīvo ziņojumu līdz 2009.gada 29.decembrim un nākamās reizi trīs mēnešos.

Saskaņā ar 2008.gada 12.decembra sēdes protokola Nr.94 88.§ 2.punktu, Ekonomikas ministrija, sagatavojot kārtējo ziņojumu, ir iekļāvusi arī nozares ražotāju un pakalpojumu sniedzēju asociāciju prognozes, kā arī, atbilstoši 2009.gada 31.marta sēdes protokola Nr.22 29.§ 2.punktam, Ekonomikas ministrija sadarbībā ar iesaistītajām institūcijām ir papildinājusi ziņojumu ar ekonomikas attīstības prognozēm 2011.gadam.

Ziņojums ietver kopsavilkumu un 8 nodaļas – ārējā ekonomiskā vide, tekošās situācijas raksturojums reālajā, ārējā un finanšu sektorā, tendences darba tirgū, cenu izmaiņas, kā arī ekonomiskās attīstības prognozes.

Visa skaitliskā informācija un dati, izņemot īpaši norādītajos gadījumos, ir ņemti no Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes vai Eurostat datu bāzes. Latvijas Bankas un Finanšu un kapitāla tirgus komisijas dati ir izmantoti maksājumu bilances un monetāro rādītāju aprakstā. Finanšu ministrijas un Valsts kases dati izmantoti valdības finanšu raksturojumā.

Saturs

Attēlu un tabulu saraksts	5
Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums	7
1. Ārējā ekonomiskā vide	8
2. Produkcijas izlaide	11
3. Pieprasījums	25
4. Ārējais sektors	30
5. Finanšu sektors	34
6. Darba tirgus	40
7. Cenas	42
8. Prognozes	48

Saīsinājumi

ASV	Amerikas Savienotās Valstis
ĀTI	Ārvalstu tiešās investīcijas
CSP	Centrālā statistikas pārvalde
EE	Igaunija
EM	Ekonomikas ministrija
ES	Eiropas Savienība
EUR	eiro, oficiālā Eiropas Savienības naudas vienība
EU27	Eiropas Savienība (visas 27 dalībvalstis)
IKP	iekšzemes kopprodukts
HICP	saskaņotais patēriņa cenu indekss
Ls	lats
LT	Lietuva
LV	Latvija
MK	Ministru kabinets
NVA	Nodarbinātības Valsts aģentūra
NVS	Neatkarīga Valstu Sadraudzība
PCI	patēriņa cenu indekss
PVN	pievienotās vērtības nodoklis
RCI	ražotāju cenu indekss
VCI	ražotāju cenu indekss vietējā tirgū realizētajai produkcijai
VID	Valsts ieņēmumu dienests
XCI	ražotāju cenu indekss eksportētajai produkcijai

Attēlu un tabulu saraksts

Attēlu un tabulu saraksts.....	5
Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums	7
1. Ārējā ekonomiskā vide.....	8
1.1.tabula. IKP dinamika valstīs	10
2. Produkcijas izlaide	11
2.1.tabula. IKP dinamika	14
2.1.attēls. IKP dinamika pa ceturkšņiem	14
2.2. attēls. Ekonomikas sentimenta indekss	14
2.3.attēls. Mazumtirdzniecība.....	15
2.4.attēls. Mazumtirdzniecības konfidences rādītājs	15
2.5.attēls. Būvniecību raksturojošie rādītāji	16
2.6.attēls. Kravu apgrozījums	16
2.7.attēls. Apstrādes rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indekss	17
2.8.attēls. Rūpniecības konfidences rādītājs un ražošanas jaudu noslodze	17
2.9.attēls. Jaunie pasūtījumi apstrādes rūpniecībā	18
2.10.attēls. Apstrādes rūpniecību raksturojošie rādītāji.....	19
2.11.attēls. Pārtikas un dzērienu ražošanu raksturojošie rādītāji	19
2.12.attēls. Vieglo rūpniecību raksturojoši rādītāji.....	20
2.13.attēls. Kokapstrādi raksturojoši rādītāji	20
2.14.attēls. Papīra ražošanu un izdevējdarbību raksturojoši rādītāji	21
2.15.attēls. Ķīmisko rūpniecību un tās saskarnozares raksturojoši rādītāji	21
2.16.attēls. Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanu raksturojoši rādītāji	22
2.17.attēls. Metāla un gatavo metāla izstrādājumu ražošanu raksturojoši rādītāji	22
2.18.attēls. Elektrisko un optisko iekārtu ražošanu raksturojoši rādītāji	23
2.19.attēls. Mašīnu un iekārtu ražošanu raksturojoši rādītāji	23
2.20.attēls. Transporta līdzekļu ražošanu raksturojoši rādītāji	24
3. Pieprasījums	25
3.1.tabula. IKP no izlietojuma puses	27
3.1.attēls. Privātā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem	28
3.2.attēls. Sabiedriskā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem.....	28
3.3.attēls. Investīcijas pamatlīdzekļos pa ceturkšņiem	28
3.4.attēls. Preču un pakalpojumu eksports pa ceturkšņiem	29
3.5.attēls. Preču un pakalpojumu imports pa ceturkšņiem	29
4. Ārējais sektors	30
4.1.attēls. Preču eksports un imports pa mēnešiem	32
4.2.attēls. Pakalpojumu eksports un imports pa mēnešiem	32
4.3.attēls. Maksājumu balance pa ceturkšņiem	33
4.4.attēls. Lata reālā efektīvā kursa indekss	33

5. Finanšu sektors	34
5.1.attēls. Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālie rādītāji	38
5.2.attēls. Nodokļu ieņēmumi.....	38
5.3.attēls. Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti	39
5.4.attēls. Vidējās svērtās % likmes izsniegtajiem kredītiem, (Ls; EUR)	39
6. Darba tirgus	40
6.1.attēls. Darba tirgu raksturojoši rādītāji	41
7. Cenas	42
7.1.attēls. Patēriņa cenu pārmaiņas.....	43
7.1.tabula. Patēriņa cenu pārmaiņas pa mēnešiem	43
7.2.attēls. Patēriņa cenu indekss grupās un apakšgrupās.....	44
7.3.attēls. Atsevišķu preču un pakalpojumu grupu ietekme uz kopējo patēriņa cenu indeksu	45
7.4.attēls. Saskaņotais patēriņa cenu indekss pa mēnešiem	46
7.5.attēls. Ražotāju cenu pārmaiņas.....	46
7.6.attēls. Ražotāju cenu dinamika apstrādes rūpniecībā	47
7.7.attēls. Patēriņa cenu, ražotāju cenu un tirgus pakalpojumu pievienotās vērtības deflatora izmaiņas	47
8. Prognozes	48
8.1.attēls. IKP no izlietojuma puses	48
8.2.attēls. Nozaru attīstības tendences	49
8.1.tabula. IKP dinamika, % pret iepriekšējo gadu	50
8.3.attēls. Darba tirgus attīstības tendences	51
8.4.attēls. 12 mēnešu inflācija	52

Ekonomiskais stāvoklis: īss kopsavilkums

Latvijas ekonomikā jau trešo ceturksni pēc kārtas ir bijusi izaugsme. Iekšzemes kopprodukts 2010.gada 3.ceturksnī salīdzinājumā ar 2.ceturksni ir palielinājies par 0,9% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem). 2010.gada 3.ceturksnī IKP apjoms par 2,9% pārsniedza iepriekšējā gada 3.ceturkšņa līmeni (salīdzināmās cenās). Izaugsme ir bijusi straujāka nekā iepriekš prognozēts.

Situācija ir uzlabojusies lielā mērā pateicoties eksporta pieaugumam, un pozitīvās tendences ekonomikā, pirmkārt, izjūt ar eksporta iespējām saistīti uzņēmumi un tautsaimniecības nozares. Preču eksporta apjomi faktiskajās cenās 2010.gada desmit mēnešos bija par 27% lielāki nekā 2009.gada atbilstošajā periodā. Preču eksporta apjomi jau pārsniedz pirmskrīzes līmeni. Svarīgi atzīmēt, ka eksporta iespēju paplašināšanā ļoti būtisks ir ne tikai ārējā pieprasījuma pieaugums, bet arī Latvijas ražotāju konkurētspējas palielināšanās, kas ir panākta gan uz darbaspēka izmaksu samazināšanas, gan uz produktivitātes palielinājuma rēķina.

Izaugsme 2010.gada trīs ceturkšņos bija vērojama visās preču ražošanas nozarēs. Īpaši jāatzīmē galvenās eksporta nozares – apstrādes rūpniecības – izaugsme (par 20,2%). Kopš 2009.gada decembra nozares ražošanas apjomi ir palielinājušies caurmērā par 1,7% ik mēnesi. Būtiski ražošanas apjomi 2010.gada vienpadsmit mēnešos ir kāpuši kokapstrādes, papīra ražošanas un poligrāfijas, elektrisko un optisko iekārtu, kā arī transportlīdzekļu ražošanas nozarēs. Pozitīvas tendences vērojamas arī metālu un metāla izstrādājumu ražošanas, kā arī mašīnbūves nozarēs.

Pakāpeniski stabilizējas arī privātais patēriņš, par ko liecina mazumtirdzniecības apgrozījuma palielinājums, kas no 2009.gada decembra līdz 2010.gada novembrim ir pieaudzis par 10% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem), turklāt kopš augusta mazumtirdzniecības apjomi jau pārsniedz iepriekšējā gada atbilstošo mēnešu līmeni.

Tāpat aizvadītajā gadā iezīmējās pozitīvas tendences darba tirgū. Kopš 2010.gada pavasara ik ceturksni nodarbināto skaits pieaug. Atbilstoši nodarbinātības palielinājumam sarūk bezdarbs. 2010.gada 3.ceturksnī pēc darbaspēka apsekojuma datiem bezdarba līmenis bija 18%. Kopš 2010.gada marta mazinās arī reģistrētā bezdarba līmenis, kas decembra beigās bija 14,3%. Reģistrēti bija 162,5 tūkstoši darba meklētāji, kas ir par 32 tūkstošiem mazāk nekā 2010.gada martā.

Patēriņa cenas 2010.gada decembrī par 2,5% pārsniedza 2009.gada decembra līmeni. Cenu kāpumu noteica ne tikai situācijas stabilizēšanās iekšējā tirgū, bet arī būtiskais cenu kāpums pasaulē – galvenokārt pārtikai un enerģētikas resursiem.

Tautsaimniecībā vērojamās pozitīvās tendences – eksporta pieaugums, pakāpenisks privātā patēriņa palielinājums, stabilizējošās investīcijas, uzlabojumi darba tirgū, kā arī ražotāju cenu pieaugums - dod pamatu prognozēm, ka arī nākamajos ceturkšņos IKP turpinās palielināties. Ekonomikas ministrija prognozē, ka 2010.gadā kopumā IKP būs tuvu iepriekšējā gada līmenim. Turpretim 2011. gada kopējā izaugsme jau būs pozitīva un IKP apjoms var par 3,5% pārsniegt 2010. gada līmeni. Arī 2011.gadā galvenais ekonomikas dzinulis būs eksports. Tāpēc turpmākās izaugsmes iespējas ir saistītas ar mūsu tirdzniecības partnervalstu attīstību un ar Latvijas konkurētspējas uzlabošanu.

1. Ārējā ekonomiskā vide

Pasaules ekonomiskās atveseļošanās turpinās, bet tās temps joprojām ir nevienmērīgs un, salīdzinot ar 2010.gada pirmajiem ceturkšņiem, ir palēninājies. Izzūdot dažu veicinošu faktoru, piemēram, krājumu cikla un fiskālo stimulu, ietekmei, kā arī saglabājoties saspringtai situācijai darba tirgū un relatīvi zēmam patērētāju konfidences līmenim, attīstītajās valstīs izaugsmes tempi ir piebremzējušies. Turpretī attīstības valstu izaugsme, lai gan pēdējos mēnešos kļuvusi nedaudz mērenāka, vēl arvien ir dinamiska.

Kopumā **ES-27** valstīs pēc dziļās ekonomiskās krīzes IKP pieauga jau piekto ceturksni pēc kārtas. 2010.gada 3.ceturksnī, salīdzinot ar 2.ceturksni, IKP palielinājās par 0,5% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem) un par 2,1% pārsniedza 2009.gada 3.ceturkšņa līmeni.

2010.gada 3.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, tādās lielās ekonomikās kā Vācija un Francija turpinājās IKP pieaugums (attiecīgi par 0,7% un 0,3%). Tāpat ekonomikas atveseļošanās bija vērojama arī Zviedrijā (ceturkšņa laikā IKP palielinājās par 2,1%), Dānijā (par 1%) un Somijā (par 0,5%). Lielbritānijā 2010.gada 3.ceturksnī IKP, salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni, pieauga par 0,7% un sagaidāms, ka turpmākās krājumu korekcijas, monetārās politikas stimuli un nacionālās valūtas kursa pazeminājums veicinās turpmāku ekonomikas izaugsmi, neraugoties uz joprojām ierobežotiem kreditēšanas nosacījumiem un paredzamajiem budžeta konsolidācijas pasākumiem.

Arī Centrālās un Austrumeiropas valstīs kopumā pēdējos ceturkšņos turpinājās atveseļošanās. To pamatā noteica ārējais pieprasījums un krājumu atjaunošanas cikls. Turpretim vāja darba tirgus un kredītu tirgus apstākļu, zemas jaudu noslodzes un dažās valstīs fiskālo ierobežojumu dēļ bija saglabāties ierobežots iekšzemes pieprasījums. Visstraujāk 2010.gada 3.ceturksnī, salīdzinot ar 2.ceturksni, ekonomiskās aktivitātes palielinājās Slovākijā un Čehijā (par 1%). Tāpat stabils pieaugums (ceturkšņa laikā par 1,3%) bija Polijā, kur arī pasaules finanšu krīzes laikā saglabājās izaugsme.

Tomēr atsevišķās ES valstīs ekonomiskās aktivitātes turpina samazināties. 2010.gada 2.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, IKP saruka Grieķijā (par 1,3%) un Rumānijā (par 0,7%).

Kopš 2009.gada nogales situācija **Baltijas valstīs** pakāpeniski uzlabojas. 2010.gada 3.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, gan Latvijā, gan Lietuvā, gan Igaunijā IKP pieauga – attiecīgi par 0,9%, 0,6% un 0,7% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem). Ekonomiskā situācija Baltijas valstīs turpina stabilizēties pateicoties augošajam ārējam pieprasījumam un ar to saistītajam rūpniecības produkcijas izlaides pieaugumam.

IKP pieauguma temps **ASV** 2010.gada 3.ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni bija 0,6% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem). Ekonomikas izaugsmi veicināja ieguldījumi uzņēmējdarbībā un valdības izdevumu palielināšana, bet

vienlaikus to bremzēja apjomīgais importa kāpums, kas būtiski pārsniedza eksporta pieaugumu. Pakāpenisks privātā patēriņa pieaugums un rūpnieciskās ražošanas izaugsme liecina par turpmāku ekonomisko aktivitāšu palielināšanos.

Japānā ekonomiskā aktivitāte 2010.gada 3.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, ir pieaugusi par 1,1%. Salīdzinoši straujais pieaugums ceturkšņa laikā ir skaidrojams ar īslaicīgu faktoru ietekmi. Piemēram privāto patēriņu būtiski veicināja valdības subsīdijas noteiktu veidu transportlīdzekļu iegādei, valdības atbalsta pasākumi mājokļu iegādei utml. Sagaidāms, ka turpmākajos ceturkšņos ekonomiskā aktivitāte būs mērena. Beidzoties valdības stimulējošajiem pasākumiem, samazināsies privātais patēriņš, un eksporta izaugsme nedaudz vājināsies sakarā ar Japānas jenas kursa paaugstināšanos.

Atveseļošanos **NVS** valstīs nosaka vairāki faktori. Uz izejvielu eksportu orientētās valstīs izaugsmi veicina augstās naftas produktu, gāzes un metālu cenas, kas savukārt stimulē ražošanu un veicina nodarbinātību. NVS valstu ekonomikām palīdz atgūties globālās tirdzniecības un kapitāla plūsmu stabilizēšanās. Aktivitāšu pieaugums Krievijas reālajā sektorā veicina arī pārējā reģiona ārējo pieprasījumu. Tomēr jāmin arī riska faktori, kas var kavēt izaugsmi vairākās NVS valstīs, piemēram, finanšu sektora ievainojamība un lielā atkarība no ārējā finansējuma. Paredzams, ka negatīvu ietekmi uz izaugsmi atstās arī 2010.gada vasaras sezonas nelabvēlīgie laika apstākļi.

Gan attīstītajās, gan attīstības valstīs ekonomiku izaugsmes iespējas turpmākajos ceturkšņos noteiks vairāki faktori. No vienas puses, iespējams, ka pasaules tirdzniecība turpinās attīstīties straujāk, nekā prognozēts iepriekš, tādējādi veicinot valstu eksportu. No otras puses, lejupvērsti riski saistīti ar spriedzi finanšu tirgus segmentos un iespējamo atgriezenisko ietekmi uz reālo sektoru. Tāpat ekonomikas atveseļošanos var kavēt jauns naftas un citu preču cenu pieaugums. Daudzās valstīs ekonomiskās aktivitātes atjaunošanos lielā mērā ierobežos vairākos sektoros notiekošais bilancu koriģēšanas process, fiskālās konsolidācijas pasākumi, valsts parāda līmeņa pieaugums un saspringtā situācija darba tirgū.

1.1.tabula. IKP dinamika valstīs

	% pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni (t/t-4), sezonāli neizlīdzināti dati							% pret iepriekšējo ceturksni (t/t-1), sezonāli izlīdzināti dati						
	2009				2010			2009				2010		
	I	II	III	IV	I	II	III	I	II	III	IV	I	II	III
ES-27	-5,4	-5,6	-4,0	-1,9	0,7	2,4	2,1	-2,4	-0,3	0,2	0,3	0,4	1,0	0,5
ES-15	-5,5	-5,6	-4,0	-1,9	0,7	2,4	2,1	-2,4	-0,3	0,3	0,3	0,4	1,1	0,5
Latvija	-17,8	-18,1	-19,1	-16,8	-6,0	-2,1	2,9	-11,3	-1,3	-4,2	-0,6	1,0	1,2	0,9
Lietuva	-14,0	-15,9	-14,5	-14,5	-2,0	1,1	1,1	-13,6	0,1	-0,5	-0,2	-0,1	0,5	0,6
Igaunija	-14,6	-16,6	-15,4	-8,8	-2,6	3,1	5,0	-5,6	-3,7	-1,3	1,4	1,0	1,9	0,7
Austrija	-5,4	-5,7	-3,6	-0,9	0,1	2,4	2,4	-2,1	-0,8	0,6	0,4	0,0	1,2	0,9
Beļģija	-4,3	-4,0	-2,5	-0,2	1,5	2,6	1,8	-1,7	0,1	1,0	0,4	0,1	1,0	0,4
Bulgārija	-5,3	-3,8	-4,9	-5,8	-4,0	0,5	1,0	-6,3	0,0	-0,1	-0,2	-0,5	0,5	0,7
Čehija	-3,5	-5,1	-5,0	-2,9	1,0	2,9	2,5	-3,6	-0,5	0,5	0,4	0,6	0,8	1,0
Dānija	-4,2	-7,4	-5,9	-3,3	-0,7	2,7	3,3	-1,6	-2,4	0,4	0,5	0,7	1,3	1,0
Francija	-3,6	-3,7	-2,5	-0,6	1,2	2,1	1,7	-1,5	0,2	0,2	0,6	0,2	0,6	0,3
Grieķija	-1,5	-2,2	-2,3	-3,1	-2,4	-4,0	-4,7	-1,1	-0,4	-0,7	-1,1	-0,6	-1,7	-1,3
Itālija	-6,9	-6,5	-4,0	-2,7	0,9	1,6	0,9	-2,9	-0,3	0,4	-0,1	0,4	0,5	0,3
Īrija	-9,2	-7,8	-7,4	-5,8	-1,2	-1,8	-0,5	-2,5	-0,3	-0,6	-2,3	2,1	-1,0	0,5
Kipra	0,7	-1,7	-2,7	-2,8	-1,1	0,5	1,8	-1,0	-0,9	-0,7	-0,1	0,5	0,5	0,6
Lielbritānija	-6,0	-6,5	-4,3	-2,7	-0,6	2,5	2,6	-2,2	-0,8	-0,3	0,5	0,3	1,1	0,7
Luksemburga	-5,7	-7,9	-2,8	2,1	1,2	5,5	3,8	0,6	-3,0	3,3	1,3	-0,1	0,9	1,5
Malta	-2,4	-3,8	-2,5	0,9	4,2	4,0	3,6	-1,7	-0,1	0,9	1,6	1,4	0,1	0,5
Nīderlande	-4,5	-5,3	-3,7	-2,2	0,6	2,2	1,9	-2,4	-1,3	0,7	0,6	0,5	0,9	0,0
Polija	0,6	1,1	1,2	3,5	2,7	3,6	4,8	0,4	0,6	0,4	1,4	0,7	1,2	1,3
Portugāle	-3,9	-2,9	-2,4	-0,8	1,5	1,6	1,0	-1,6	0,6	0,2	-0,2	1,1	0,2	0,3
Rumānija	-6,2	-8,7	-7,1	-6,5	-2,6	-0,5	-2,5	-4,1	-1,5	0,1	-1,5	-0,3	0,3	-0,7
Slovākija	-5,1	-5,4	-5,0	-3,6	4,7	4,2	3,8	-7,6	1,1	1,2	1,3	0,8	1,0	1,0
Slovēnija	-8,4	-9,4	-8,8	-5,7	-1,2	2,1	1,7	-6,0	-0,6	0,4	0,1	-0,1	1,0	0,3
Somija	-9,0	-9,7	-8,2	-5,2	-0,2	4,9	3,7	-5,6	-1,1	1,3	0,3	0,1	2,6	0,5
Spānija	-3,8	-4,5	-4,0	-2,6	-1,4	0,2	0,1	-1,6	-1,1	-0,3	-0,2	0,1	0,3	0,0
Ungārija	-7,1	-8,0	-7,5	-4,3	0,1	1,0	1,7	-3,2	-1,3	-0,8	0,0	1,0	0,4	0,8
Vācija	-6,3	-6,8	-4,4	-1,3	2,2	4,3	3,9	-3,4	0,5	0,7	0,3	0,6	2,3	0,7
Zviedrija	-6,6	-7,1	-6,4	-1,3	2,7	5,0	6,9	-2,6	0,3	-0,1	0,9	1,7	2,0	2,1
Īslande	-4,3	-6,0	-8,2	-8,5	-7,3	-7,5	-1,6	-2,4	-0,8	-4,2	-0,3	-2,6	-0,3	1,2
Norvēģija	1,3	-5,0	-0,9	-1,1	-0,8	1,6	-1,4	-0,5	-1,1	0,7	-0,2	0,5	-0,2	-1,6
Šveice	-3,0	-3,3	-1,7	0,3	2,1	2,8	3,0	-1,0	-0,5	0,6	0,7	0,9	0,8	0,7
ASV	-3,8	-4,1	-2,7	0,2	2,4	3,0	3,2	-1,2	-0,2	0,4	1,2	0,9	0,4	0,6
Japāna	-10,4	-7,0	-6,3	-1,4	5,9	3,5	5,3	-5,4	2,7	-0,3	1,4	1,7	0,7	1,1

2. Produkcijas izlaide

Latvijas ekonomikā jau trešo ceturksni pēc kārtas ir bijusi izaugsme. Iekšzemes kopprodukts 2010.gada 3.ceturksnī salīdzinājumā ar 2.ceturksni ir palielinājies par 0,9% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem, 1. un 2.ceturksnī izaugsme bija atbilstoši par 1% un 1,2%). 2010.gada 3.ceturksnī IKP apjoms par 2,9% pārsniedza 2009.gada 3.ceturkšņa līmeni (salīdzināmās cenās).

Ekonomiskās situācijas uzlabojumu pamatā nosaka eksporta apjumu pieaugums un tirgojamo nozaru izaugsme, kas ļauj kompensēt vēl vājo iekšzemes pieprasījumu un uz iekšējo tirgu orientēto pakalpojumu nozaru attīstību.

Izaugsme 2010.gada trīs ceturkšņos bija vērojama visās preču ražošanas nozarēs. 2010.gada 3.ceturksnī, salīdzinot ar 2009.gada atbilstošo ceturksni, apstrādes rūpniecība ir pieaugusi par 20,2%, elektroenerģijas, gāzes un ūdens apgādes nozare – par 15,1% un primārās nozares – par 2,6%. Šo nozaru izaugsme kopumā ir devusi 2,7 procentpunktu ieguldījumu IKP pieaugumā.

Tāpat izaugsme 2010.gada trīs ceturkšņos bija vērojama transporta un sakaru nozarē (2010.gada 3.ceturksnī pieaugums par 5,4%, salīdzinot ar iepriekšējā gada 3.ceturksni). Jāatzīmē arī tirdzniecības, viesnīcu un restorānu nozarē sniegto pakalpojumu apjoma pieaugums 2010.gada 3.ceturksnī (par 11%, salīdzinot ar 2009.gada attiecīgo periodu), kas pamatā panākts uz vairumtirdzniecības apjoma kāpuma rēķina. Ņemot vērā nozares lielo īpatsvaru tautsaimniecībā, būtiskais apjoma pieaugums ietekmēja iekšzemes kopprodukta palielinājumu par 2,3 procentpunktiem.

Turpretim pārējās pakalpojumu nozarēs izlaides apjomi vēl atpalika no 2009.gada līmeņa. Komercepakalpojumu nozarē 3.ceturksnī izlaides apjomi saruka par 4,3%, savukārt valdības izdevumu ierobežošana būtiski ietekmēja sabiedrisko pakalpojumu nozari, kur sniegto pakalpojumu apjoms bija par 5,4% mazāks nekā 2009.gada 3.ceturksnī. Visdziļāko ražošanas apjoma kritumu piedzīvo būvniecības nozare – 2010.gada 3.ceturksnī nozares izlaide bija par 13,1% zemākā līmenī nekā 2009.gada 3.ceturksnī. Kopumā tendences pakalpojumu nozarēs un būvniecībā noteica IKP samazinājumu par 2,8 procentpunktiem (t. sk. būvniecība – par 1 procentpunktu).

Stabilizējoties iekšējam pieprasījumam, turpināja uzlaboties situācija mazumtirdzniecībā. **Mazumtirdzniecības apgrozījuma** apjomi no 2009.gada decembra līdz 2010.gada novembrim pieauga par 10% (salīdzināmās cenās, pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem). Tomēr 2010.gada vienpadsmit mēnešos mazumtirdzniecības apgrozījums vēl bija par 3,6% mazāks nekā 2009.gada janvārī – novembrī (pārtikas preču tirdzniecības apgrozījums saruka par 6,1%, auto degvielas mazumtirdzniecības apjomi – par 7,6%, savukārt nepārtikas precēm apgrozījums saglabājās praktiski iepriekšējā gada atbilstošā perioda līmenī). Salīdzinot 2010.gada novembri ar iepriekšējā gada novembri, kopējais mazumtirdzniecības apgrozījums salīdzināmās cenās bija pieaudzis par 8,1%. Kopš 2010.gada augusta mazumtirdzniecības apgrozījums pārsniedz iepriekšējā gada attiecīgo mēnešu līmeni.

Atbilstoši investīciju samazinājumam tautsaimniecībā, ir sarukuši **būvniecības produkcijas apjomi**. 2010.gada deviņos mēnešos, salīdzinot ar 2009.gada janvāri - septembri, būvniecības produkcijas apjomi salīdzināmajās cenās samazinājušies par 28,5%. Tai skaitā ēku būvniecības apjomi kritušies par 30,3%, bet inženierbūvju būvniecība – par 27,1 procentu.

2010.gada 3.ceturksnī, salīdzinot ar 2010.gada 2.ceturksni, būvniecības produkcijas apjomi palielinājās (par 15,1%, pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem salīdzināmajās cenās). Ceturkšņa laikā būvniecības apjoma pieaugumu pamatā noteica dzīvojamo māju, tirdzniecības ēku, kā arī rūpniecības ražošanas ēku un noliktavu būvniecības apjomu palielināšanās.

Eksportu iespēju paplašināšanās, palielinoties ārējam pieprasījumam, un konkurētspējas pieaugums ir pamats tam, ka **apstrādes rūpniecībā** turpina palielināties ražošanas apjomi, kas 2010.gada novembrī bija par 15,7% lielāki nekā iepriekšējā gada atbilstošajā mēnesī. 2010.gada janvārī – novembrī saražotās produkcijas apjomi par 14,1% pārsniedza 2009.gada vienpadsmit mēnešu līmeni. Kopš 2009.gada decembra ik mēnesi nozares ražošanas apjomi ir palielinājušies vidēji par 1,7 procentiem.

Lielākais ieguldījums nozares izaugsmē ir kokapstrādei, kur 2010.gada vienpadsmit mēnešos ražošanas apjomi bija par gandrīz 30% lielāki nekā iepriekšējā gada attiecīgajā periodā. Šajā pašā laikā metālu un metāla izstrādājumu ražošanas nozares apjomi pieauga par vairāk kā 20%. Pozitīvas tendences vērojamas arī papīra ražošanas un poligrāfijas, elektrisko un optisko iekārtu, kā arī transportlīdzekļu ražošanas un mašīnbūves nozarēs. Tajā pašā laikā ražošanas apjomi šī gada janvārī – novembrī, salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, ir samazinājušies pārtikas rūpniecībā. Neraugoties uz eksporta apjomu palielinājumu, saglabājoties vājam iekšējam patēriņam, pārtikas nozares ražošanas apjomi par gandrīz 3% atpaliek no 2009.gada attiecīgā perioda līmeņa.

2010.gada vienpadsmit mēnešos apstrādes rūpniecības produkcijas realizācijas ieņēmumi bija par 16,2% lielāki nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā. Vājā iekšzemes pieprasījuma rezultātā, produkcijas realizācija vietējā tirgū šajā laika posmā bija palielinājusies tikai par 2,1%. Turpretim eksportētās produkcijas realizācija bija pieaugusi par 28,2 procentiem.

2010.gada novembrī apstrādes rūpniecības ražotāju cenas bija par 7,5% augstākas nekā gadu iepriekš. Zemā pieprasījuma rezultātā vietējā tirgū realizētajai produkcijai ražotāju cenas 12 mēnešu laikā bija palielinājušās par 4,6%, bet eksportētajai produkcijai ražotāju cenas bija par 10,2% augstākas nekā 2009.gada novembrī. Lielākie ražotāju cenu kāpumi ir vērojami apstrādes rūpniecības nozarēs, kurām ārējos tirgos strauji aug pieprasījums un kuras ir atkarīgas no pasaules cenu svārstībām. Piemēram, metālapstrādes nozarē ražotāju cenas 2010.gada novembrī bija par vairāk kā 40% augstākas nekā gadu iepriekš, bet kokapstrādes nozarē ražotāju cenas 12 mēnešu laikā pieauga par 12,3%. Gada laikā ražotāju cenas pārtikas rūpniecībā pieauga par 8,2 procentiem.

Iekšējam pieprasījumam joprojām saglabājos zemā līmenī, bet ārējam pieprasījumam augot, ievērojami ir palielinājies eksporta īpatsvars apstrādes rūpniecības realizācijā. 2010.gada vienpadsmit mēnešos tas bija 60% apmērā no kopējās nozarē saražotās produkcijas realizācijas.

Lai gan nedaudz lēnākos tempos, tomēr joprojām stabili pieaug jauno pasūtījumu apjoms. Jauno pasūtījumu pieaugumu pamatā nosaka pieprasījuma kāpums eksporta tirgos, tomēr, pretstatā 2010.gada pirmajiem ceturkšņiem, 3.ceturksnī, salīdzinot ar 2009.gada 3.ceturksni, būtiski ir palielinājies pasūtījumu skaits iekšējā tirgū (īpaši ķīmiskās rūpniecības, elektrisko un optisko iekārtu, kā arī mašīnbūves nozarēs).

Apstrādes rūpniecībā ražošanas jaudu līmenis 2010.gada 3. un 4. ceturksnī saglabājās praktiski nemainīgs 66% robežās, kas caurmērā atbilst 2008.gada vidējam līmenim.

Arī **konjunktūras apsekojumu rezultāti** liecina, ka uzņēmēju un patērētāju novērtējums par turpmākās izaugsmes iespējām turpina pakāpeniski uzlaboties. Latvijas ekonomikas sentimenta indikators 2010.gada decembrī bija 102,1 punkts. Tas ir par 28 punktiem vairāk nekā 2009.gada martā, kad rādītājs bija sasniedzis zemāko līmeni. Iepriekš 100 punktu robežu ekonomikas sentimenta indekss pārsniedza 2008.gada sākumā.

Līdzīga dinamika ir vērojama arī citiem konfidences rādītājiem. Atbilstoši patreizējām ekonomikas attīstības tendencēm, salīdzinoši zemākā līmenī ir būvniecības un patērētāju konfidences rādītāji. Savukārt rūpniecības konfidences rādītāju dinamiku nosaka pieaugošā neziņa par galveno tirdzniecības partnervalstu attīstības perspektīvām 2011.gadā. Turpretim mazumtirdzniecības un pakalpojumu konfidences rādītāji turpināja strauji uzlaboties un jau ievērojami pārsniedza pirmskrīzes līmeni. Konjunktūras rādītāju relatīvi lēnāku uzlabošanos 2010.gada pēdējos mēnešos noteica arī uzņēmēju un patērētāju piesardzīgāka attieksme pret nākotnes perspektīvām, saistībā ar 2011.gada valsts budžeta izstrādi un pieņemšanu.

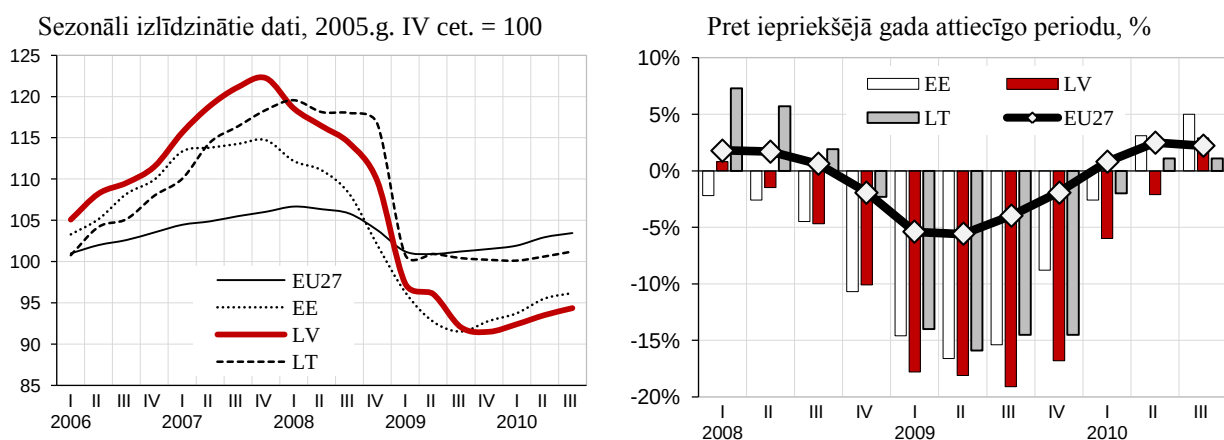
Detalizētāka statistiskā informācija par iekšzemes kopprodukta dinamiku un produkcijas izlaidi sniegta turpmākajās tabulās un attēlos.

2.1.tabula. IKP dinamika, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu

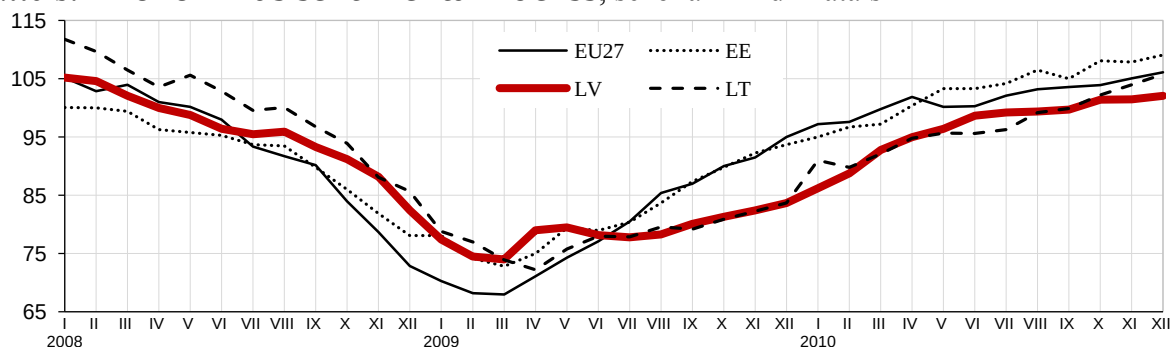
Pieauguma tempi, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, sezonāli neizlīdzināti dati									
	2008.	2009.	2009				2010		
	gads	gads	I	II	III	IV	I	II	III
Primārās nozares	0,5	3,0	-3,5	3,2	2,3	9,2	5,9	7,1	2,6
Apstrādes rūpniecība	-6,5	-19,2	-25,9	-23,4	-18,3	-9,0	6,8	15,3	20,2
Elektroenerģija, gāze, ūdens apgāde	-2,4	-7,2	-9,8	-10,4	-14,2	2,3	17,4	11,0	15,1
Būvniecība	-2,6	-33,6	-27,6	-30,7	-34,2	-39,7	-43,2	-35,3	-13,1
Tirdzniecība, viesnīcas, restorāni	-8,4	-29,0	-26,6	-29,6	-28,9	-31,2	-8,4	-0,2	11,0
Transports un sakari	0,5	-14,8	-15,4	-15,0	-18,2	-10,3	2,3	2,5	5,4
Sabiedriskie pakalpojumi	1,3	-6,3	-3,4	-5,2	-9,8	-6,7	-11,8	-8,8	-5,4
Citi komercpakalpojumi	0,0	-5,5	-6,3	-5,4	-3,8	-6,5	-8,3	-3,4	-4,3
IKP	-4,2	-18,0	-17,8	-18,1	-19,1	-16,8	-6,0	-2,1	2,9

Ieguldījums pieaugumā, %									
	2008.	2009.	2009				2010		
	gads	gads	I	II	III	IV	I	II	III
Primārās nozares	0,5	3,0	-0,1	0,1	0,1	0,3	0,2	0,3	0,2
Apstrādes rūpniecība	-6,5	-19,2	-3,4	-3,0	-2,3	-1,1	0,7	1,5	2,3
Elektroenerģija, gāze, ūdens apgāde	-2,4	-7,2	-0,4	-0,2	-0,3	0,1	0,7	0,2	0,3
Būvniecība	-2,6	-33,6	-2,0	-3,0	-3,7	-3,9	-2,3	-2,3	-1,0
Tirdzniecība, viesnīcas, restorāni	-8,4	-29,0	-7,3	-7,3	-7,7	-7,6	-1,7	0,0	2,3
Transports un sakari	0,5	-14,8	-2,3	-2,5	-3,0	-1,6	0,3	0,3	0,8
Sabiedriskie pakalpojumi	1,3	-6,3	-0,4	-0,8	-1,2	-1,1	-1,5	-1,2	-0,6
Citi komercpakalpojumi	0,0	-5,5	-1,8	-1,5	-1,1	-2,0	-2,3	-0,9	-1,2
IKP	-4,2	-18,0	-17,8	-18,1	-19,1	-16,8	-6,0	-2,1	2,9

2.1.attēls. IKP dinamika pa ceturkšņiem

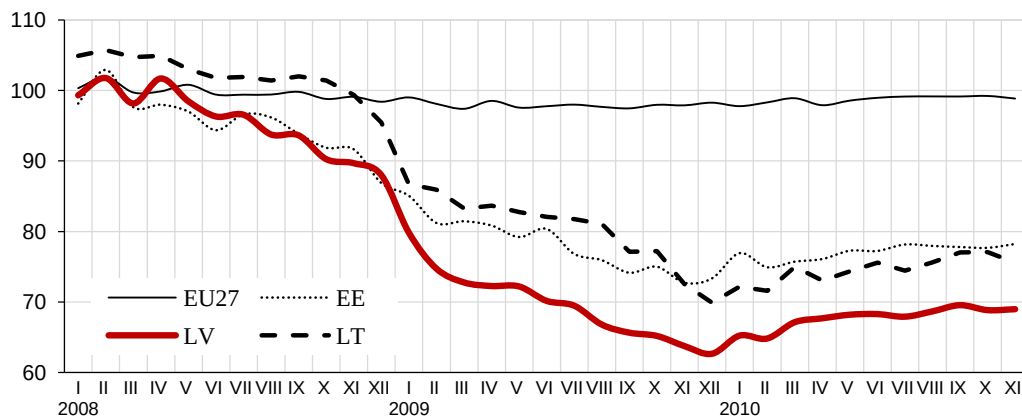
2.2. attēls. Ekonomikas sentimenta indekss, sezonāli izlīdzinātais

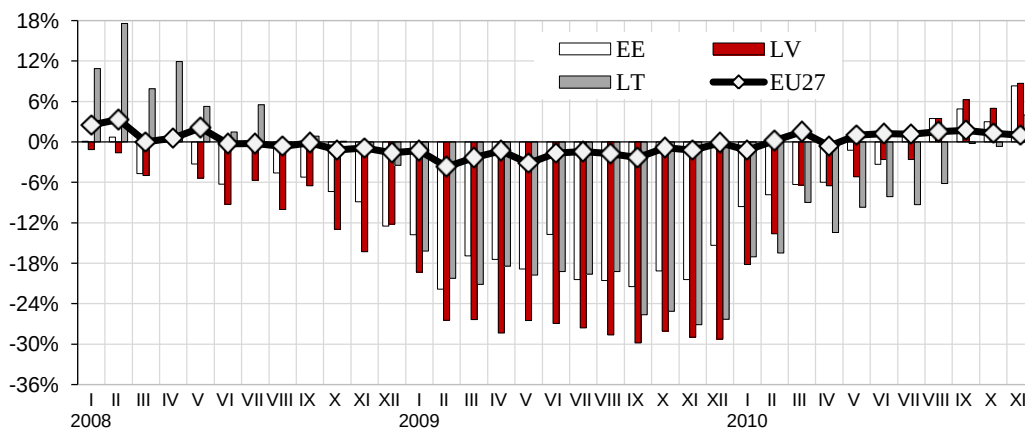
* Ekonomikas sentimenta indeksu aprēķina kā vidējo svērtu lielumu no atbilstošā perioda apstrādes rūpniecības, pakalpojumu sektora, būvniecības un mazumtirdzniecības konfidences rādītājiem, kā arī patērētāju konfidences indikatora.

2.3.attēls. Mazumtirdzniecība

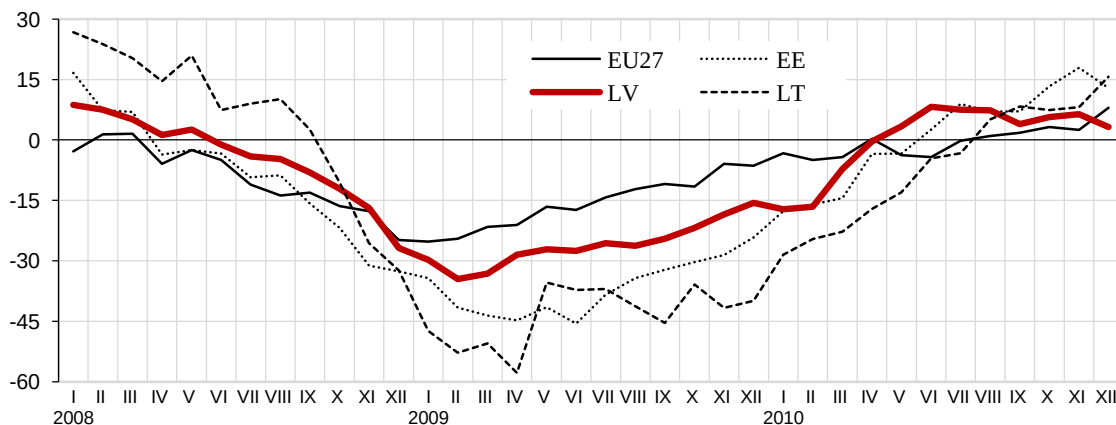
Apgrozījuma indekss, 2007.g.decembris=100,
sezonāli izlīdzināti dati

Apgrozījuma indekss pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu,
sezonāli neizlīdzināti dati

2.4.attēls. Mazumtirdzniecības konfidences rādītājs

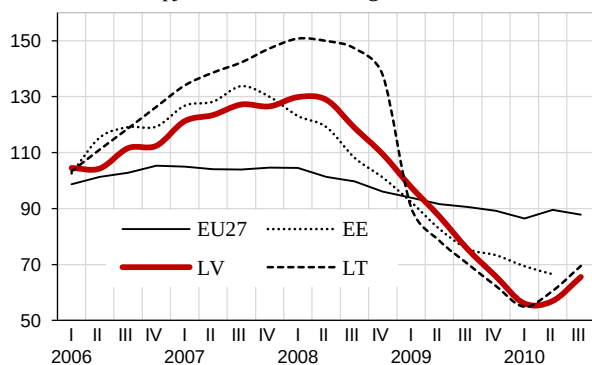

* Mazumtirdzniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz 3 jautājumiem: par uzņēmuma darbības aktivitāti pēdējos 3 mēnešos, uzņēmuma darbības aktivitāti turpmākajos 3 mēnešos un preču krājumu līmeni (šo rādītāju ņem ar pretēju zīmi). Saldo (bilanci) rēķina kā starpību starp galējo (t.i. pozitīvo un negatīvo) atbilžu īpatsvaram, kas izteikti procentos.

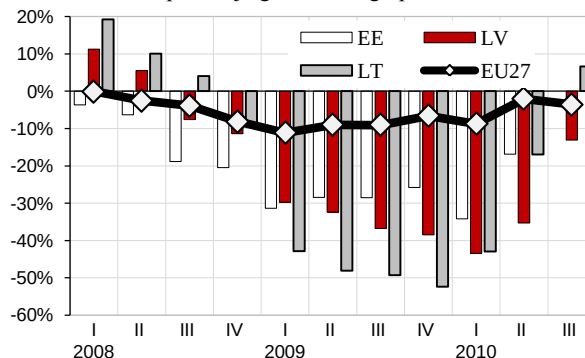
2.5.attēls. Būvniecību raksturojošie rādītāji

Būvniecības apjomi

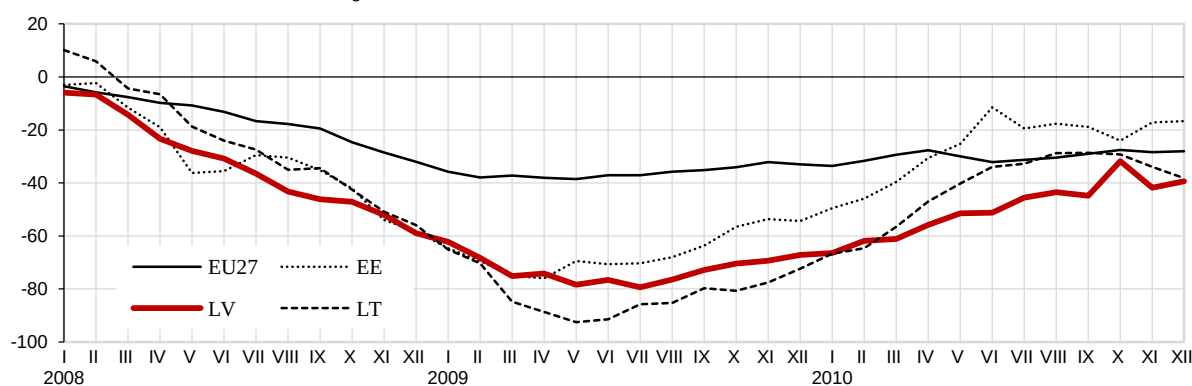
Būvniecības apjomu indekss, 2005.g. IV ceturksnis=100

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

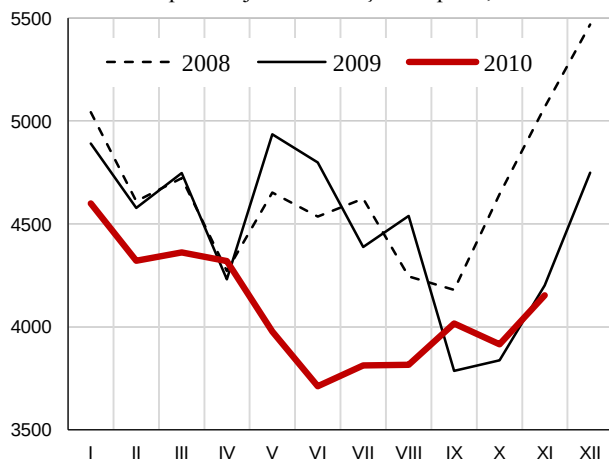
Būvniecības konfidences rādītājs

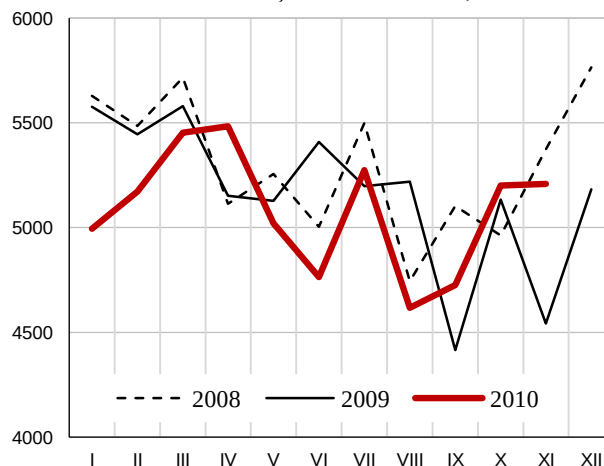
* Būvniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz diviem jautājumiem: pašreizējais pasūtījumu līmenis un gaidāmā nodarbinātība nākamajos 3 mēnešos. Saldo aprēķina kā starpību starp pozitīvajām un negatīvajām atbildēm, kas izteiktas procentos.

2.6.attēls. Kravu apgrozījums

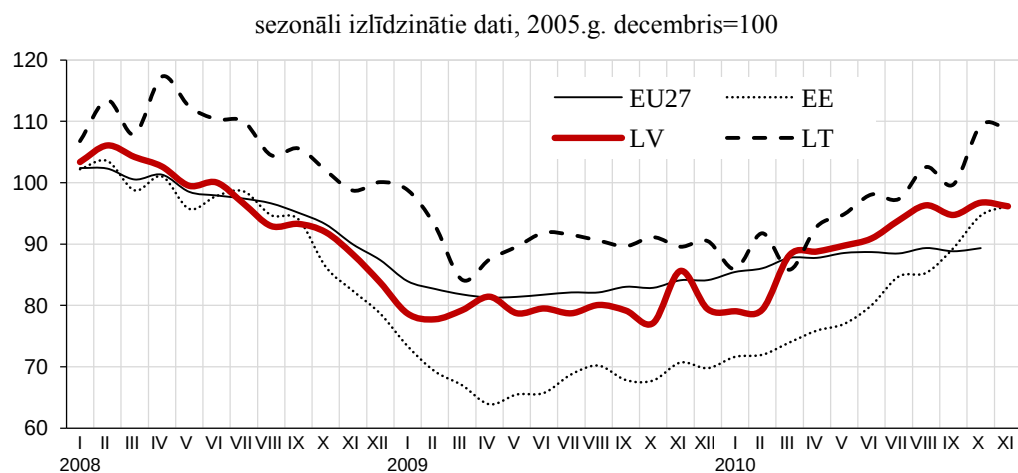
Kravu pārvadājumi dzelzceļa transportā, tūkst. t

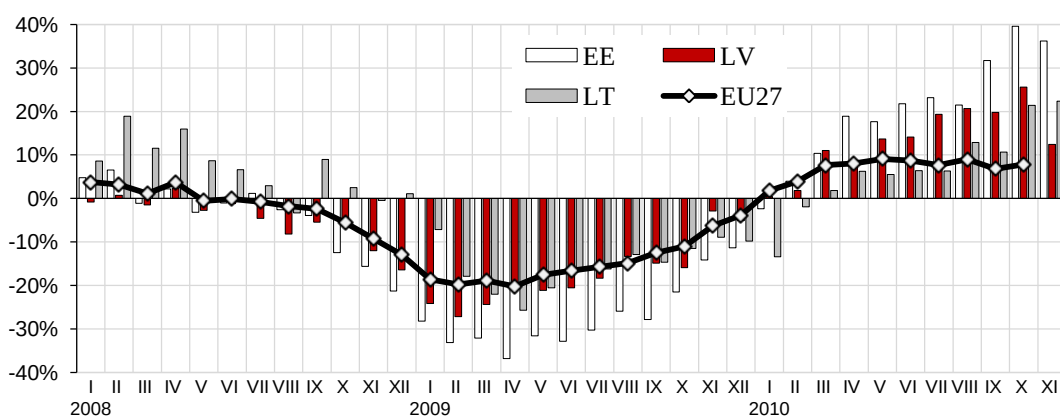
Nosūtītās un saņemtās kravas ostās, tūkst. t

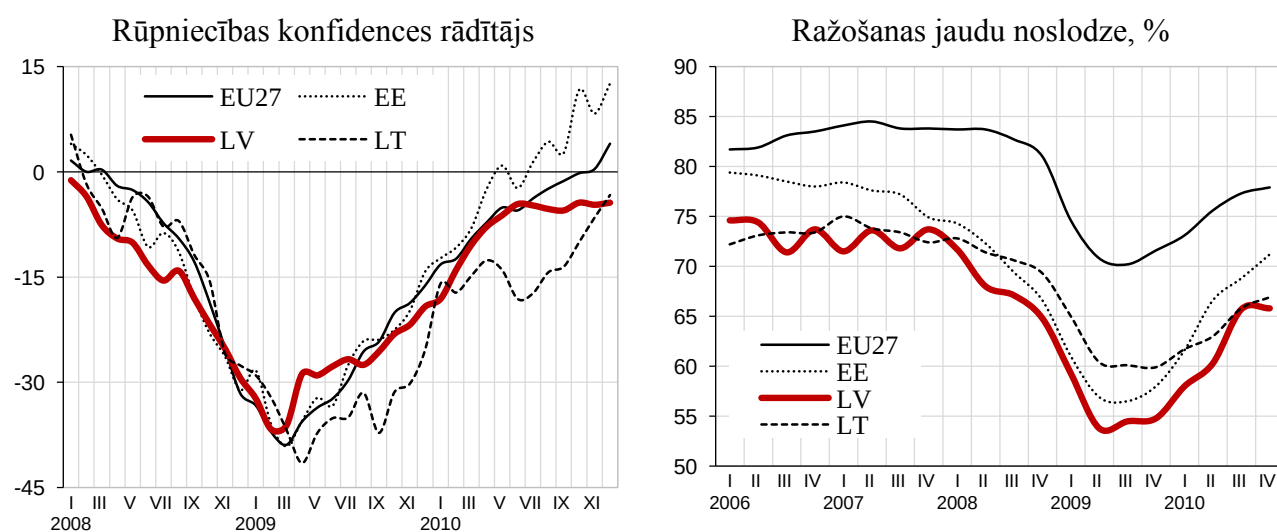
2.7.attēls. Apstrādes rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indekss

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, pēc darba dienu skaita izlīdzinātie dati

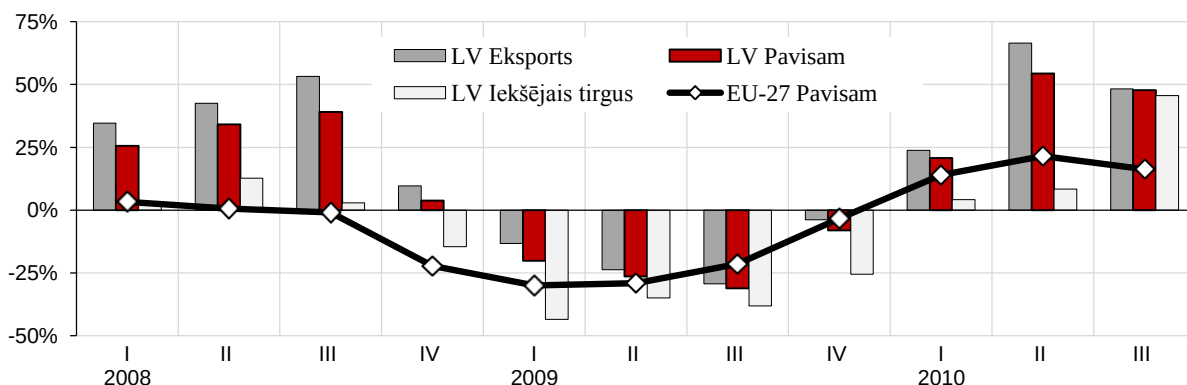
2.8.attēls. Rūpniecības konfidences rādītājs un ražošanas jaudu noslodze

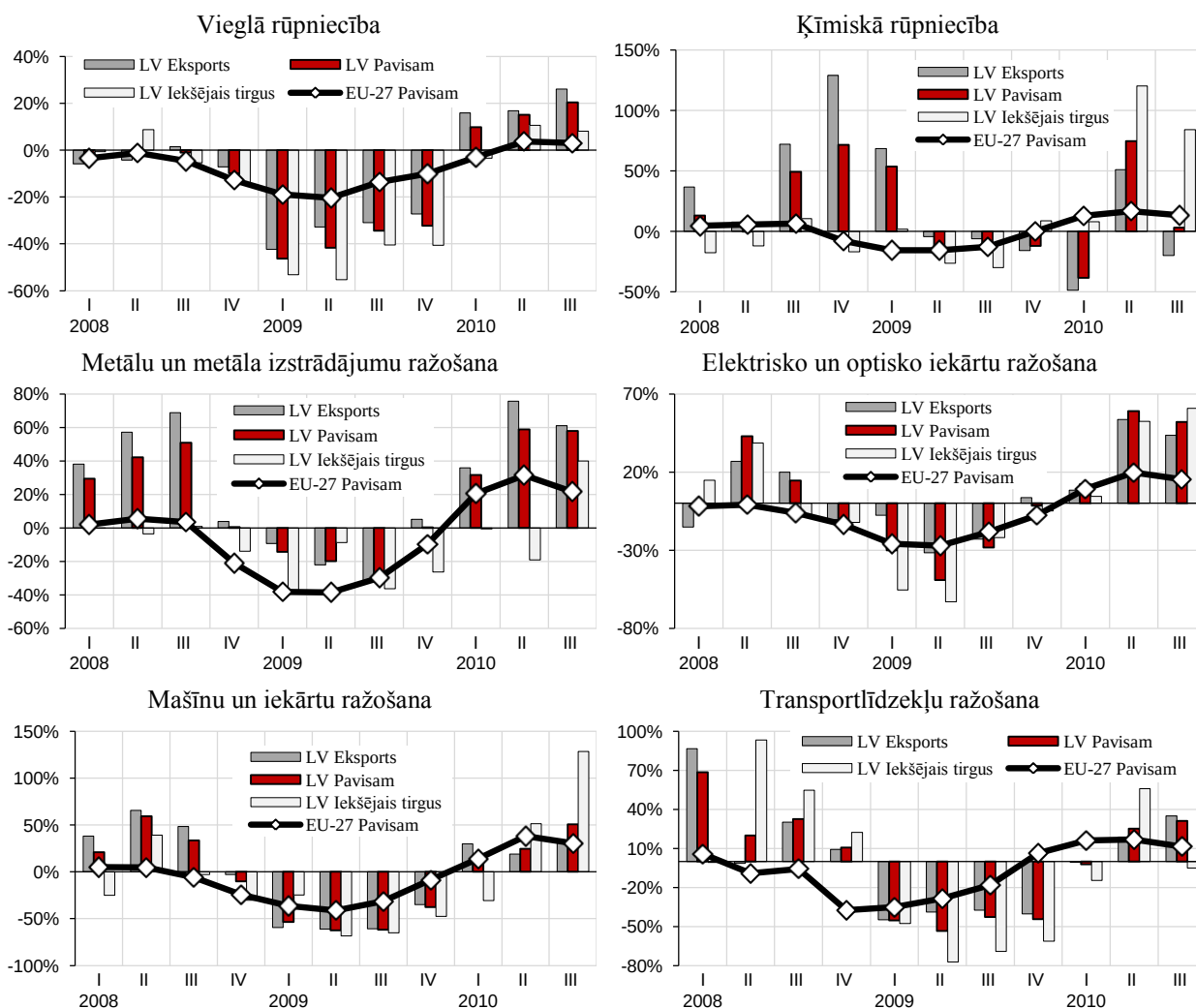
* Rūpniecības konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz trim jautājumiem: kopējais produkcijas pieprasījuma līmenis; gaidāmās ražošanas aktivitātes izmaiņas un gatavās produkcijas krājumu līmenis ar pretēju zīmi.

2.9.attēls. Jaunie pasūtījumi apstrādes rūpniecībā

Kopā apstrādes rūpniecības nozarēs, kas darbojas galvenokārt uz pasūtījumiem
procentos pret iepriekšējā gada attiecīgo ceturksni, sezonāli neizlīdzināti dati

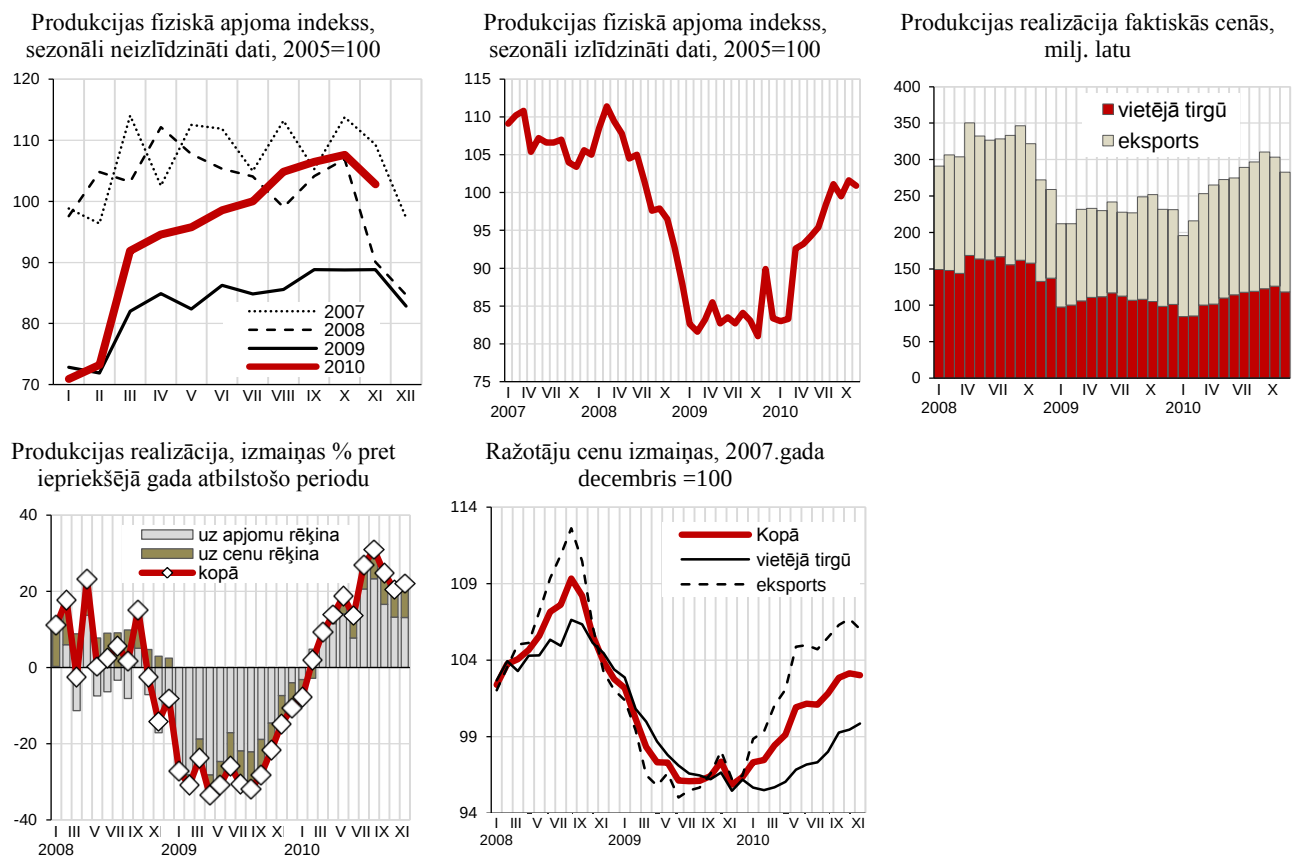

Jaunie pasūtījumi apstrādes rūpniecības apakšnozarēs
% pret iepriekšējā gada attiecīgo ceturksni, sezonāli neizlīdzināti dati

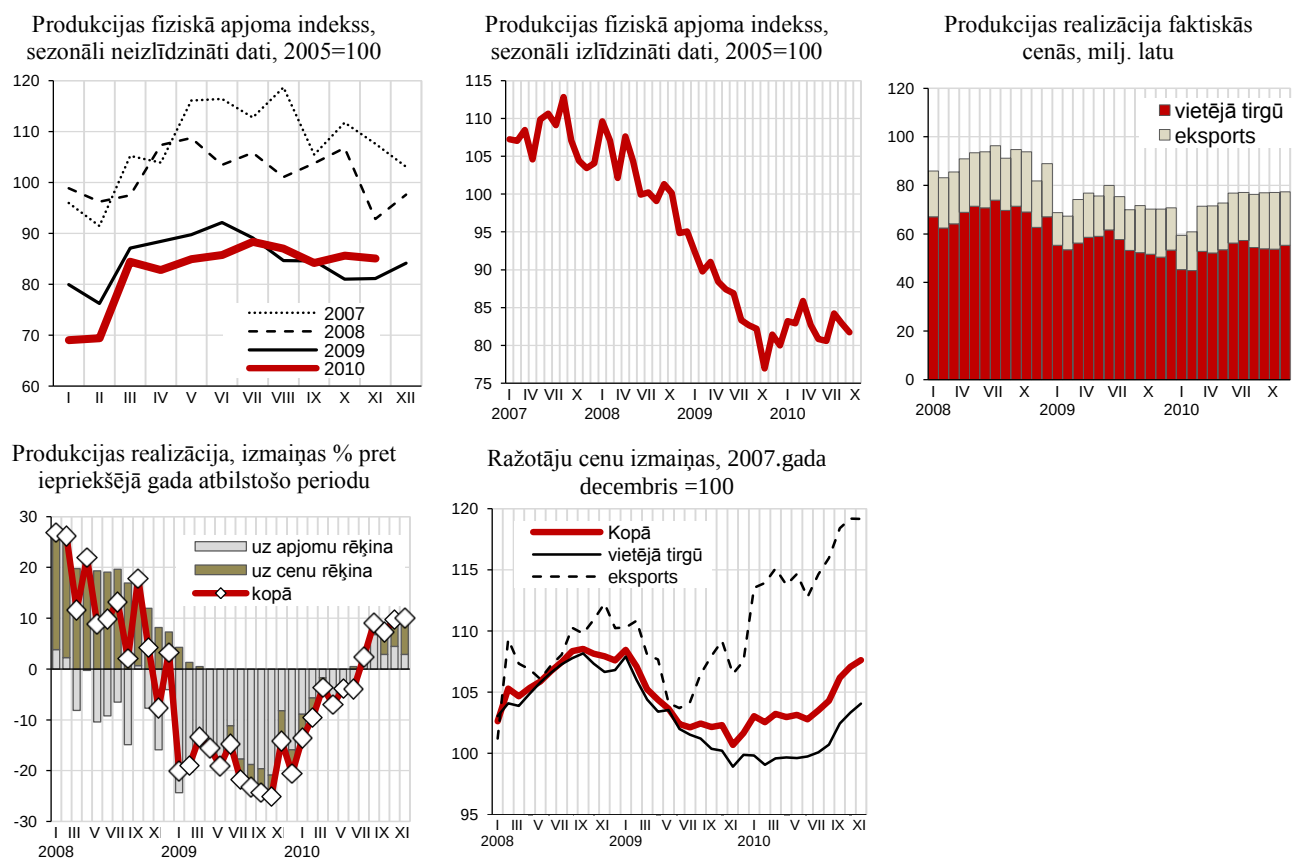

* Jauno pasūtījumu apjoms ietver visus pārskata periodā (mēneš) noslēgtos, saskaņotos pasūtījumus (līgumi, kontrakti), kas saista ražotāju ar trešo pusi par preču vai pakalpojumu piegādi. Jauno pasūtījumu izmaiņas raksturo apstrādes rūpniecības nozarē saņemto jauno pasūtījumu apjoma izmaiņas pārskata periodā, salīdzinot ar bāzes periodu.

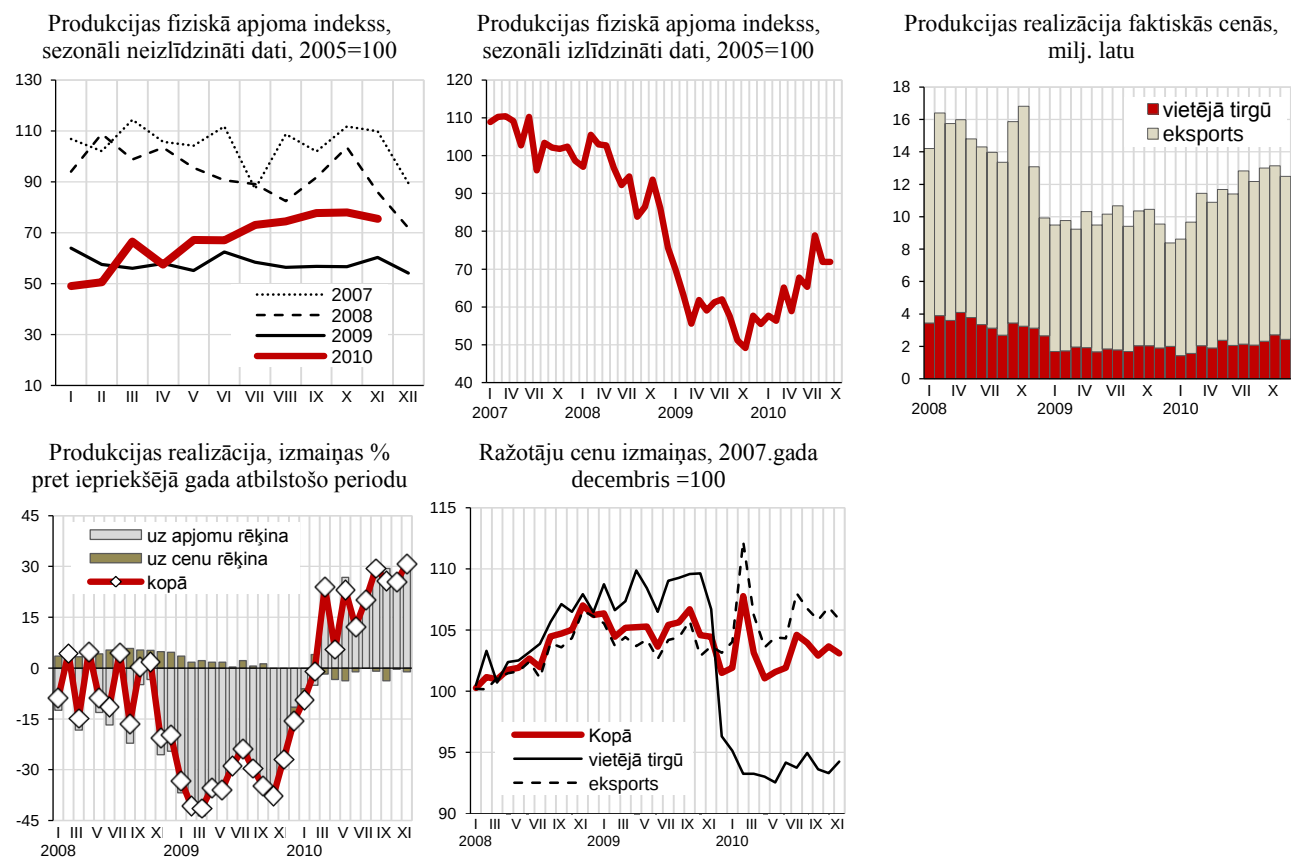
2.10.attēls. Apstrādes rūpniecību raksturojošie rādītāji

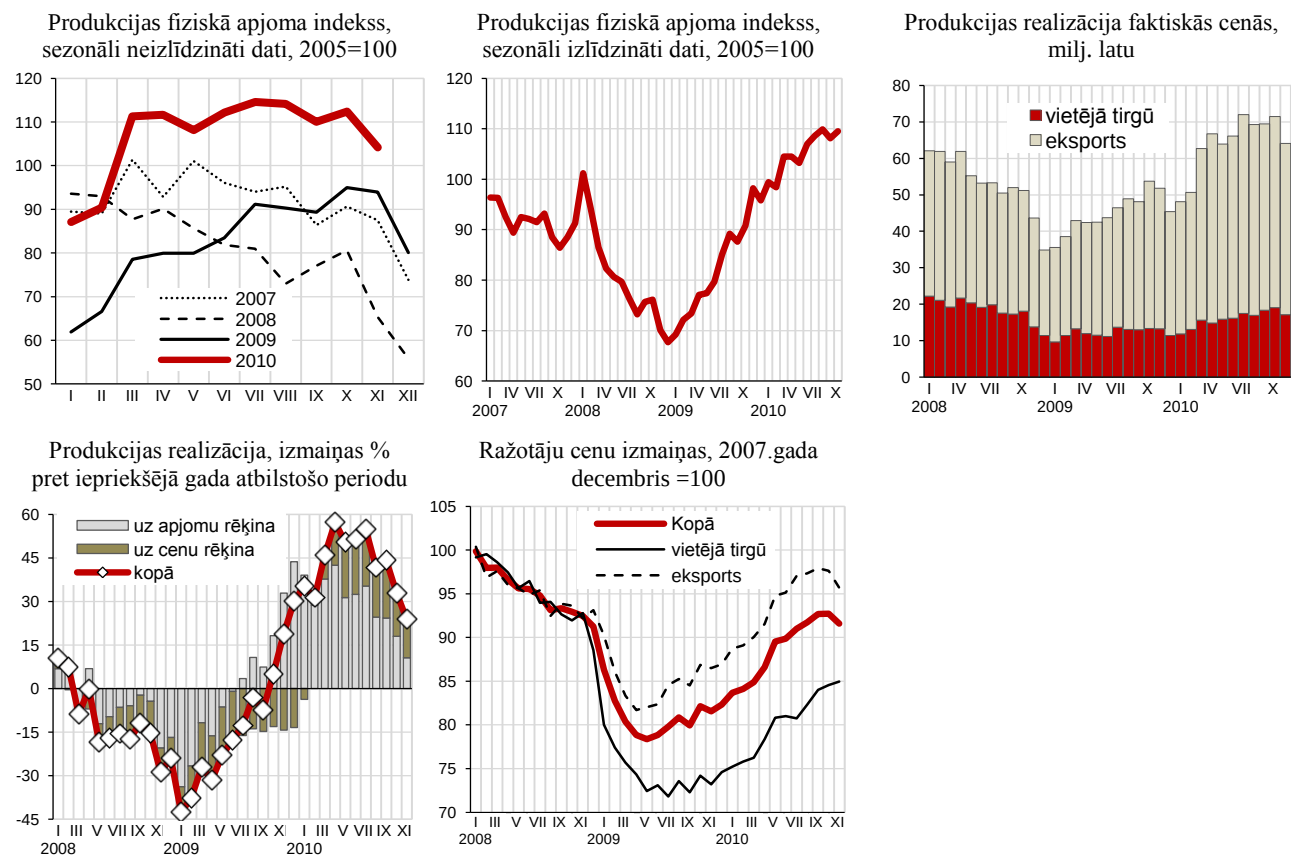
2.11.attēls. Pārtikas un dzērienu ražošanu raksturojošie rādītāji

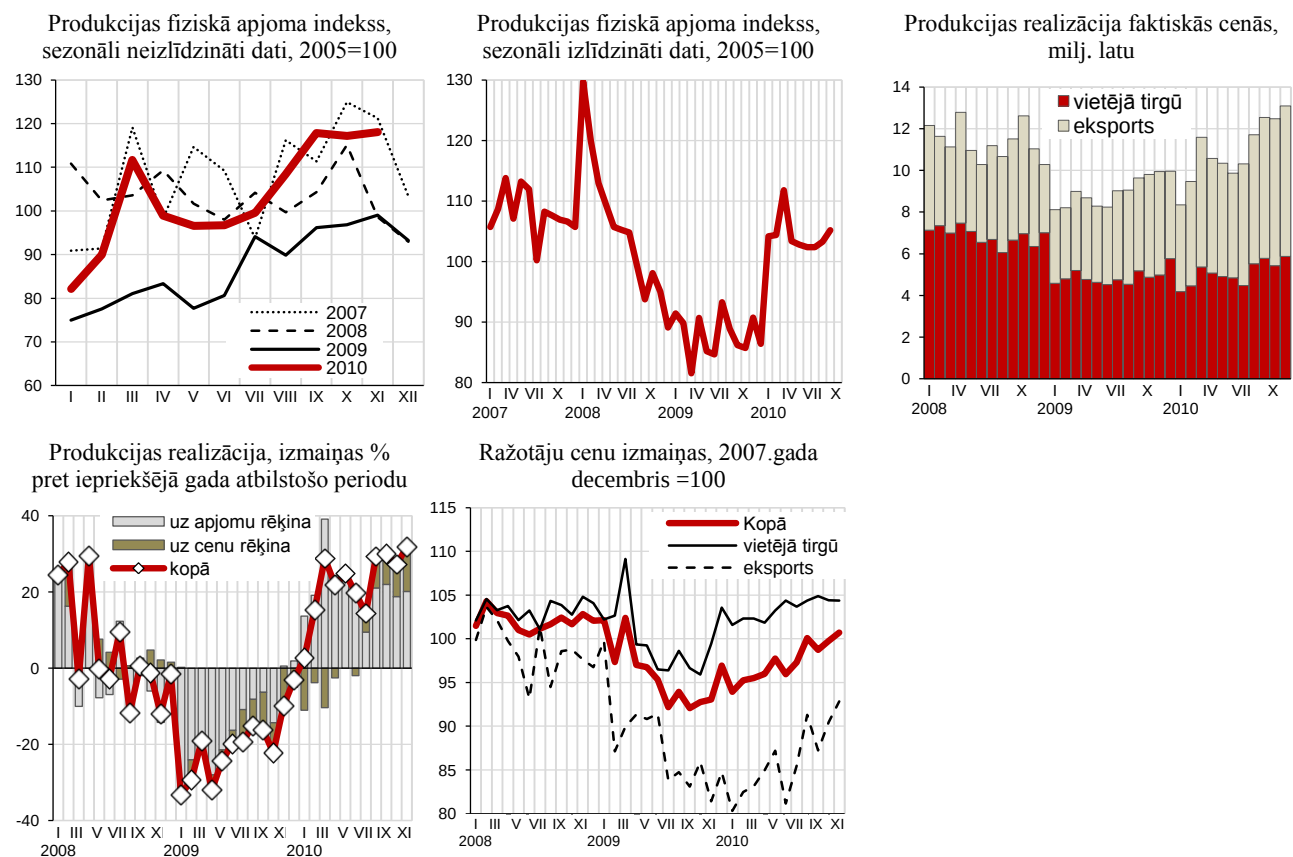
2.12.attēls. Vieglo rūpniecību raksturojoši rādītāji

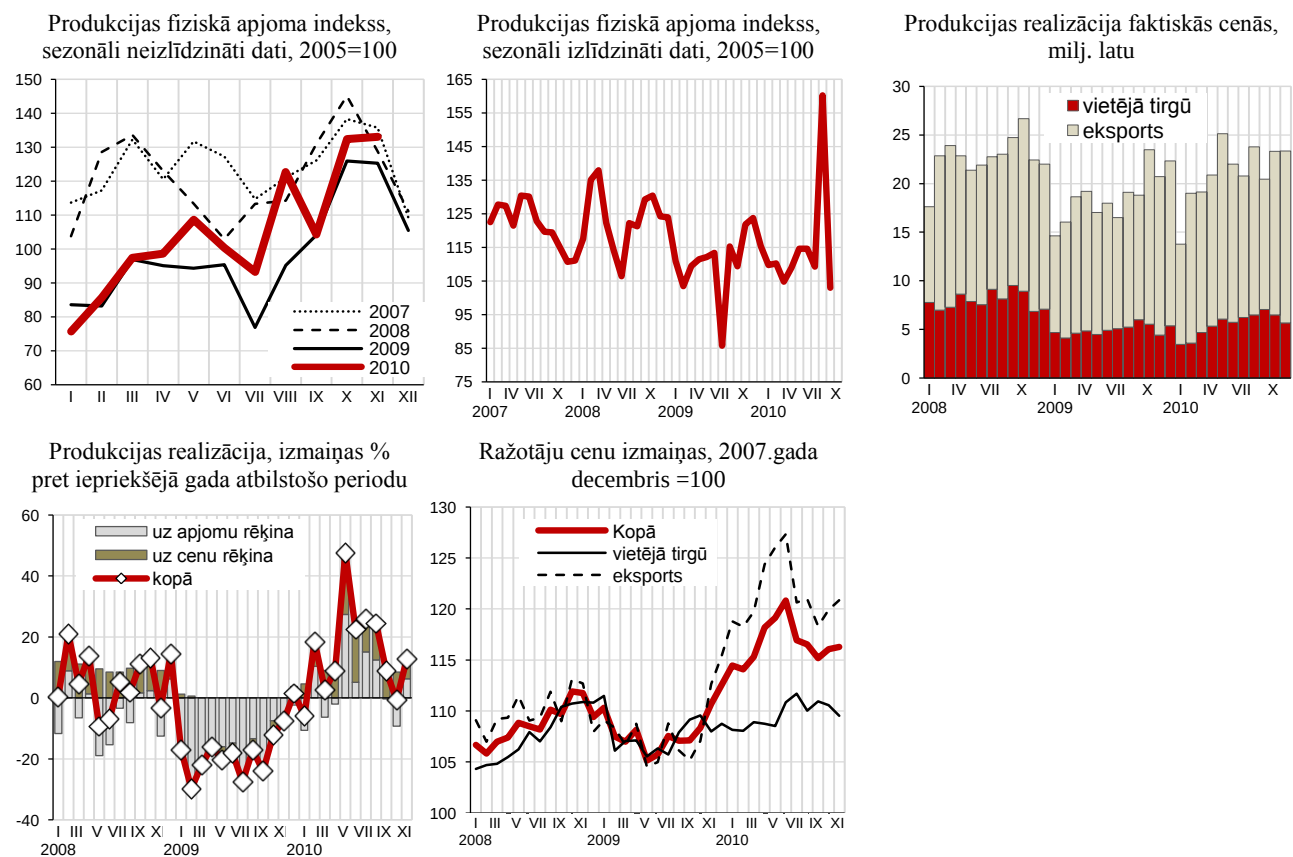
2.13.attēls. Kokapstrādi raksturojoši rādītāji

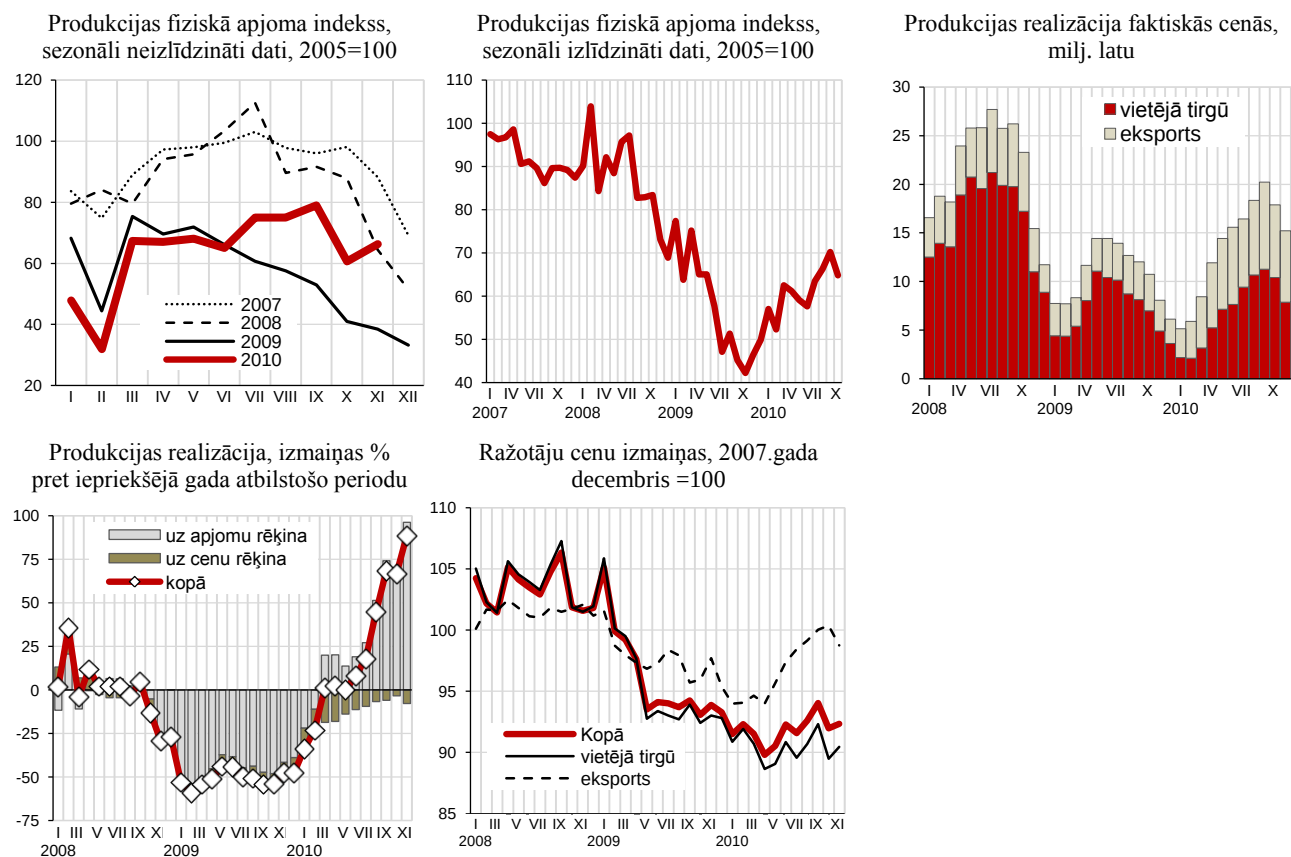
2.14.attēls. Papīra ražošanu un izdevējdarbību raksturojoši rādītāji

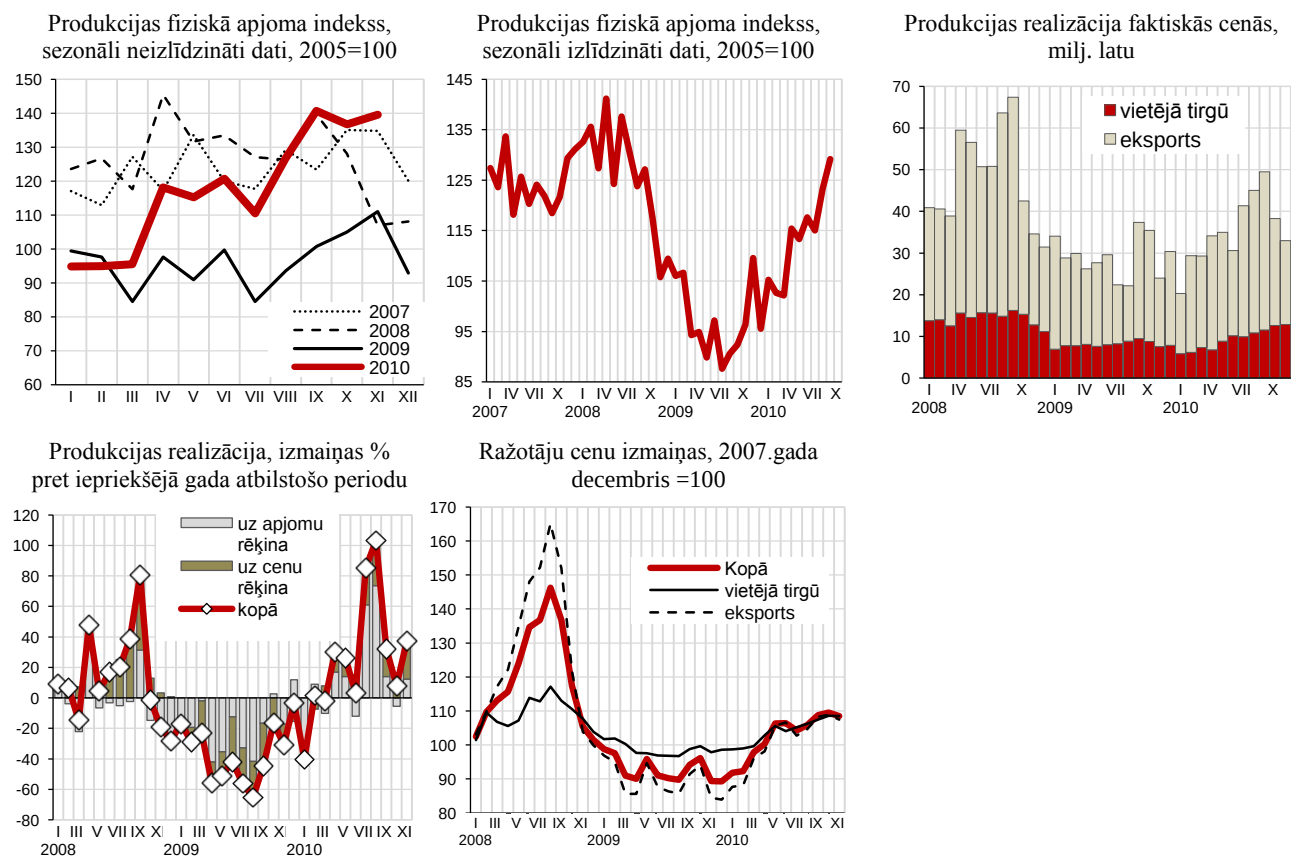
2.15.attēls. Ķīmisko rūpniecību un tās saskarnozares raksturojoši rādītāji

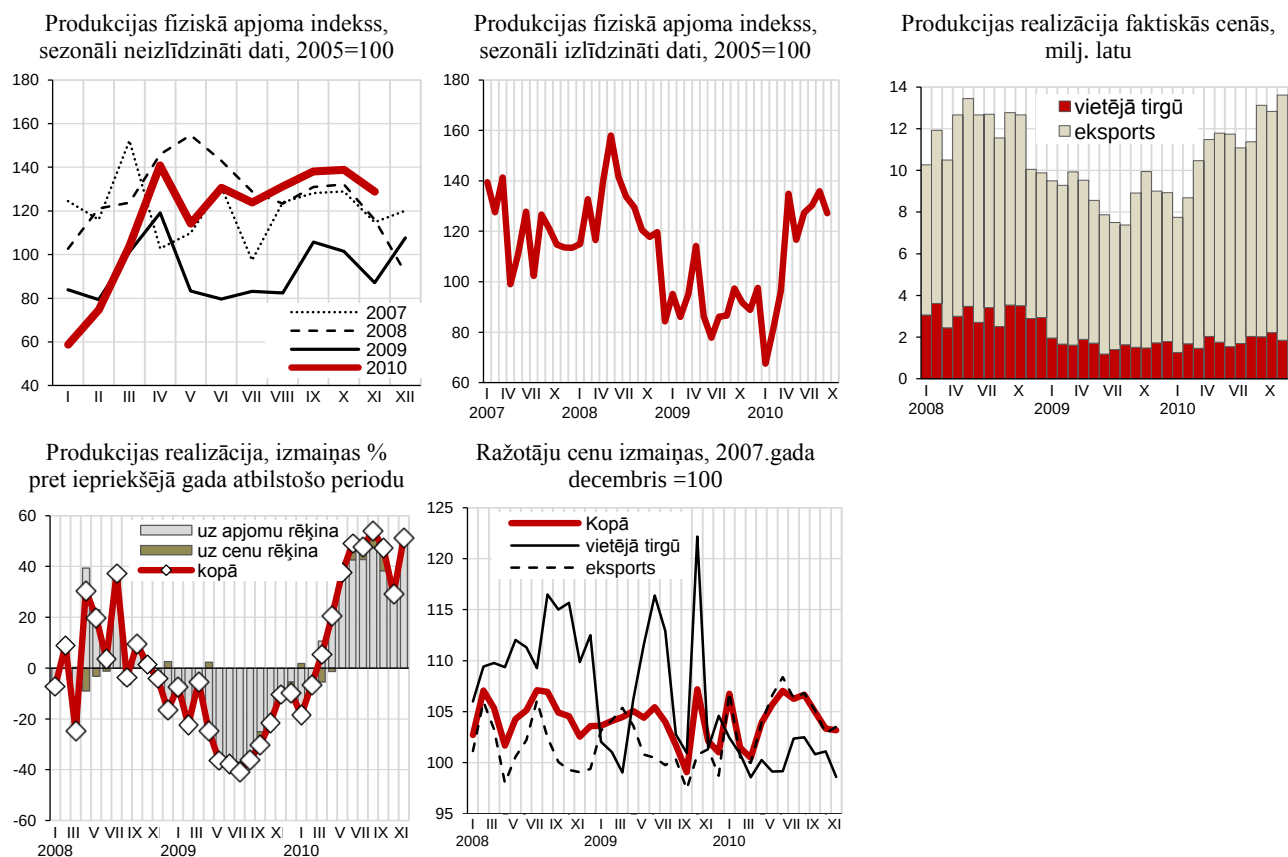
2.16.attēls. Nemetālisko minerālu izstrādājumu ražošanu raksturojoši rādītāji

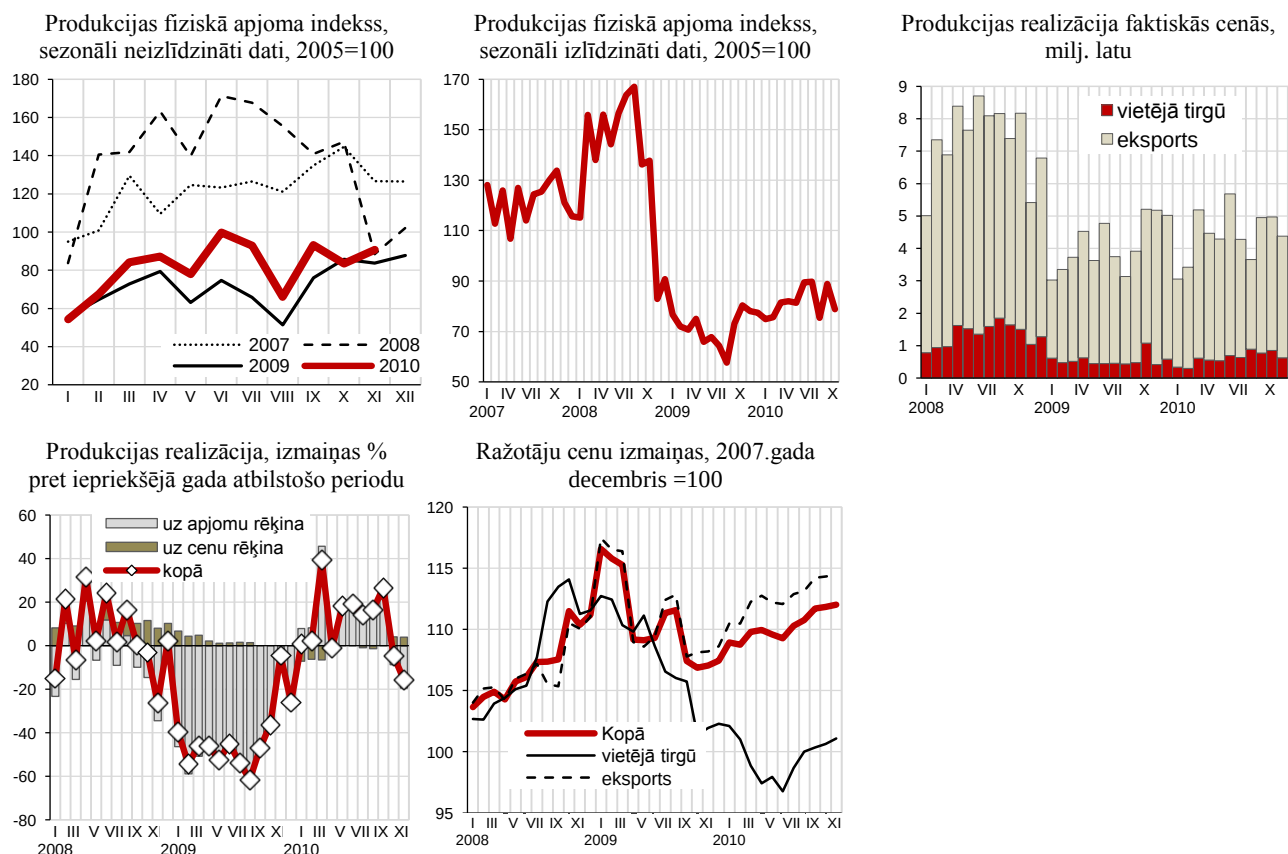
2.17.attēls. Metāla un gatavo metāla izstrādājumu ražošanu raksturojoši rādītāji

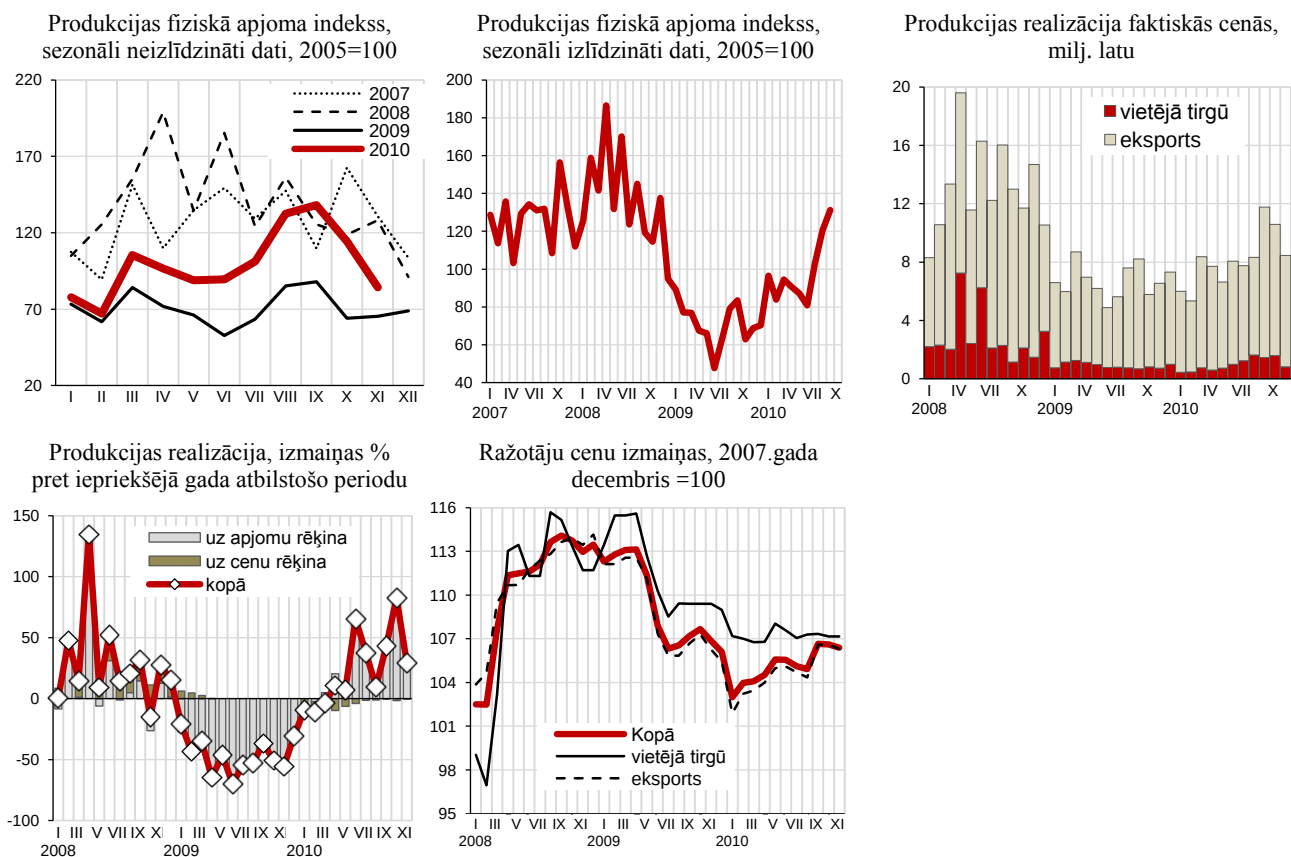
2.18.attēls. Elektrisko un optisko iekārtu ražošanu raksturojoši rādītāji

2.19.attēls. Mašīnu un iekārtu ražošanu raksturojoši rādītāji

2.20.attēls. Transporta līdzekļu ražošanu raksturojoši rādītāji

3. Pieprasījums

Pēdējos ceturkšņos pakāpeniski palielinās **iekšzemes pieprasījums** – 2010.gada 3.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, – par 0,4% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem) un par 2,1% pārsniedza 2009.gada 3.ceturkšņa līmeni. 2010.gada 3.ceturksnī, salīdzinot ar zemāko punktu krīzes laikā (2009.gada 4.ceturksni), iekšzemes pieprasījums pieauga par 3,4% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem). Salīdzinoši straujo iekšzemes pieprasījuma pieaugumu pamatā noteica būtisks krājumu apjomu kāpums, kas ir raksturīgi ekonomikai pēckrīzes periodā. Citu iekšzemes pieprasījuma komponentu dinamika ir mērenāka.

Privātais patēriņš 2010.gada 3.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, saruka par 0,5% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem), tomēr salīdzinājumā ar 2009.gada beigām tas ir palielinājies jau vairāk kā par 2%. Salīdzinot ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, privātais patēriņš palielinājās par 2,5%. Kopš 2008.gada 1.ceturkšņa tas ir pirmais pozitīvais privātā patēriņa pieaugums gada griezumā. Privātā patēriņa pakāpenisko pieaugumu galvenokārt veicina situācijas uzlabošanās darba tirgū.

Valsts patēriņš jeb sabiedriskie pakalpojumi 2010.gada 3.ceturksnī, salīdzinot ar 2.ceturksni, nedaudz pieauga (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem), tomēr tie joprojām bija zemāki par iepriekšējā gada atbilstošā ceturkšņa līmeni (par 2,3%). Valsts patēriņa dinamika ir cieši saistīta ar budžeta konsolidācijas pasākumu īstenošanu.

Investēšanas procesus lielā mērā nosaka finanšu resursu pieejamība, joprojām relatīvi zemās ražošanas jaudas, banku piesardzīga uzņēmēju kreditēšana, kā arī valsts investīciju apjomu samazinājums. Lai gan 2010.gada 3.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, bruto pamatkapitāla veidošana palielinājās par 6,3% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem), tomēr šis pieaugums nekompensēja gada pirmajos ceturkšņos piedzīvoto investīciju apjomu mazināšanos un 2010.gada 3.ceturksnī tie saglabājās 2009.gada 3.ceturkšņa līmenī.

Jau kopš 2009.gada vidus, pakāpeniski uzlabojoties ekonomiskajai situācijai vairumā mūsu galveno tirdzniecības partnervalstu, palielinās **ārējais pieprasījums** (skat. arī 4.nodaļu). 2010. gadā eksporta pieauguma tempi bija diezgan ievērojami un 3.ceturksnī eksporta apjomi jau nedaudz pārsniedza pirmskrīzes līmeni. 2010.gada 3.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, eksporta apjomi salīdzināmās cenās pieauga par 8,9% (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem), bet, salīdzinot ar 2009.gada atbilstošo periodu, eksporta apjomi ir auguši par 15,5 procentiem.

Eksportam ir ļoti liela loma Latvijas tautsaimniecības atveseļošanās procesā, pie tam eksporta pieaugumu nosaka ne tikai situācijas uzlabošanās ārvalstu tirgos un pieprasījuma pieaugums, bet arī Latvijas ražotāju preču konkurētspējas palielināšanās.

Gan iekšzemes pieprasījuma pieaugums (privātā patēriņa palielinājums, krājumu atjaunošana pēckrīzes periodā), gan eksporta apjomu palielināšanās (starppatēriņa preču pieprasījuma kāpums apstrādes rūpniecībā) veicina arī **importa** pieaugumu.

2010.gada 3.ceturksnī imports palielinājās par 4%, salīdzinot ar 2010.gada 2.ceturksni (pēc sezonāli izlīdzinātiem datiem). Gada griezumā importa pieauguma tempi bija lēnāki nekā eksportam (salīdzinot ar 2009.gada 3.ceturksni kāpums par 12,8%). Jāatzīmē, ka importa apjomi ievērojami atpaliek no pirmskrīzes līmeņa un Latvijas eksporta – importa balance ir krietni uzlabojusies salīdzinājumā ar straujās izaugsmes gadiem, kad eksporta – importa balances negatīvais saldo bija 20% līmenī no IKP.

Nodaļas turpinājumā ir atspoguļota statistiskā informācija par IKP komponentēm no izlietojuma puses, t.i., privātā un sabiedriskā patēriņa, bruto pamatkapitāla veidošanas, kā arī eksporta un importa dinamiku, struktūru un devumu iekšzemes kopproduktā.

3.1.tabula. IKP no izlietojuma puses

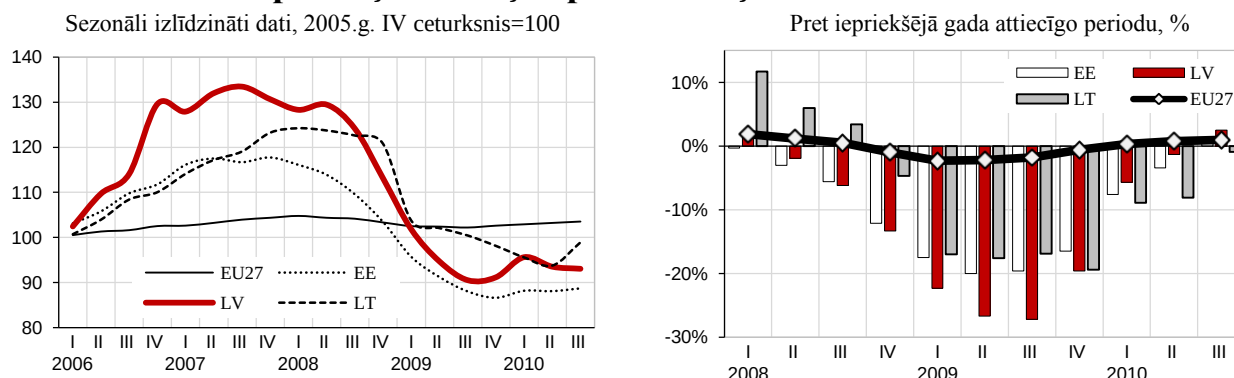
Pieauguma tempi, % pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, sezonāli neizlīdzināti dati									
	2008. gads	2009. gads	2009				2010		
			I	I	III	IV	I	II	III
Privātais patēriņš	-5,2	-24,1	-22,3	-26,7	-27,2	-19,6	-5,7	-1,3	2,5
Valsts patēriņš	1,5	-9,2	-1,2	-6,9	-12,4	-14,3	-18,2	-11,5	-2,3
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-13,6	-37,3	-34,1	-36,6	-39,4	-38,3	-44,4	-35,9	0,0
Eksports	2,0	-14,1	-19,0	-18,9	-13,8	-3,9	3,2	7,5	15,5
Imports	-11,2	-33,5	-34,0	-38,8	-33,9	-26,5	-4,4	10,0	12,8
IKP	-4,2	-18,0	-17,8	-18,1	-19,1	-16,8	-6,0	-2,1	2,9

Struktūra, % no IKP									
	2008. gads	2009. gads	2009				2010		
			I	II	III	IV	I	II	III
Privātais patēriņš	62,9	61,6	61,4	61,1	61,4	62,4	65,6	62,9	62,1
Valsts patēriņš	19,6	19,6	21,4	21,3	16,6	19,1	18,2	17,9	14,6
Kopējā pamatkapitāla veidošana	29,3	21,5	19,4	22,1	21,7	22,7	11,9	15,1	21,7
Izmaiņas krājumos	1,8	-1,2	2,3	-3,8	2,1	-5,1	4,6	3,5	3,0
Eksports	42,8	43,9	40,7	41,3	45,0	48,7	49,3	52,2	55,8
Imports	56,5	45,4	-45,2	-41,9	-46,7	-47,8	-49,5	-51,6	-57,3
Eksporta-importa saldo	-13,6	-1,5	-4,5	-0,6	-1,7	1,0	-0,2	0,6	-1,5
IKP	100	100	100	100	100	100	100	100	100

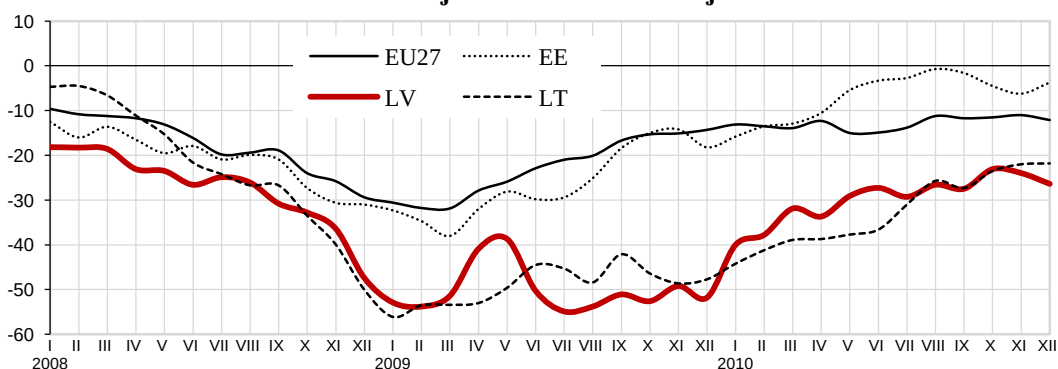
Ieguldījums pieaugumā, %									
	2008. gads	2009. gads	2009				2010		
			I	II	III	IV	I	II	III
Privātais patēriņš	-3,8	-17,3	-16,9	-19,8	-19,5	-12,9	-4,1	-0,9	1,6
Valsts patēriņš	0,2	-1,3	-0,2	-1,0	-1,6	-2,4	-3,1	-1,9	-0,3
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-4,9	-12,1	-10,1	-12,2	-12,7	-13,0	-10,6	-9,3	0,0
Izmaiņas krājumos	-4,1	-1,5	-4,1	-0,8	0,0	-1,2	7,9	11,2	0,9
Eksports	0,8	-6,3	-9,2	-8,8	-6,0	-1,6	1,5	3,5	7,1
Imports	7,4	20,5	22,6	24,5	20,8	14,4	2,4	-4,7	-6,4
IKP	-4,2	-18,0	-17,8	-18,1	-19,1	-16,8	-6,0	-2,1	2,9

Pieauguma tempi, % pret iepriekšējo ceturksni, sezonāli izlīdzināti dati											
	2008				2009				2010		
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I	II	III
Privātais patēriņš	-1,8	0,9	-4,1	-8,9	-10,0	-7,0	-4,4	0,7	4,9	-2,2	-0,5
Valsts patēriņš	-0,5	-1,8	0,2	2,8	-2,5	-7,2	-5,8	0,5	-6,7	0,4	3,7
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-4,2	-4,4	-7,2	-8,6	-13,0	-11,2	-15,5	-9,6	-3,6	-4,9	6,3
Eksports	2,2	1,5	-4,0	-4,1	-8,6	-3,3	1,6	6,8	-1,8	1,2	8,9
Imports	0,5	-0,8	-6,3	-12,4	-15,7	-11,6	1,1	-2,0	8,5	2,3	4,0
IKP	-3,0	-1,8	-1,8	-4,0	-11,3	-1,3	-4,2	-0,6	1,0	1,2	0,9

3.1.attēls. Privātā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem

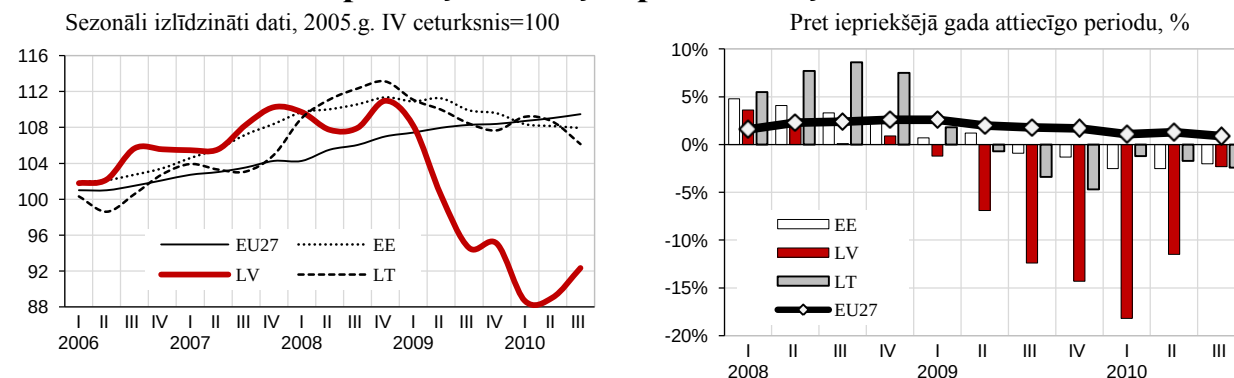

Patērētāju konfidences rādītājs*

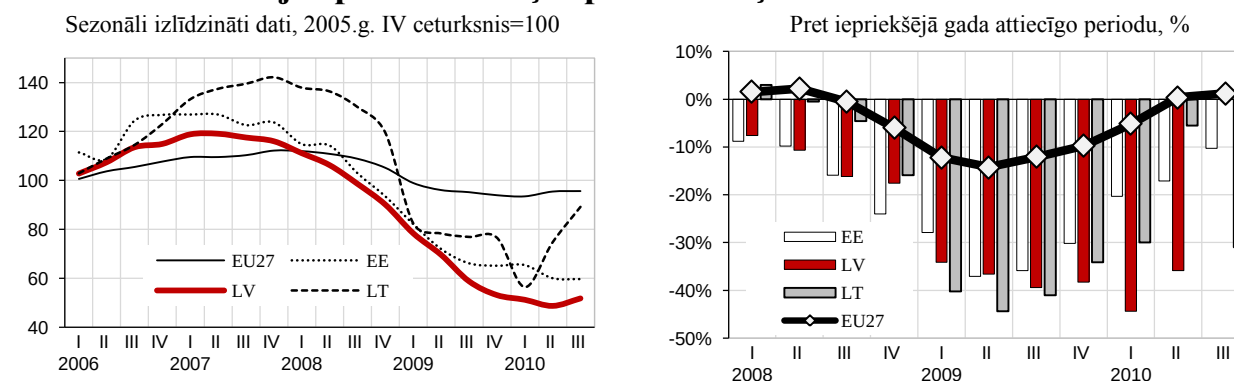

* Patērētāju konfidences rādītāju aprēķina kā atbilžu saldo vidējo lielumu uz 4 jautājumiem: par finansiālo situāciju, vispārējo ekonomisko situāciju, bezdarba novērtējumu un uzkrājumiem nākošos 12 mēnešos

3.2.attēls. Sabiedriskā patēriņa izmaiņas pa ceturkšņiem

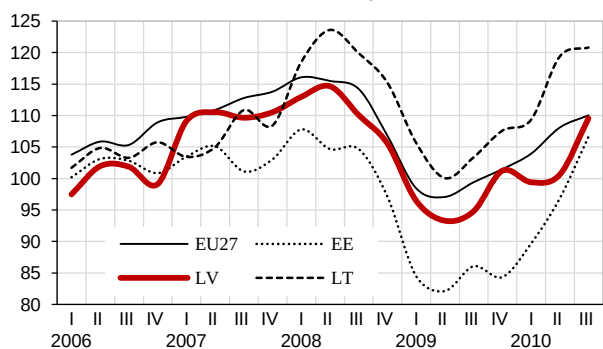

3.3.attēls. Investīcijas pamatlīdzekļos pa ceturkšņiem

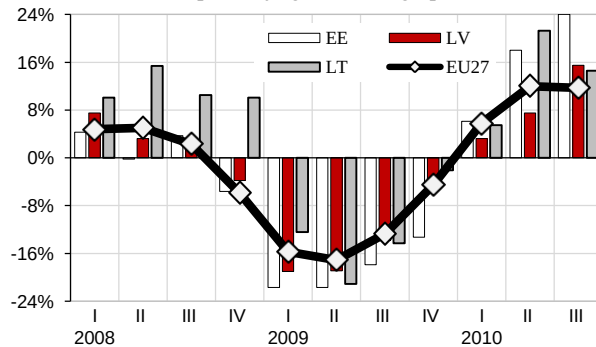

3.4.attēls. Preču un pakalpojumu eksports pa ceturkšņiem

Sezonāli izlīdzināti dati, 2005.g. IV ceturksnis=100

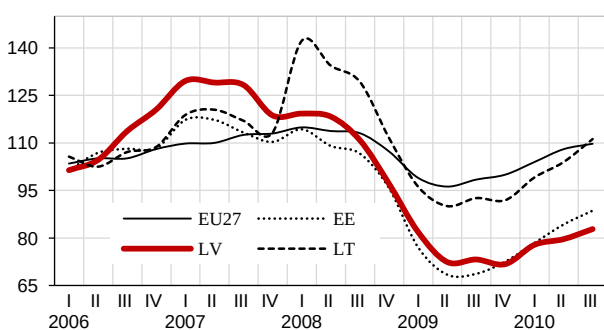

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

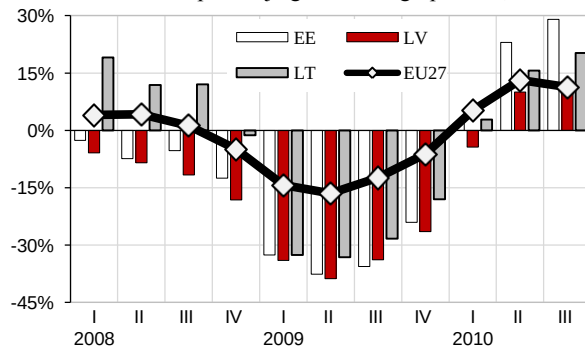

3.5.attēls. Preču un pakalpojumu imports pa ceturkšņiem

Sezonāli izlīdzināti dati, 2005.g. IV ceturksnis=100

Pret iepriekšējā gada attiecīgo periodu, %

4. Ārējais sektors

Tekošā konta dinamika liecina, ka finanšu plūsmu pēkšņās apstāšanās un pieprasījuma negatīvā šoka izraisītais nozīmīgo korekciju periods, kas aizsākās 2008.gada nogalē, ir beidzies un turpmākās izmaiņas galvenokārt noteiks situācija globālajos preču un finanšu tirgos.

2010.gada deviņos mēnešos tekošā konta bilance bija pozitīva – 5% no IKP (8,6% 1.ceturksnī, 5,8% 2.ceturksnī un 1,1% 3.ceturksnī). Tekošā konta pozitīvais saldo ik ceturksni samazinās un, saglabājoties šādām tendencēm, 2011.gadā tas būs negatīvs.

Tekošā konta izmaiņas 2010.gadā galvenokārt ir saistītas ar izmaiņām ienākumu bilances posteņos. Latvijas ārējās tirdzniecības deficīts faktiskajās cenās 2010.gada deviņos mēnešos bija 6,5% no IKP. 2010.gada 3.ceturksnī, tāpat kā iepriekšējos periodos saglabājās būtisks preču eksporta (par 38,2%) un importa (par 31,6%) apjomu pieaugums. Tai pat laikā palielinoties ekonomiskajām aktivitātēm tirgojamās nozarēs 2010.gada 3.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, preču imports pieauga nedaudz straujāk nekā eksports, līdz ar ko ārējās tirdzniecības deficīts palielinājās un bija 7,2% no IKP. Tuvākajā laikā ārējās tirdzniecības bilances stāvokļa uzlabošanos noteiks ražotāju konkurētspējas palielināšanās ārējos tirgos.

Pakalpojumu bilance joprojām saglabājas pozitīva. 2010.gada deviņos mēnešos tā bija 6,4% līmenī no IKP. Pakalpojumu bilance gandrīz pilnībā sedza preču tirdzniecības negatīvo bilanci.

Nozīmīgas izmaiņas ir vērojamas tekošā konta ienākumu bilancē. Ienākumu bilances pārpalikums, sasniedzot 2009.gada 2.ceturksnī augstāko līmeni (9,1% no IKP), nākamajos ceturkšņos samazinājās un 2010.gada 3.ceturksnī ienākumu bilance jau bija negatīva (0,7% no IKP). Ja ienākumu bilances pozitīvā saldo samazināšanos 2010.gada 1. un 2.ceturksnī noteica nerezidentu uzņēmumu zaudējumu samazinājums, kā arī būtisks izmaksāto dividenžu apjoma pieaugums, tad negatīvā saldo veidošanos 2010.gada 3.ceturksnī noteica nerezidentu ieguldījumu ienākumu (tai skaitā reinvestētās peļņas) pieaugums. 2010.gada deviņos mēnešos ienākumu bilances saldo bija pozitīvs (1,7% līmenī no IKP), kas ir gandrīz 3 reizes mazāks nekā pirms gada. Tekošā konta kārtējo pārvedumu bilance ir pozitīva (3,4% līmenī no IKP 2010.gada deviņos mēnešos).

Kopš 2008.gada beigām ir vērojams maksājumu bilances finanšu konta pasīvu samazinājums, it īpaši monetārās un finanšu iestādēs. 2010.gada deviņos mēnešos kapitāla aizplūde turpinājās, kaut arī ievērojami mazākos apjomos nekā 2009.gadā. Jāatzīmē, ka 2010.gada 3.ceturksnī, pirmo reizi, kopš 2008.gada beigām ir vērojama kapitāla ieplūde privātajā sektorā (izņemot banku sektoru), ko būtiski ietekmēja reinvestētās peļņas pieaugums, kas liecina, par ārvalstu tiešo uzņēmumu darbības pozitīvajiem rezultātiem.

Līdz ar ārvalstu kapitāla plūsmu dinamikas un virziena maiņu, mainās arī to struktūra. Ja 2009.gadā ienākošās ĀTI plūsmas bija tikai 7,8% no iepriekšējā gada rādītāja, tad 2010.gada deviņos mēnešos ienākošo ĀTI plūsmu apjoms bija gandrīz piecas reizes lielāks nekā pirms gada.

Portfeļinvestīciju daļa ienākošās finanšu plūsmās ir neliela un pēdējos trīs gados nepārsniedz 10% no tām. 2010.gada deviņos mēnešos portfeļinvestīciju saldo bija

pozitīvs, galvenokārt saistībā ar Latvijas valdības piesaistīto finansējumu obligāciju un parādzīmju veidā, kā arī bankām samazinot ārvalstu parāda vērtspapīru turējumus.

Nozīmīgas svārstības ir vērojamas citām investīcijām. 2010.gadā šī maksājumu bilances posteņa svārstības bija visai lielas (1. un 3. ceturksnī citu investīciju bilance bija pozitīva, attiecīgi – 7,5% un 2,5% no IKP, bet 2.ceturksnī negatīva – 10,6% no IKP). Kopumā 2010.gada deviņos mēnešos citu investīciju bilance ir bijusi ar nelielu deficītu (0,4% no IKP), ko noteica valdības ilgtermiņa aizņēmumi un banku citu ieguldījumu samazinājums. Citu investīciju bilances rādītāja svārstību amplitūda ir mazinājusies, kas varētu liecināt par banku sektora pakāpenisku stabilizēšanos.

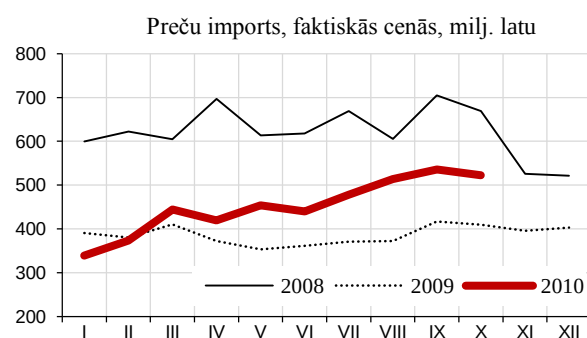
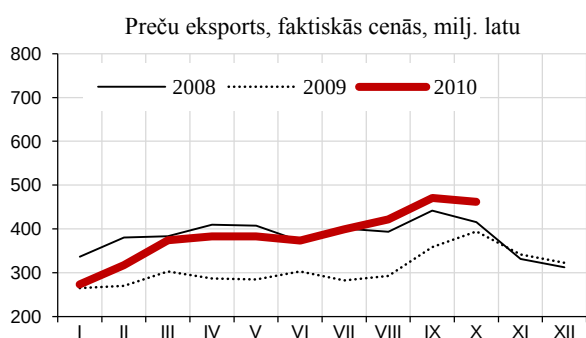
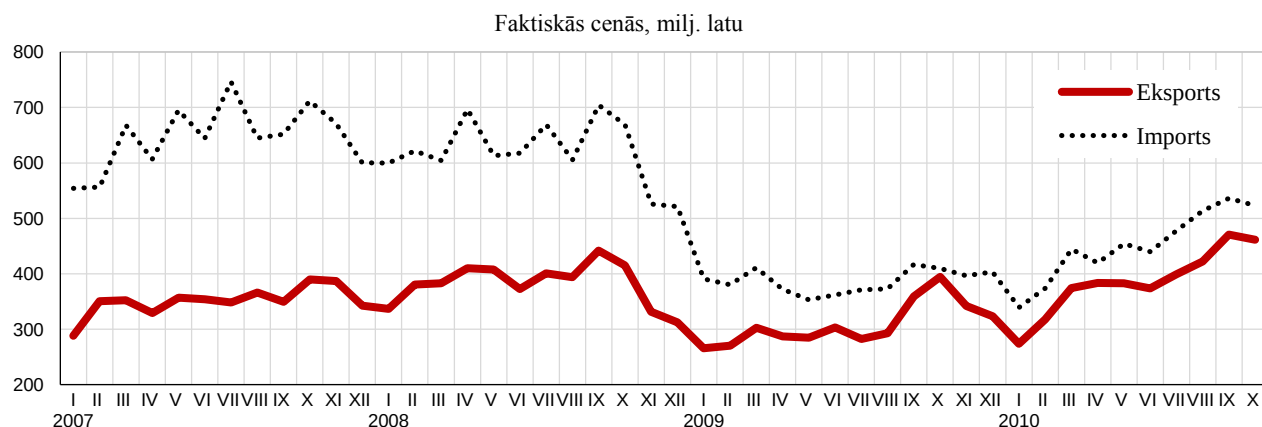
2010.gada trīs ceturkšņos privātā kapitāla neto plūsmu negatīvais saldo nedaudz pārsniedza valsts sektora pozitīvo bilanci, līdz ar to finanšu konta bilances (bez rezerves aktīviem) negatīvais saldo bija 0,9% no IKP.

Latvijas Banka aprēķina **lata reālo efektīvo kursu** pret 13 galveno tirdzniecības partnervalstu valūtām. Lata reālais kurss ietver lata nominālā kursa izmaiņas pret Latvijas tirdzniecības partnervalsts valūtu, kā arī cenu izmaiņas Latvijā salīdzinājumā ar cenu izmaiņām tirdzniecības partnervalstī. Lata reālais efektīvais kurss parāda Latvijas relatīvo eksporta konkurētspēju pasaules tirgos.

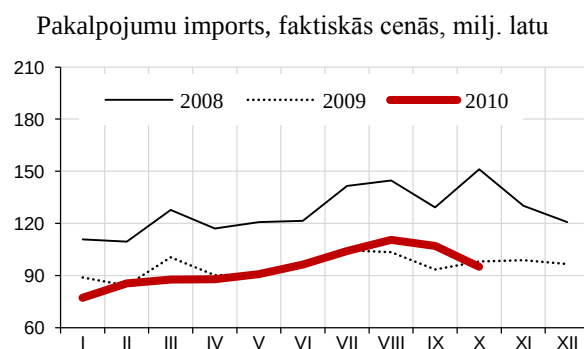
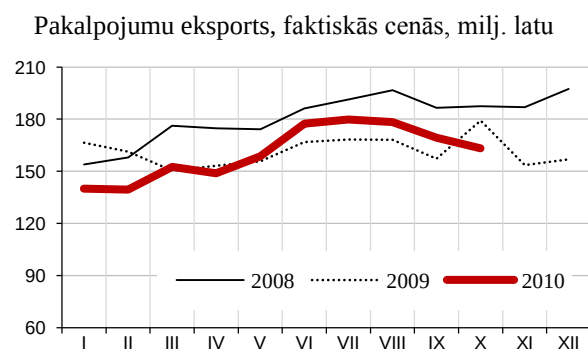
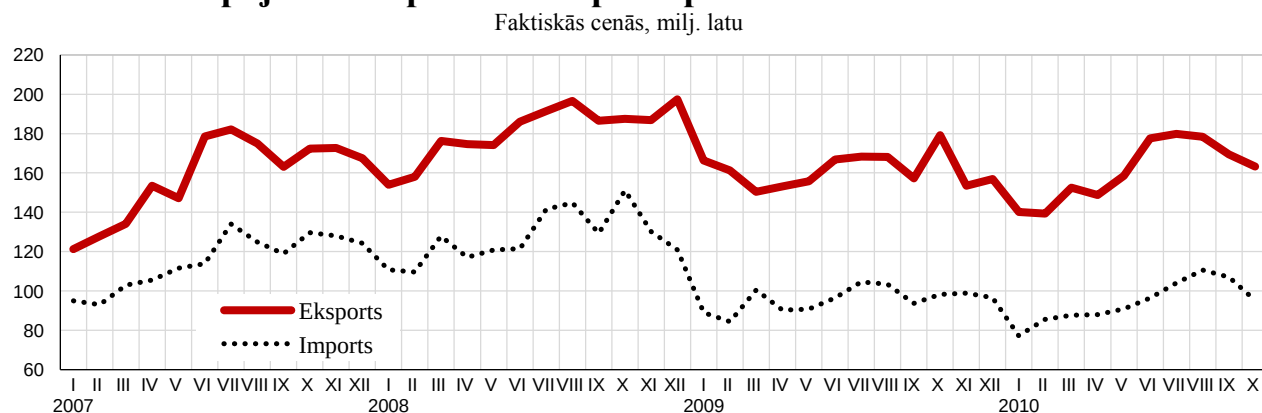
Kopš 2009.gada marta lata reālais efektīvais kurss pakāpeniski samazinājās, kas bija saistīts gan ar cenu līmeņa un darba algu samazināšanos, gan citu ar ražošanu saistīto izmaksu optimizāciju. Tomēr reālā efektīvā kursa samazināšanās tendences kopš 2010.gada aprīļa bija mērenas, bet kopš jūnija lata reālais efektīvais kurss jau palielinās.

Nodaļas turpinājumā grafiski ir parādīta preču un pakalpojumu eksporta-importa dinamika pa mēnešiem, maksājumu bilances tekošā un finanšu konta izmaiņas pa ceturkšņiem, kā arī lata efektīvā kursa izmaiņas.

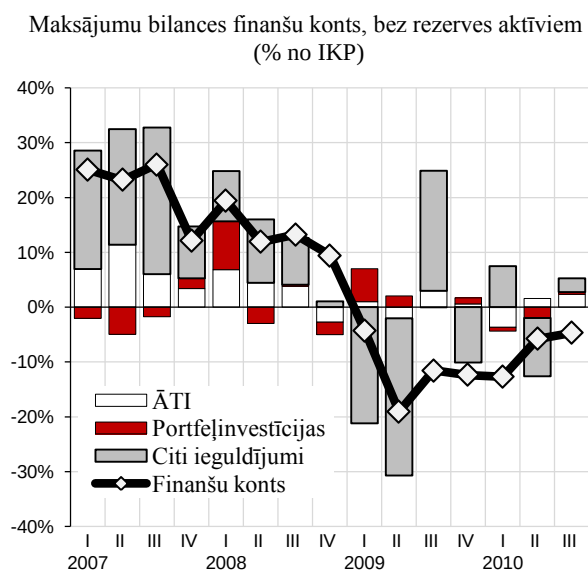
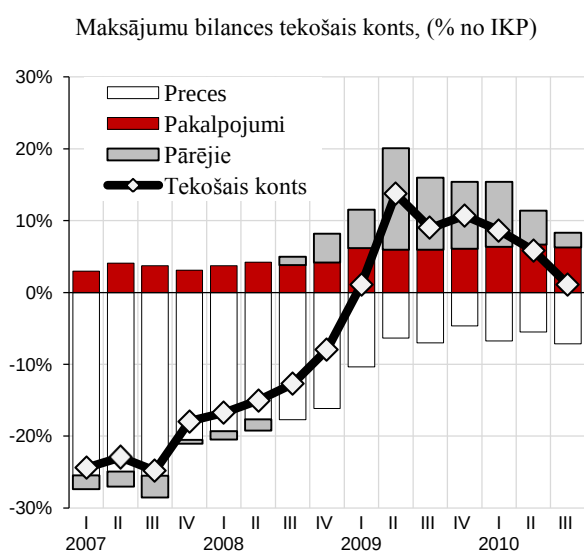
4.1.attēls. Preču eksports un imports pa mēnešiem

4.2.attēls. Pakalpojumu eksports un imports pa mēnešiem

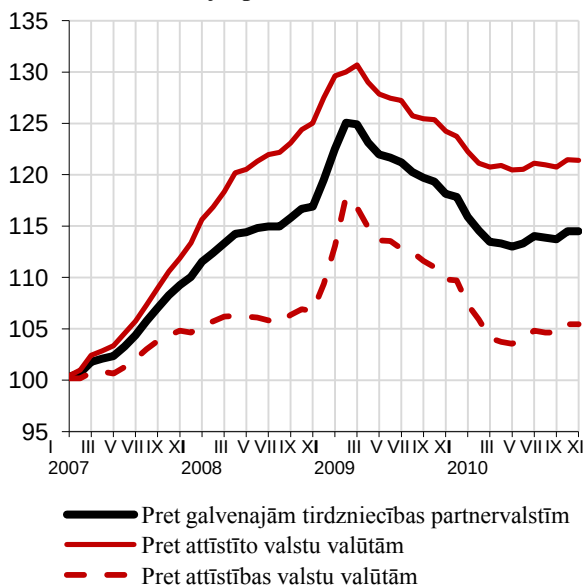

4.3.attēls. Maksājumu balance pa ceturkšņiem

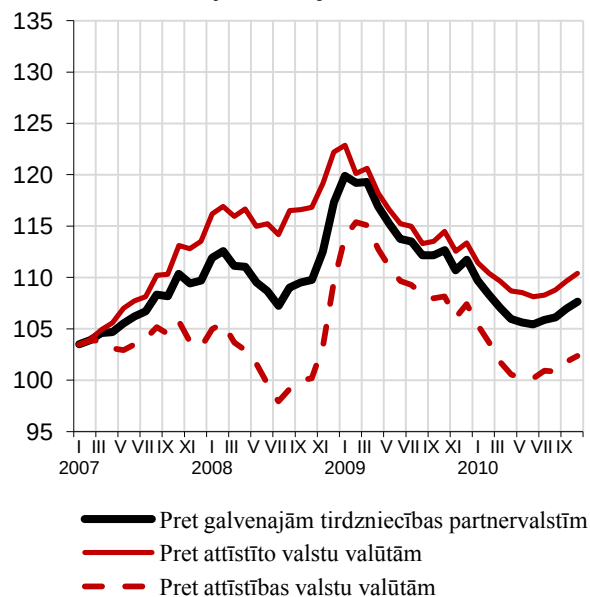

4.4.attēls. Lata reālā efektīvā kursa indekss

Pa mēnešiem, 2006.gada decembris = 100, aprēķināts, izmantojot patēriņu cenu indeksu

Pa mēnešiem, 2006.gada decembris = 100, aprēķināts, izmantojot ražotāju cenu indeksu

Attīstītās valstis – ASV, Dānija, Francija, Itālija, Lielbritānija, Nīderlande, Somija, Vācija un Zviedrija
 Attīstības valstis – Igaunija, Krievija, Lietuva un Polija

5. Finanšu sektors

Valdības finanses

2010. gada vienpadsmit mēnešos valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumi bija zemāki salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu, taču ekonomikas stabilizēšanās rezultātā budžeta ieņēmumu krituma temps palēninājās.

Šī gada vienpadsmit mēnešos valsts konsolidētajā kopbudžetā pēc nacionālās metodoloģijas bija izveidojies finansiālais deficīts 440 milj. latu jeb 3,5% no IKP, savukārt, veicot pārrēķinu atbilstoši EKS 95 metodoloģijai, valsts konsolidētā kopbudžeta deficīts bija 651,3 milj. latu, kas ir 5,2% no IKP. 2010.gada novembra beigās centrālās valdības parāds veidoja 4900,8 milj. latu jeb 38,7% no IKP. Iekšējais parāds bija 755,8 milj. latu jeb 15,4% no kopējā centrālās valdības parāda un ārējais parāds veidoja 4145 milj. latu jeb 84,6% no kopējā centrālās valdības parāda.

Valsts konsolidētā **kopbudžeta ieņēmumi** 2010. gada vienpadsmit mēnešos bija 4193,6 milj. latu, kas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu samazinājās par 183,8 milj. latu jeb 4,2%. Ieņēmumu izmaiņas, galvenokārt, radīja nodokļu un nenodokļu ieņēmumu kritums. Savukārt, ieņēmumi no ārvalstu finanšu palīdzības pieauga par 33 milj. latu jeb 6,4% salīdzinājumā ar 2009.gada janvāri-novembri.

Kopējie **nodokļu ieņēmumi** (ieskaitot sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā) 2010.gada vienpadsmit mēnešos bija 3158,2 milj. latu, kas ir par 6,9% mazāk nekā 2009.gada vienpadsmit mēnešos, ko, galvenokārt, noteica sociālo apdrošināšanas iemaksu un uzņēmumu ienākuma nodokļa samazinājums. Savukārt, novembrī bija vērojams 6,9% pieaugums kopējos nodokļu ieņēmumos, salīdzinot ar 2009.gada novembri. Jāatzīmē, ka ekonomikas stabilizēšanās noteica arī nodokļu ieņēmumu samazinājuma tempu pakāpenisku palēnināšanos.

Uzņēmumu ienākuma nodokļa ieņēmumi 2010.gada vienpadsmit mēnešos bija 99,7 milj. latu, kas salīdzinājumā ar 2009.gada vienpadsmit mēnešiem ir par 80,0 milj. latu jeb 44,5% mazāk. Tas skaidrojams ar to, ka 2009.gadā turpināja samazināties uzņēmumu peļņa, kā rezultātā samazinājās uzņēmumu ienākuma nodokļa iemaksas. Lielākais samazinājums bija vērojams finanšu pakalpojumu nozarē. Lai gan šīs nozares nodokļu maksātāju veiktās uzņēmumu ienākuma nodokļa iemaksas bija vienas no lielākajām, taču 2010.gada desmit mēnešos finanšu pakalpojumu nozares atmaksas bija par 8,4 milj. latu lielākas nekā iemaksas. 2010.gada desmit mēnešos uzņēmuma ienākuma nodokļa iemaksas bija par 34,2% mazākas nekā 2009.gada atbilstošajā periodā, kas arī ir noteicošais faktors šī nodokļa ieņēmumu kopējam samazinājumam.

Pievienotās vērtības nodokļa bruto iemaksas 2010.gada vienpadsmit mēnešos, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, samazinājās par 6,3%. Taču jāatzīmē, ka kopš septembra bija vērojams bruto iemaksu pieaugums, novembrī sasniedzot 6,4%, salīdzinot ar pērnā gada attiecīgo periodu. Savukārt, pievienotās vērtības nodokļa atmaksas 2010.gada vienpadsmit mēnešos samazinājās par 20,7% salīdzinājumā ar 2009.gada atbilstošo periodu, kas pozitīvi ietekmēja šī nodokļa kopējos ieņēmumus. Pievienotās vērtības nodokļa ieņēmumi 2010.gada vienpadsmit

mēnešos bija 769,5 milj. latu, kas salīdzinājumā ar 2009.gada vienpadsmit mēnešiem bija par 3,5% vairāk, kas skaidrojams ar mazumtirdzniecības apgrozījuma un kopējās darbījuma vērtības samazinājuma pakāpenisku palēnināšanos.

Akcīzes nodokļa ieņēmumi 2010.gada vienpadsmit mēnešos bija 423,2 milj. latu, kas salīdzinājumā ar 2009.gada vienpadsmit mēnešiem bija par 44,6 milj. latu jeb 9,5% mazāk, kas skaidrojams ar ieņēmumu par tabakas izstrādājumiem samazinājumu. Kopējie 2010.gada vienpadsmit mēnešu ieņēmumi par tabakas izstrādājumiem, salīdzinot ar 2009.gada vienpadsmit mēnešiem, samazinājās par 22,9 milj. latu jeb 21,3%. Tā kā akcīzes nodokļa ieņēmumi par cigaretēm sastādīja 97,8% tabakas izstrādājumu struktūrā, var apgalvot, ka minēto straujo akcīzes nodokļa ieņēmumu samazinājumu izraisīja legālā tirgū realizēto cigarešu apjomu straujš kritums.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa ieņēmumi valsts pamatbudžetā 2010.gada vienpadsmit mēnešos bija 140 milj. latu, kas salīdzinājumā ar 2009.gada vienpadsmit mēnešiem bija par 25,8 milj. latu jeb 22,6% vairāk. Nodokļa ieņēmumus, galvenokārt, ietekmēja iedzīvotāju ienākuma nodokļa likmes paaugstināšana un nodokļa jauno normu ieviešana no 2010.gada sākuma, kā arī darba ņēmēju skaits un darba samaksa, kas kopš 2010.gada marta turpināja pieaugt. 2010.gada oktobrī bija 752 420 darba ņēmēji, kas par 2,3% pārsniedza 2009. gada decembra līmeni, tomēr, salīdzinot ar 2009.gada oktobri, darba ņēmēju skaits bija samazinājies par 0,3%. Pēc darba devēju iesniegtiem ziņojumiem par valsts sociālās apdrošināšanas obligātajām iemaksām, secināms, ka 2010.gada oktobrī darba ienākumi salīdzinājumā ar 2009.gada oktobri palielinājās par 1,9 procentiem.

Sociālās apdrošināšanas iemaksas (ieskaitot iemaksas valsts fondēto pensiju shēmā) 2010.gada vienpadsmit mēnešos bija 1040,3 milj. latu, kas salīdzinājumā ar 2009.gada vienpadsmit mēnešiem bija par 14,8% mazāk. Tai skaitā sociālās apdrošināšanas iemaksas valsts speciālajā budžetā bija 981,3 milj. latu un iemaksas fondēto pensiju shēmā 60,8 milj. latu. Pakāpeniski samazinājās reģistrētā bezdarba līmenis, kas, sasniedzot savu maksimumu 2010.gada martā (17,3%), oktobrī samazinājās līdz 14,3% un mēneša laikā tas saruka par 0,3 procentpunktiem.

Valsts konsolidētā **kopbudžeta izdevumi** 2010.gada vienpadsmit mēnešos samazinājās straujāk nekā ieņēmumi, un bija 4633,6 milj. latu, kas ir par 331,8 milj. latu jeb 6,7% mazāk nekā 2009.gada atbilstošajā periodā.

Konsolidētā kopbudžeta izdevumi atbilstoši ekonomiskajām kategorijām gandrīz visās izdevumu kategorijās turpināja samazināties. Šī gada vienpadsmit mēnešos salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu lielāko samazinājumu veidoja kārtējiem izdevumiem novirzīto līdzekļu apmērs un šo izdevumu kopsumma sastādīja 1533,2 milj. latu, kas ir par 272,4 milj. latu jeb 15,1% mazāk salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu. Tai skaitā valsts institūciju darbinieku izmaksātā atalgojuma apmērs saruka par 264 milj. latu jeb 21,6%, ko radīja valsts pārvalžu un to pakļautības iestādēs strādājošo skaita samazināšanās, kā arī darba algu fonda samazinājums.

Šī gada vienpadsmit mēnešos valsts izmaksāto subsīdiu un dotāciju apmērs ievērojami samazinājās un tās bija par 140 milj. latu jeb 13,5% mazākas, kopsummā

sastādot 895,7 milj. latu. Šīs izmaiņas noteica subsīdiju un dotāciju, kas novirzītas komersantiem, biedrībām un nodibinājumiem, izņemot lauksaimniecības ražošanu, samazinājums par 118,8 milj. latu jeb 12,7%. Subsīdijas lauksaimniecības ražošanai saruka par 15,7 milj. latu jeb 40,7 procentiem.

Pretēji iepriekš minētajiem izdevumu samazinājumiem, 2010.gada vienpadsmit mēnešos procentu izdevumi pieauga par 32,6 milj. latu jeb 24,2% un veidoja 167,4 milj. latu. Šo izdevumu pieaugumu radīja valsts parāda apmēra palielināšanās, kas paredzēts valsts budžeta deficīta finansēšanai un valsts parāda pārfinansēšanai, kā arī finanšu sektora stabilitātes nodrošināšanai.

Kopējo izdevumu samazināšanos 2010.gada vienpadsmit mēnešos negatīvi ietekmēja sociālo pabalstu izmaksai nepieciešamo naudas līdzekļu apjoma pieaugums, ko pamatā noteica veiktā pensiju ieturējumu atmaksa. Rezultātā kopējie izdevumi sociāliem pabalstiem pieauga par 109,8 milj. latu jeb 7,4% salīdzinājumā ar 2009.gada vienpadsmit mēnešiem, un 2010.gada janvārī-novembrī bija 1599,3 milj. latu.

Kapitālie izdevumi 2010.gada vienpadsmit mēnešos bija 308,1 milj. latu, kas ir par 48,5 milj. latu jeb 13,6% mazāk, salīdzinot ar 2009.gada atbilstošo periodu.

Banku sektors

Līdz ar ekonomiskās situācijas stabilizēšanos, sākot no 2009.gada 4.ceturkšņa beigām, vērojams no rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām piesaistīto noguldījumu pieaugums. 2010.gada 3.ceturkšņa beigās noguldījumu apjoms, salīdzinājumā ar 2009.gada attiecīgo periodu, pieauga par 11,5 procentiem.

2010.gada 3.ceturkšņa beigās rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikums turpināja samazināties. Ja 2009.gada 3. ceturkšņa beigās kopumā rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu atlikumi bija 13,9 miljardu latu, tad 2010.gada 3.ceturkšņa beigās – 12,8 miljardi latu, kas ir par 7,8% mazāk nekā pirms gada.

2010.gada 3.ceturksnī joprojām turpināja samazināties komerckredītu atlikumi. Šāda tendence ir vērojama jau kopš 2008.gada beigām. Rezidenti izsniegto komerckredītu atlikumi 2010.gada 3.ceturkšņa beigās, salīdzinot ar 2009.gada attiecīgo periodu, samazinājās par 20,1%, savukārt industriālo kredītu atlikumi, 2010.gada sākumā strauji pieauga. 2010.gada 3.ceturkšņa beigās, salīdzinot ar 2009.gada attiecīgo periodu, industriālo kredītu atlikumi pieauga par 18,1 procentu. Joprojām turpina samazināties hipotekāro kredītu atlikumi, kas 2010.gada 3.ceturkšņa beigās bija sarukuši par 8,4%, salīdzinot ar 2009.gada attiecīgo periodu. Kredītu patēriņa preču iegādei atlikumi kopš 2010.gada 2.ceturkšņa ir ievērojami pieauguši, kaut gan salīdzinot ar 2009.gada attiecīgo periodu, pieaugums ir tikai 3,3 procenti.

No visa iekšzemes uzņēmumiem un privātpersonām izsniegtā kredītu apjoma, lielāko daļu veido hipotekārie kredīti, kuru īpatsvars 2010. gada 3. ceturkšņa beigās bija 57,5% no kopējā izsniegto kredītu apjoma, savukārt komerckredītu un industriālo kredītu īpatsvars kopā bija tikai 31,8 procenti. Salīdzinot ar 2009.gada 3.ceturkšņa

beigām, ir palielinājies industriālo kredītu apjoms kopējā izsniegto kredītu apjomā, savukārt komerckredītu apjoms ir samazinājies.

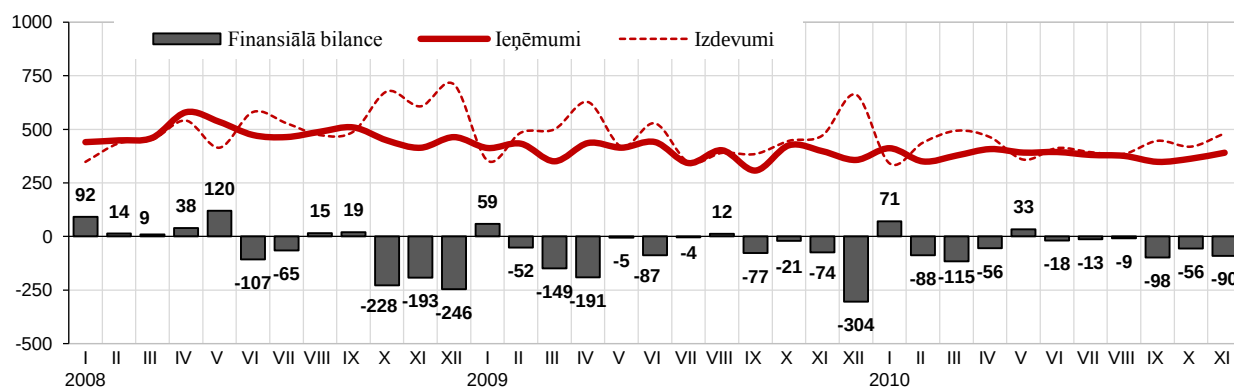
Rezidenti izsniegto kredītu struktūrā pa tautsaimniecības nozarēm, vislielākais kredītu atlikumu īpatsvars ir operācijām ar nekustamo īpašumu (34%), apstrādes rūpniecībai (13%), tirdzniecībai un viesnīcām un restorāniem (13%) un būvniecībai (10%). Latvijas tautsaimniecības nozaru attīstībai izsniegto kredītu atlikums joprojām turpina samazināties un 2010.gada 3.ceturkšņa beigās tas bija par 9,7% mazāks nekā gadu iepriekš. Gada laikā visstraujāk kredītu atlikumi samazinājās finansu nozarē (par 37,8%), apstrādes rūpniecībā (par 12,9%), būvniecībā (par 8,3%) un tirdzniecības, viesnīcas un restorānu nozarē (par 7,6%). Izsniegto kredītu atlikumu pieaugums bija vērojams tikai transporta un sakaru nozarē (par 0,4%).

Kredītu ar maksājumu kavējumiem daļa kopējā kredītportfelī joprojām turpina pieaugt. Ja 2009.gada 3.ceturkšņa beigās kopējā kredītportfelī kredīti ar maksājuma kavējumiem bija 25,2%, tad 2010.gada 3.ceturkšņa beigās tie pieauga līdz 28,5%. 2010.gada 3.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo periodu, ievērojami ir pieaudzis kredītu ar maksājumu kavējumu virs 180 dienām apmērs (par 54,4%), kas nozīmē, ka joprojām turpina palielināties to cilvēku skaits, kas ilgstoši nespēj pildīt savas kredītsaistības un atmaksāt aizņemtās kredītu summas. Sadalījumā pa tautsaimniecības nozarēm, lielākais kredītu ar maksājumu kavējumu apmērs ir būvniecības (38,4%) un nekustamo īpašumu (37,4%) nozarēs. 2010.gada augustā no privātpersonām izsniegtajiem kredītiem 30% jeb 358 tūkst. bija kredīti ar maksājumu kavējumu. 2010.gada 3.ceturkšņa beigās pārstrukturēto kredītu apjoms kopējā banku kredītportfelī bija 2,9 miljardi latu jeb 20%. 2010.gada 3.ceturksnī atgūšanas procesā esošo kredītu apjoms, bija 2.2 miljardi latu jeb 14.8% no kopējā banku kredītportfeļa. Atgūšanas procesā esošo kredītu apjoms turpina pieaugt. No pārstrukturēto un atgūšanas procesā esošā kredītu apjoma, lielāko daļu veido kredīti mikrouzņēmumiem un kredīti mājsaimniecībām patēriņa preču iegādei.

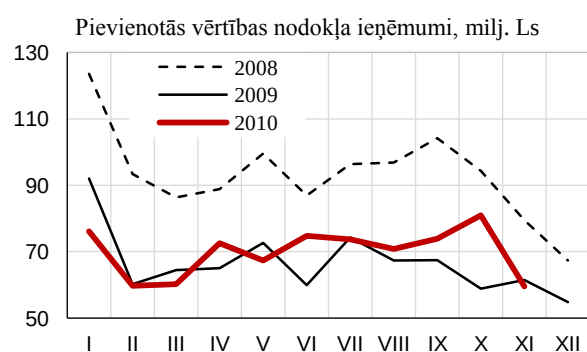
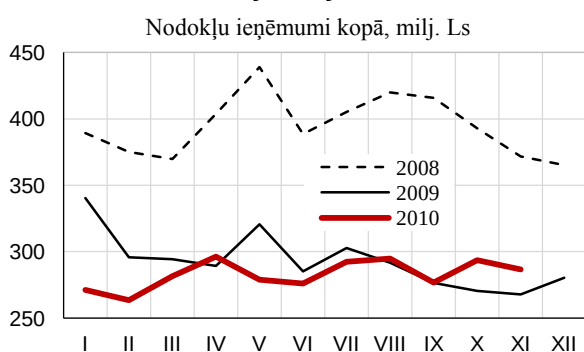
Latos izsniegto īstermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme 2010.gada 3.ceturksnī bija 8%, kas ir ievērojami samazinājusies salīdzinājumā ar 2009.gada 2. un 3.ceturksni. Mazāk izteiktas svārstības bija vērojamas latos izsniegto ilgtermiņa kredītu vidējām svērtām procentu likmēm, kas lielāko pieaugumu sasniedza 2009.gada sākumā, bet 2010.gada 3.ceturksnī samazinājās līdz 13,2%. Ekonomiskai situācijai stabilizējoties, lata likmes ir pietuvinājušās eiro likmēm. Eiro izsniegtajiem kredītiem kā ierasts procentu likmju svārstības bija mazāk izteiktas. Eiro izsniegto īstermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme turpināja samazināties no 4,7% 2009.gada 3.ceturksnī līdz 4,6% 2010.gada 3.ceturksnī. Eiro izsniegto ilgtermiņa kredītu vidējā svērtā procentu likme 2010.gada 1.ceturksnī sasniedza augstāko rādītāju un pieauga līdz 8,3%, bet 3.ceturksnī samazinājās līdz 7,6 procentiem.

Nodaļas turpinājumā ir sniegti dati par izsniegtajiem kredītiem, to apjomu un struktūru, kā arī sadalījumu pa to veidiem un pa tautsaimniecības nozarēm, kā arī izsniegto kredītu vidējās svērtās procentu likmes.

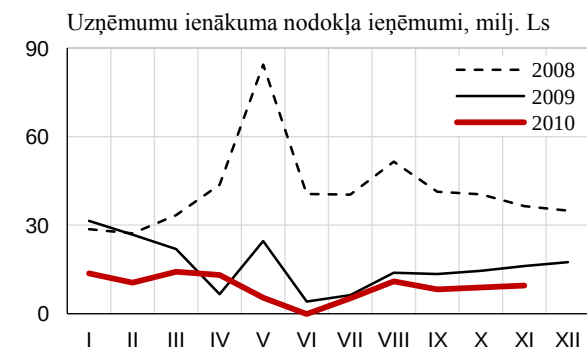
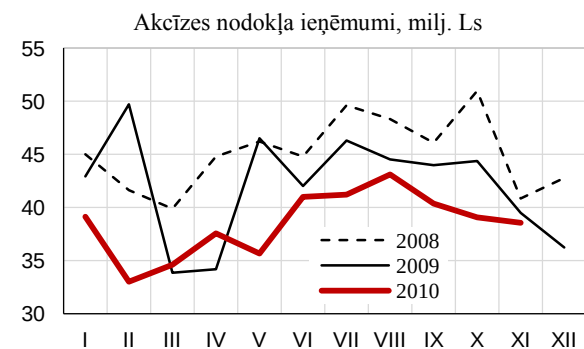
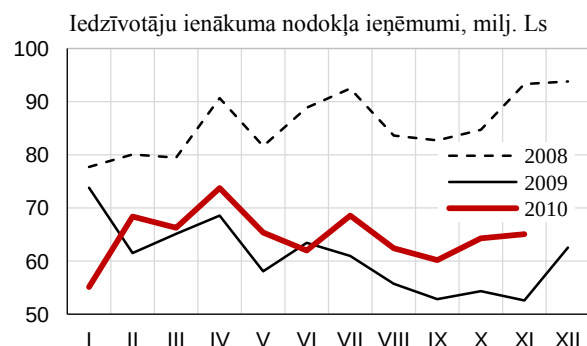
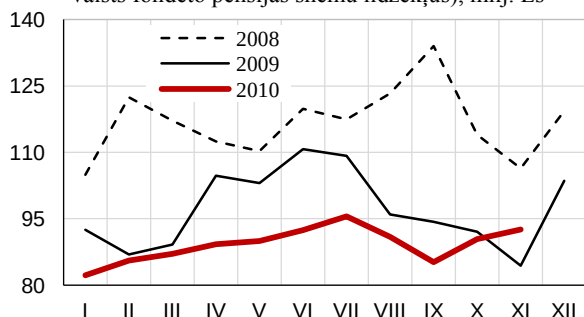
5.1.attēls. Valsts konsolidētā kopbudžeta finansiālie rādītāji, milj. latu

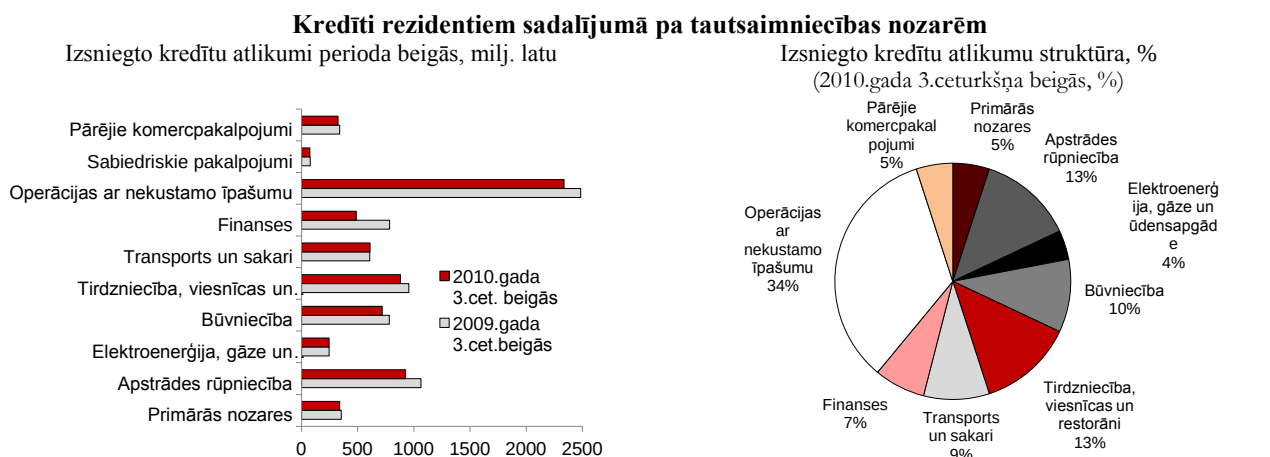
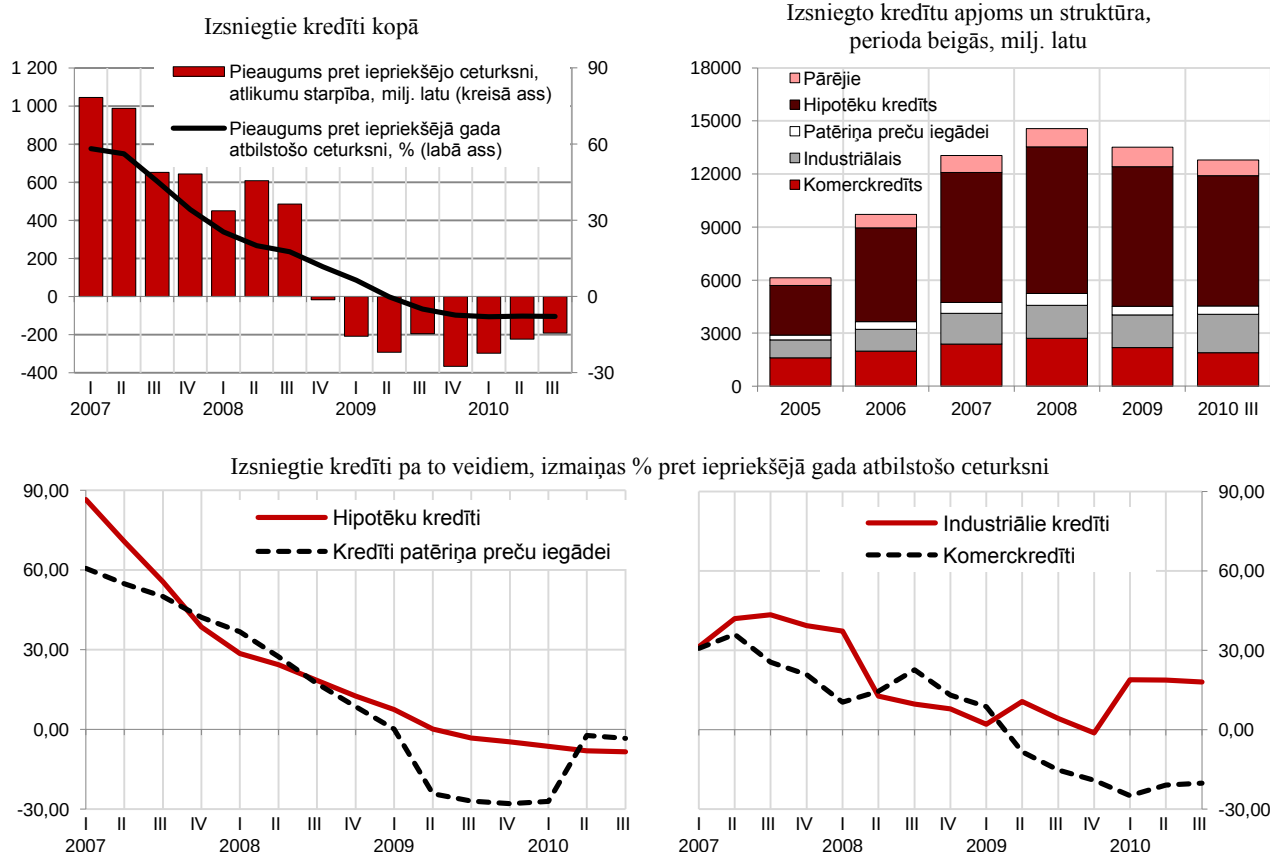
5.2.attēls. Nodokļu ieņēmumi

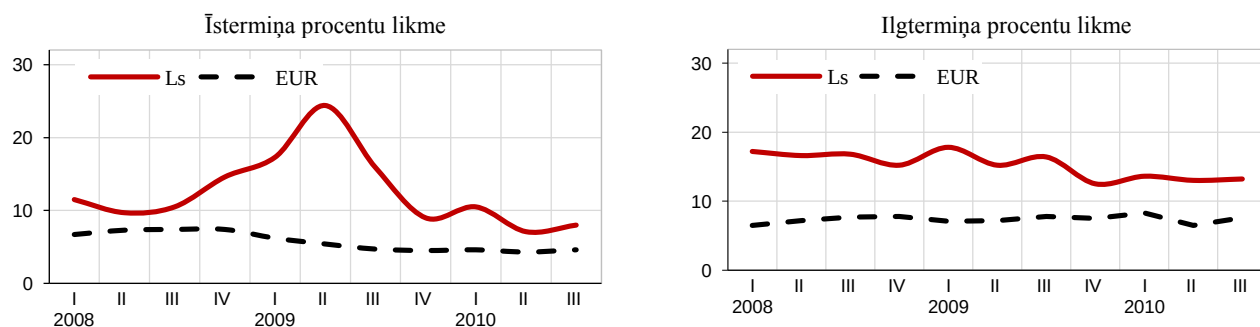
Valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas (neieskaitot valsts fondēto pensijas shēmu līdzekļus), milj. Ls

5.3.attēls. Rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegtie kredīti

5.4.attēls. Vidējās svērtās % likmes izsniegtajiem kredītiem, (Ls; EUR)

6. Darba tirgus

Nodarbinātība un bezdarbs

Kopš 2010.gada 2.ceturkšņa situācija darba tirgū uzlabojas. Palielinās nodarbināto un ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits, kā arī pakāpeniski mazinās bezdarbs.

2010.gada 3.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, nodarbināto iedzīvotāju skaits vecuma grupā no 15–64 gadiem palielinājās par 2,6% un bija 960,4 tūkstoši, kas ir par 40,3 tūkstošiem vairāk kā 2010.gada 1.ceturksnī. Tāpat 2010.gada 3.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējo ceturksni, par 0,8% palielinājās ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits. Atbilstoši nodarbinātības palielinājumam bezdarba līmenis mazinās. Pēc darbaspēka apsekojuma datiem bezdarba līmenis 2010.gada 3.ceturksnī bija 18%, kas bija 2,4 procentpunktiem mazāk nekā 2010.gada sākumā. Kopš 2010.gada marta pakāpeniski mazinājās arī reģistrētā bezdarba līmenis, kas novembra beigās bija 14,3%. Reģistrēti bija 161,8 tūkstoši darba meklētāji, kas bija par 32,4 tūkstošiem mazāk nekā 2010.gada martā. Decembrī, sezonālu faktoru ietekmē, reģistrēto bezdarbnieku skaits nedaudz pieauga, bet reģistrētā bezdarba līmenis saglabājās 14,3% apmērā no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita.

Saskaņā ar NVA datiem par darba devēju pieteiktām brīvām darbavietām, vēsturiski zemākais reģistrētais brīvo darbavietu skaits bija 2009.gada decembra beigās (1,4 tūkstoši darbavietas). Sākot ar 2010.gada janvāri, reģistrēto brīvo darbavietu skaits pakāpeniski pieauga un augusta beigās jau sasniedza 3,6 tūkstošus, kas bija visaugstākais gada rādītājs. Turpmākajos mēnešos, mazinoties sezonālā rakstura darbiem, bija vērojama brīvo darbavietu skaita samazināšanās. 2010.gada decembra beigās brīvo darbavietu skaits bija 2,3 tūkstoši, tajā pašā laikā tas bija par 63% vairāk salīdzinājumā ar 2009.gada decembri.

Iedzīvotāju ienākumi

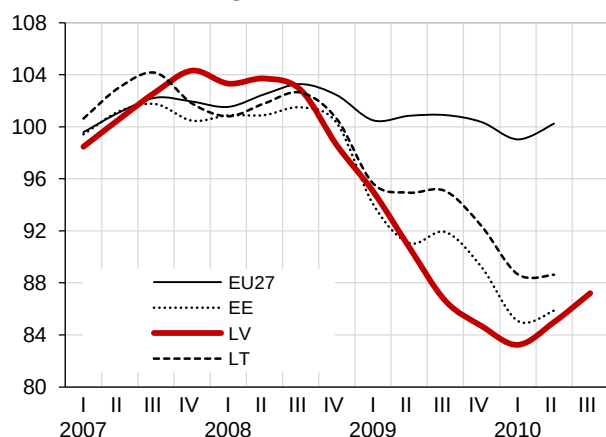
Pakāpeniska darbaspēka pieprasījuma palielināšanās ietekmē darba algas dinamiku. Salīdzinot ar 2009.gada atbilstošajiem ceturkšņiem, bruto darba samaksas samazināšanās tempi strauji sarūk. Ja 2010.gada 1.ceturksnī strādājošo mēneša bruto darba samaksas saruka par 8,2% un 2.ceturksnī – par 6,3%, tad 2010.gada 3.ceturksnī tā bija tikai par 1,8% zemākā līmenī nekā 2009.gada 3.ceturksnī. Pie tam septembrī vidējā bruto darba samaksa jau pārsniedza iepriekšējā gada attiecīgā mēneša rādītāju.

Būtiskākais algu samazinājums ekonomikas krīzes laikā bija vērojams sabiedriskajā sektorā, kas saistīts ar īstenotajiem valsts budžeta konsolidācijas pasākumiem. 2010.gada 3.ceturksnī sabiedriskajā sektorā strādājošo algas vēl bija par 4,3% mazākas nekā 2009.gada attiecīgā periodā. Šajā pašā laikā privātajā sektorā bruto darba samaksa praktiski saglabājās iepriekšējā gada 3.ceturkšņa līmenī. Nozaru griezumā 2010.gada 3.ceturksnī gada griezumā visbūtiskāk bruto darba samaksa bija samazinājusies valsts pārvaldē (par 6,4%) un izglītībā (par 7%). Būvniecībā bruto darba samaksa bija par 3% mazāka nekā 2009.gada 3.ceturksnī, savukārt apstrādes rūpniecībā 2010.gada 3.ceturksnī bruto darba samaksa jau par 1% pārsniedza iepriekšējā gada atbilstošā perioda līmeni.

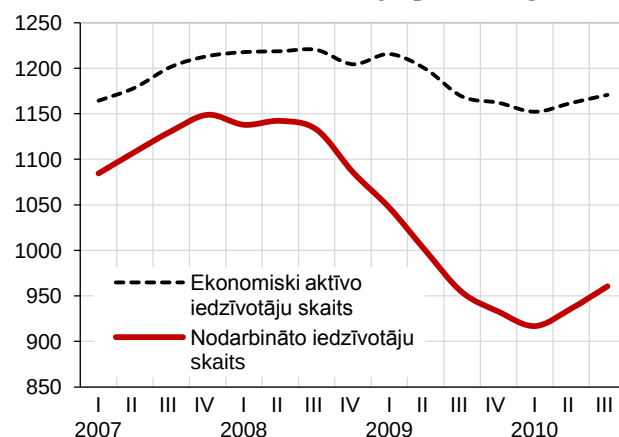
Nodaļas turpinājumā ir sniegta statistiskā informācija par nodarbināto skaita izmaiņām, bezdarba līmeni, brīvo darba vietu skaita izmaiņām pa ceturkšņiem un strādājošo mēneša vidējo bruto darba samaksu.

6.1.attēls. Darba tirgu raksturojoši rādītāji

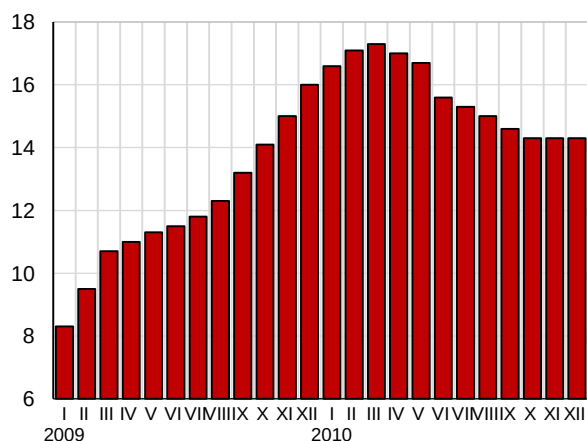
Nodarbināto skaita izmaiņas pa ceturkšņiem
2006.g IV ceturksnis=100

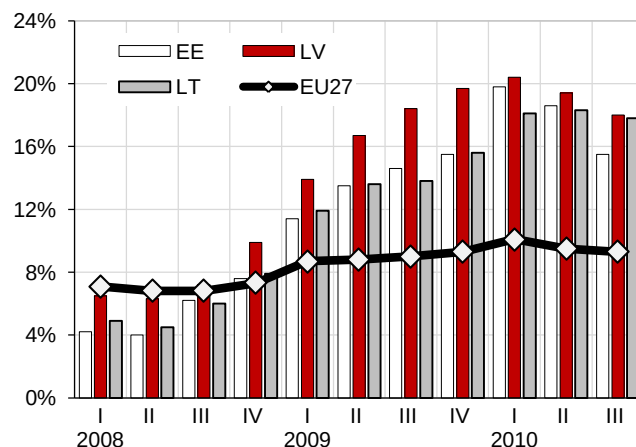
Nodarbināto un ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits, tūkstošos, vecuma grupā 15-64 gadi

Reģistrētais bezdarba līmenis
% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita

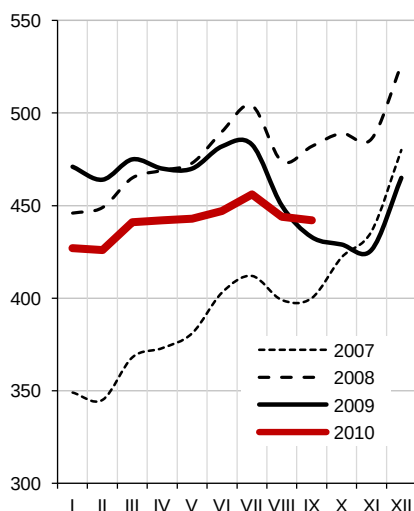

Bezdarba līmenis pēc darbaspēka apsekojumu datiem, sezonāli neizlīdzināti dati

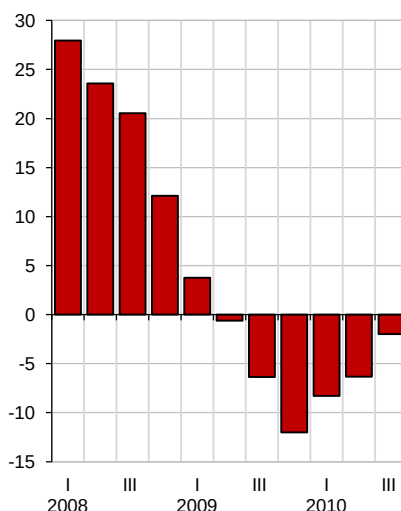

Strādājošo mēneša vidējā bruto darba samaksa

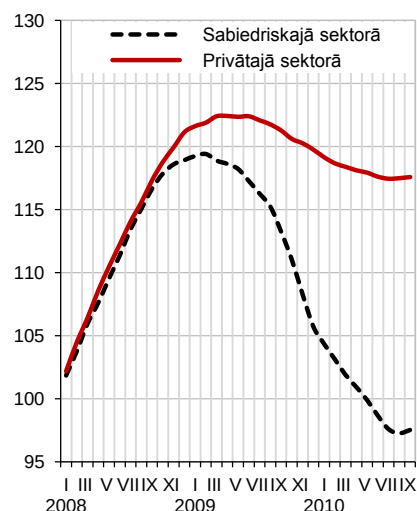
latos

izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo periodu, %

12 mēnešu slidošais vidējais indekss, 2007.gada decembris = 100

7. Cenas

Patēriņa cenas 2010.gada nogalē turpināja palielināties. To noteica gan situācija iekšējā tirgū (privātā patēriņa neliels pieaugums), gan cenu kāpums pasaulē (galvenokārt pārtikai un enerģētikas resursiem).

No 2010.gada septembra līdz decembra beigām cenas pieauga par 0,7%. Rezultātā 12-mēnešu inflācija decembrī bija jau 2,5%. Tas ir vērtējams kā ļoti būtisks cenu kāpums, ņemot vērā, ka pēc straujā krituma situācija ekonomikā tikai pēdējos ceturkšņos sāk stabilizēties. Ņemot vērā cenu samazinājumu 2009.gada otrajā pusē, gada vidējais cenu līmenis 2010.gadā bija par 1,1% zemākā līmenī nekā 2009.gadā.

2010.gada pēdējos trīs mēnešos vislielākā ietekme uz kopējo patēriņa cenu kāpumu saglabājās pārtikai. Pārtikas preču grupā decembrī, salīdzinot ar 2010.gada septembri, cenas pieauga par 4%, kas ietekmēja kopējā patēriņa cenu indeksa pieaugumu par 1 procentpunktu. Vairāk kā 0,3 procentpunktus no kopējā patēriņa cenu kāpuma gada pēdējos trīs mēnešos noteica degvielas cenu pieaugums. Tāpat būtiska ietekme uz kopējo patēriņa cenu līmeni bija arī cenu palielinājumam cietajam kurinājumam, īres maksai, tabakas izstrādājumiem, kā arī sezonālajam cenu palielinājumam apģērbiem un apaviem.

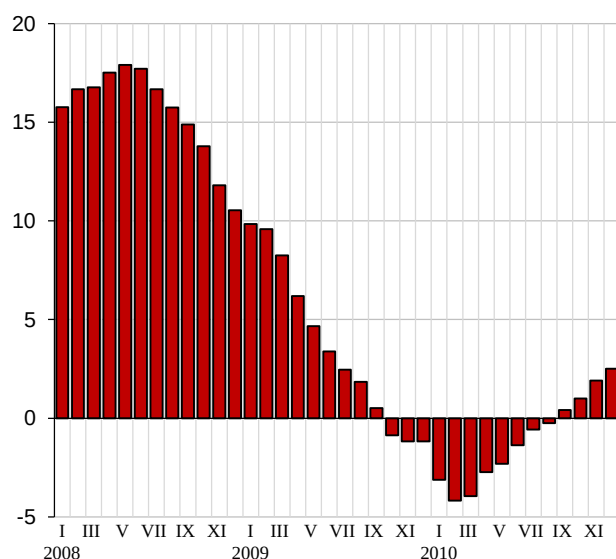
Savukārt straujāku cenu līmeņa kāpumu gada nogalē piebremzēja cenu kritums atpūtas un kultūras pasākumiem, siltumenerģijai, mājokļa iekārtām un mājturības piederumiem, medicīniskajiem produktiem. Vairumam citu preču un pakalpojumu cenu izmaiņām bija praktiski neitrāla ietekme uz kopējo patēriņu cenu indeksu.

Ražotāju cenas atsāka pieaugt 2009.gada beigās. Cenu kāpums kopumā turpinājās arī 2010.gadā, lai gan gada pēdējos mēnešos cenu pieaugums kļuva mērenāks. Cenas palielinājās gan vietējā tirgū realizētajai produkcijai, ko ietekmēja iekšzemes pieprasījuma stabilizēšanās, gan eksportētajai produkcijai, ko pamatā noteica Latvijas galveno eksportpreču, t. sk. kokmateriālu, metāla izstrādājumu un pārtikas preču cenu kāpums pasaules tirgos.

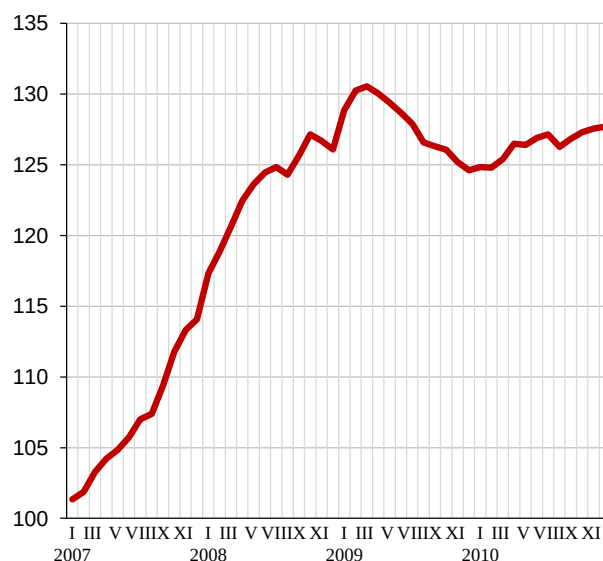
No 2009.gada novembra līdz 2010.gada novembrim ražotāju cenas kopumā pieauga par 8,2%, t.sk. apstrādes rūpniecībā – par 7,5%. Novembrī, salīdzinot ar 2010.gada augustu, kā jau iepriekš minēts, ražotāju cenas pat nedaudz saruka (par 0,1%), ko pamatā noteica cenu samazināšanās elektroenerģijas, gāzes apgādes, siltumapgādes un gaisa kondicionēšanas nozarē (par 4,3%). Tajā pašā laikā apstrādes rūpniecībā ražotāju cenas turpināja pieaugt (par 1,1%). Ja 2010.gada astoņos mēnešos ražotāju cenas apstrādes rūpniecībā pamatā noteica eksportētās produkcijas cenu pieaugums, tad jau pēdējos mēnešos pieaugumu vairāk ietekmēja jau cenu kāpums vietējā tirgū realizētajai produkcijai (2010.gada novembrī, salīdzinot ar augustu, cenas pieauga par 1,9%). Šajā pašā laikā eksportētās produkcijas cenas pieauga par 0,5 procentiem.

Turpinājumā ir sniegta vispusīga statistiskā informācija par patēriņa un ražotāju cenu pārmaiņām.

7.1.attēls. **Patēriņa cenu pārmaiņas,**
Izmaiņas % pret iepriekšējā gada atbilstošo
mēnesi (12 mēnešu inflācija)

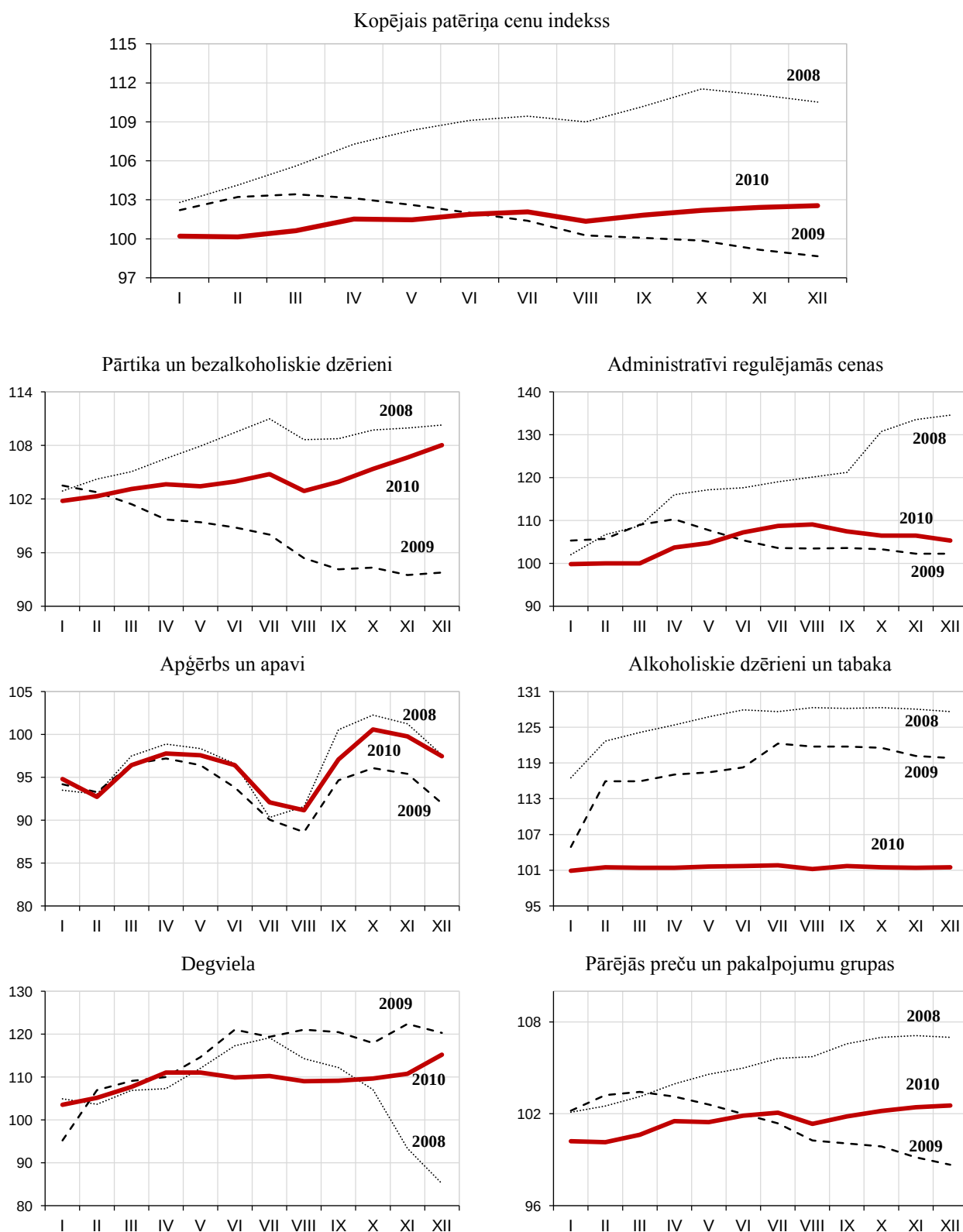
2006.gada decembris = 100

7.1.tabula. **Patēriņa cenu pārmaiņas pa mēnešiem**

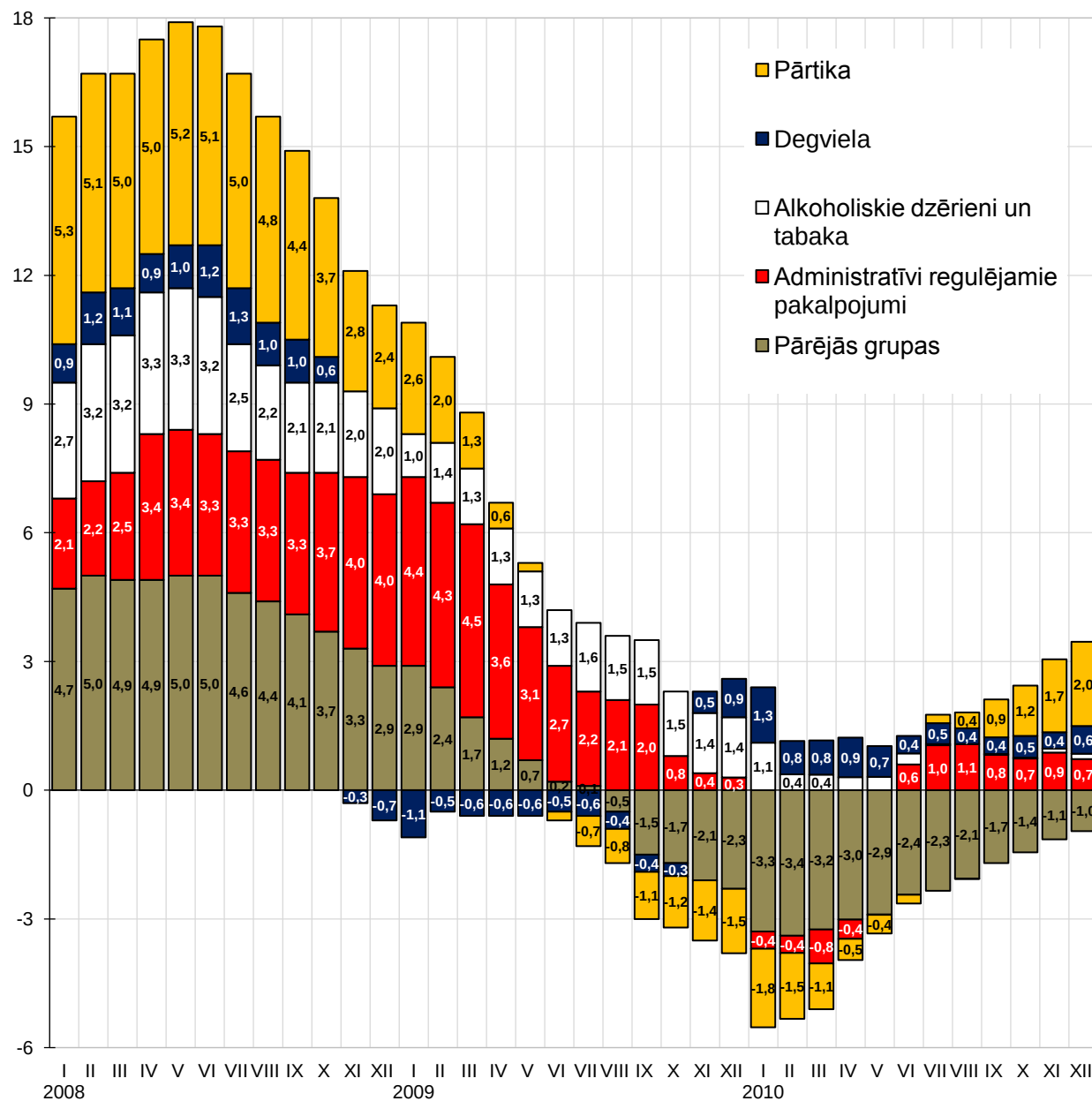
Gads	Mēnesis	Cenu izmaiņas %		
		salīdzinot ar iepriekšējo mēnesi	salīdzinot ar iepriekšējā gada attiecīgo mēnesi	vidēji gada laikā
2009	Janvāris	2,1	9,8	14,9
	Februāris	1,1	9,6	14,3
	Marts	0,1	8,2	13,5
	Aprīlis	-0,4	6,2	12,5
	Maijs	-0,4	4,7	11,4
	Jūnijs	-0,5	3,4	10,2
	Jūlijs	-0,6	2,5	9,1
	Augusts	-1,0	1,8	7,9
	Septembris	-0,1	0,5	6,7
	Oktobris	-0,2	-0,9	5,5
	Novembris	-0,7	-1,2	4,5
	Decembris	-0,5	-1,2	3,5
2010	Janvāris	0,2	-3,1	2,5
	Februāris	0,0	-4,2	1,3
	Marts	0,5	-3,9	0,3
	Aprīlis	0,9	-2,7	-0,4
	Maijs	-0,1	-2,3	-1,0
	Jūnijs	0,4	-1,4	-1,4
	Jūlijs	0,2	-0,6	-1,6
	Augusts	-0,7	-0,3	-1,8
	Septembris	0,4	0,4	-1,8
	Oktobris	0,4	1,0	-1,6
	Novembris	0,2	1,9	-1,4
	Decembris	0,1	2,5	-1,1

7.2.attēls. **Patēriņa cenu indekss grupās un apakšgrupās,**
iepriekšējā gada decembris =100

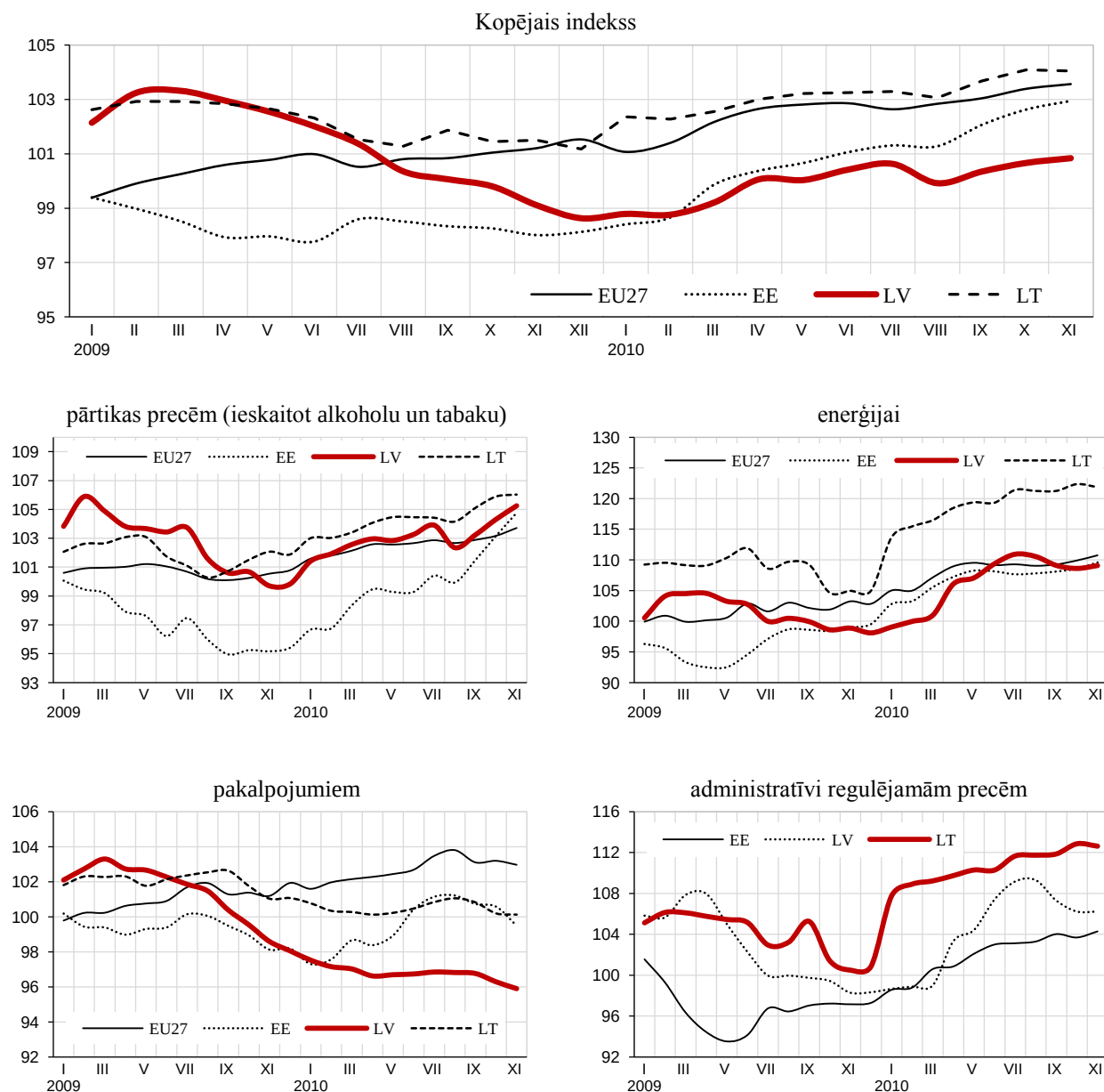

7.3.attēls. Atsevišķu preču un pakalpojumu grupu ietekme uz kopējo patēriņa cenu indeksu

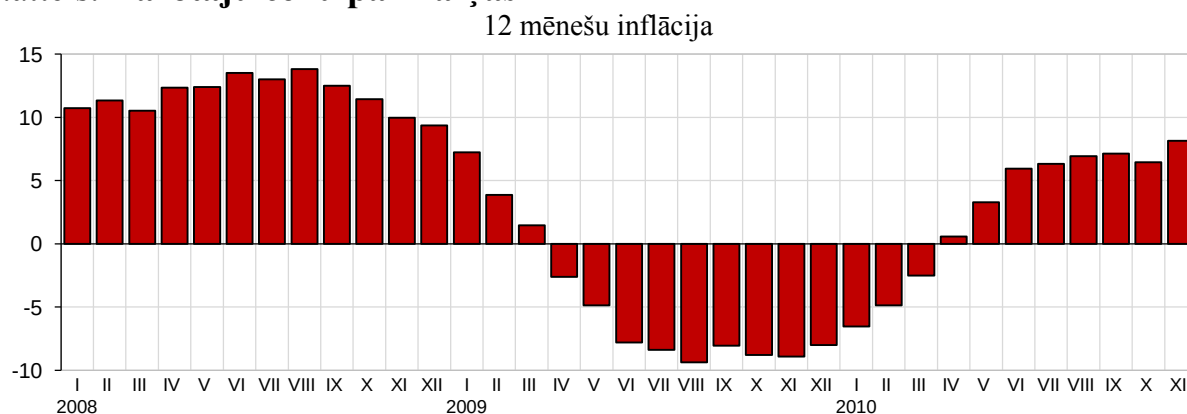
12 mēnešu inflācija, procentpunkti

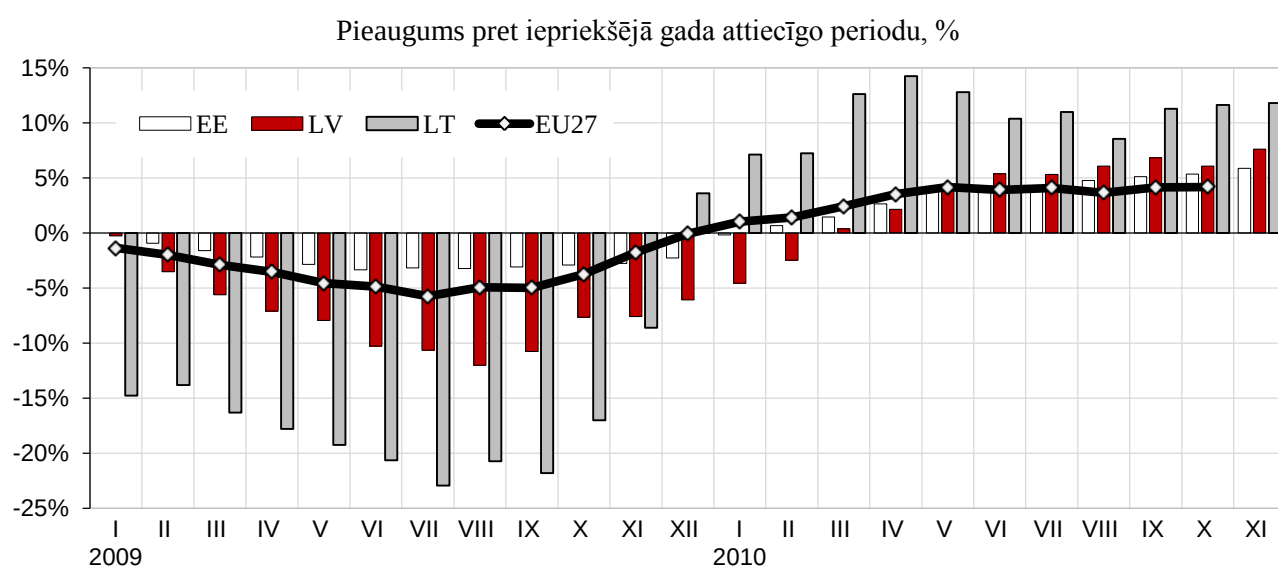
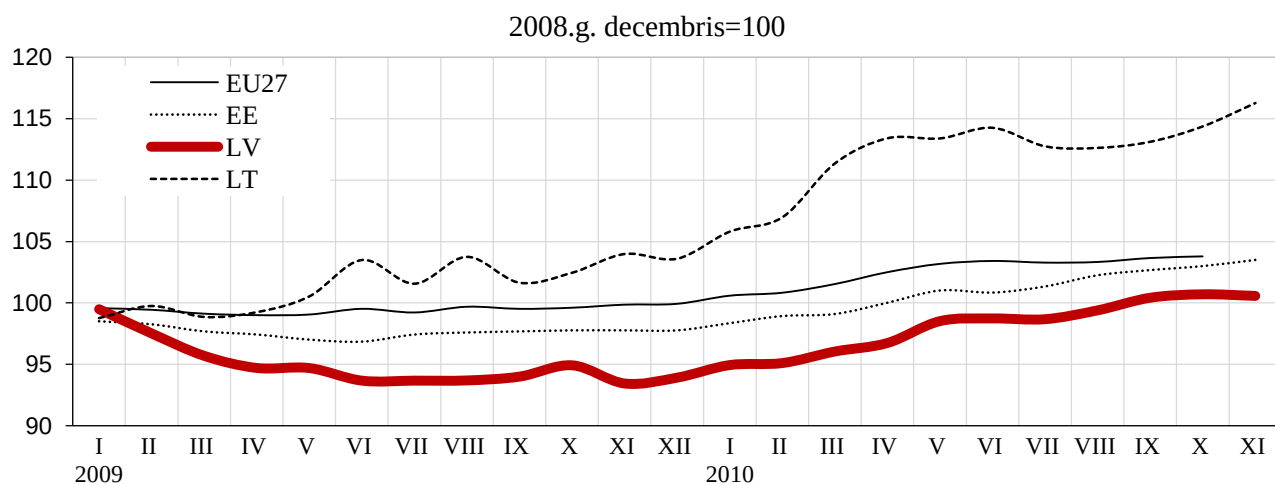
7.4.attēls. Saskaņotais patēriņa cenu indekss pa mēnešiem, 2008.gada decembris =100

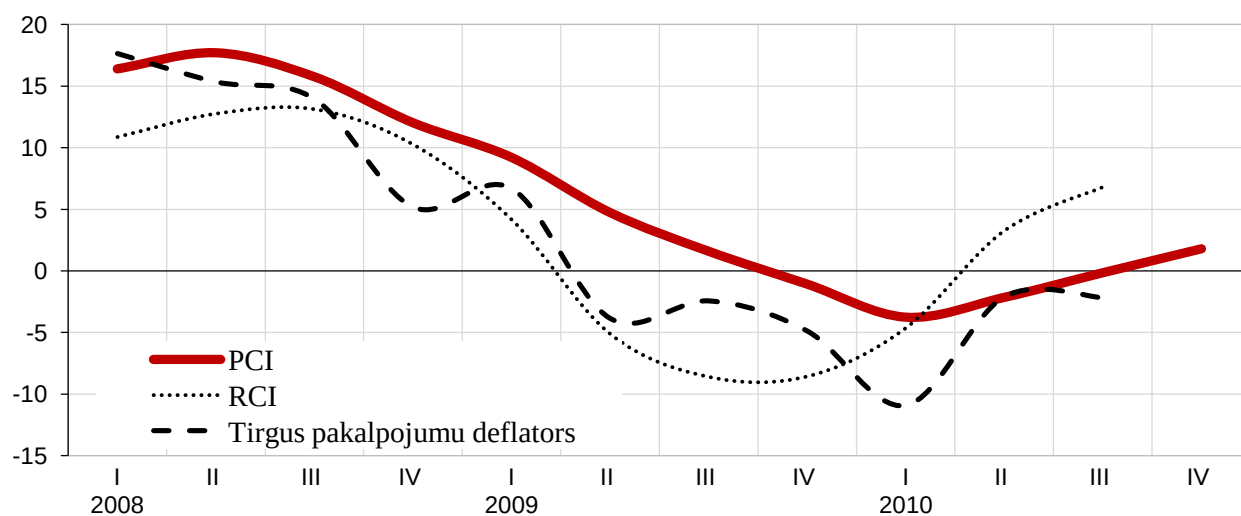
7.5.attēls. Ražotāju cenu pārmaiņas

7.6.attēls. Ražotāju cenu dinamika apstrādes rūpniecībā

7.7.attēls. Patēriņa cenu, ražotāju cenu un tirgus pakalpojumu pievienotās vērtības deflatora izmaiņas, izmaiņas pret iepriekšējā gada atbilstošo ceturksni, %

8. Prognozes

Tautsaimniecības attīstība

Tautsaimniecībā vērojamas pozitīvās tendences – eksporta pieaugums, pakāpenisks privātā patēriņa palielinājums, investīciju stabilizēšanās, uzlabojumi darba tirgū, kā arī ražotāju cenu pieaugums – liecina, ka arī 2010.gada 4.ceturksnī IKP turpināja palielināties un gadā kopumā tas būs tuvu 2009.gada līmenim.

Arī 2011.gadā galvenais ekonomikas dzinulis būs eksports. Tomēr eksporta pieaugums būs saistīts ar vairākiem faktoriem. Pirmkārt, ar ārējā pieprasījuma dinamiku, ko ietekmēs krīzes laikā ieviesto ekonomikas stimulu atcelšana, vairāku valstu valdības sektora finanšu problēmas un nepieciešamība mazināt pārmērīgo budžeta deficītu, kā arī protekcionisma spiediens. Neraugoties uz to, ka vairākās Rietumeiropas valstīs tiek plānoti vērienīgi budžetu konsolidācijas pasākumi, starptautiskās institūcijas (Starptautiskais valūtas fonds, Eiropas Komisija) joprojām prognozē pozitīvu izaugsmi. Latvijas 6 galvenajās tirdzniecības partnervalstīs, uz kurām tiek realizēti 60% no visas eksportētās produkcijas 2011.gadā ir sagaidāma izaugsme¹: Lietuvā – par 2,8%, Igaunijā – par 4,4%, Krievijā – par 3,8%, Vācijā – par 2,2%, Zviedrijā – par 3,3%, Polijā – par 3,9%. Otrkārt, būtiska loma eksporta iespēju paplašināšanā būs arī Latvijas ražotāju konkurētspējas palielināšanai.

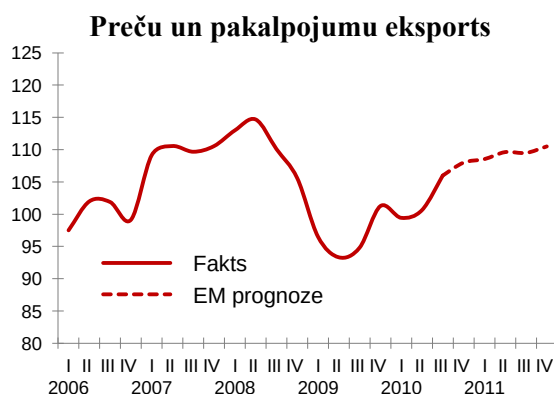
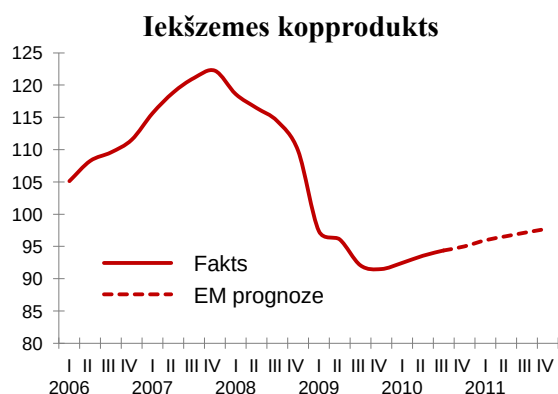
2011.gadā nav sagaidāms vērā ņemams iekšējā pieprasījuma pieaugums. Lai gan privātais patēriņš pakāpeniski atkopsies, tomēr strauju tā pieaugumu ierobežos mājsaimniecību lielās parādsaistības un, neraugoties uz turpmāku situācijas uzlabošanos darba tirgū, arī relatīvi augstais bezdarba līmenis. Pozitīvu efektu uz ienākumu pieaugumu mājsaimniecībām ar zemiem ienākumiem dos plānotās izmaiņas nodokļu politikā.

Investīciju dinamiku nākamgad ietekmēs komercbanku piesardzīgā kreditēšanas politika. Privātā sektora investīcijas noteiks uzņēmēju nogaidošais noskaņojums attiecībā uz nākotnes perspektīvām, ko ietekmē pagaidām vājais kopējais pieprasījums. Investīciju finansēšanas problēmas daļēji risinās valdības īstenotā politika finanšu resursu pieejamības uzlabošanai, kā arī ES struktūrfondi.

2011.gada kopējā izaugsme jau būs pozitīva un IKP apjoms var par 3,5% pārsniegt 2010.gada līmeni.

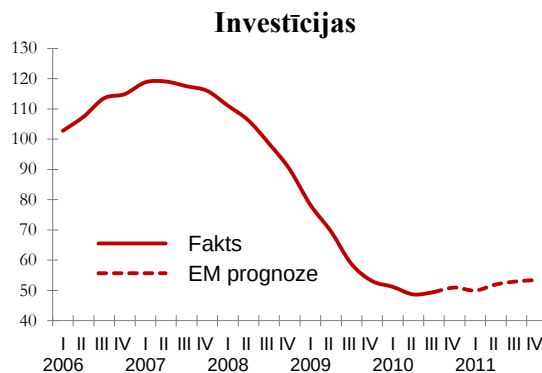
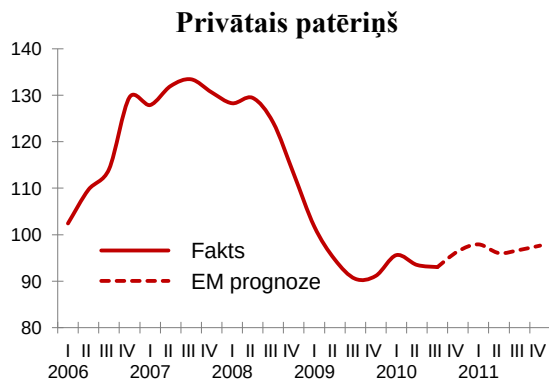
8.1.attēls. IKP no izlietojuma puses

(2005.gada 4.ceturksnis = 100)

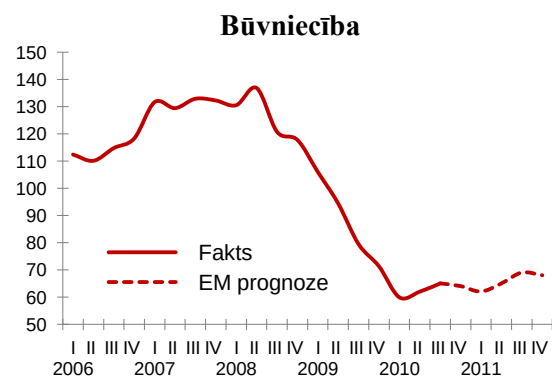
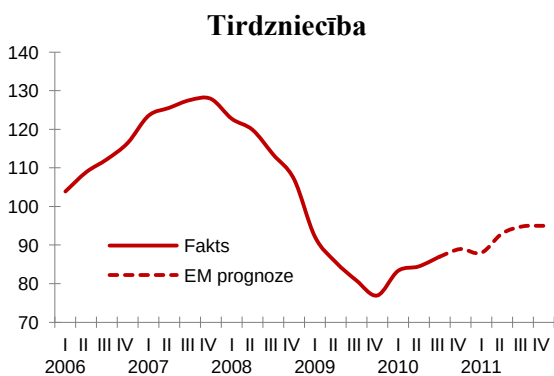
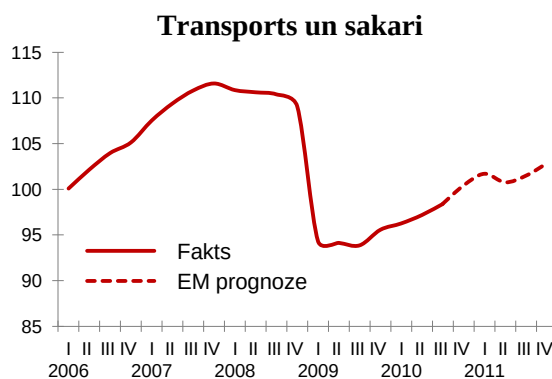
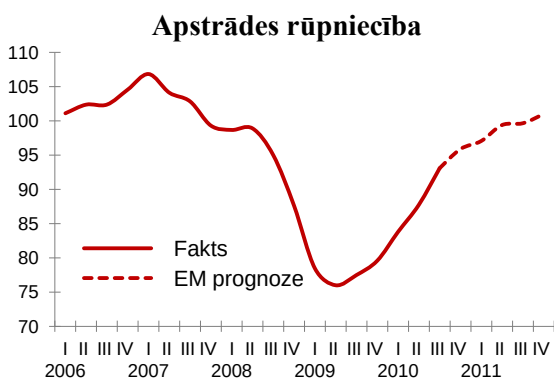
¹ Starptautiskā valūtas fonda prognozes. *World Economic Outlook*. October 2010.

8.1. attēla turpinājums

Nozaru griezumā 2010.gadā ražošanas apjomu vidējais samazinājums vēl saglabājās būvniecībā, tirdzniecībā un atsevišķās komercpakalpojumu nozarēs. Valsts budžeta izdevumu samazinājums tiešā veidā atsaucās uz sabiedrisko pakalpojumu nozari (valsts pārvalde, veselības aprūpe un izglītība), kuras izlaide bija mazāka nekā 2009.gadā. Savukārt uz eksportu vērsto nozaru – apstrādes rūpniecības, lauksaimniecības un transporta pakalpojumu izlaide jau 2010.gadā pārsniedza 2009.gada vidējo līmeni.

8.2.attēls. Nozaru attīstības tendences (2005.gada 4.ceturksnis = 100)

2011.gadā gandrīz visām tautsaimniecības nozarēm ir gaidāmi pozitīvi pieauguma tempi, t.sk. arī komercpakalpojumu nozarēm. Savukārt valsts budžeta izdevumu samazinājums atsaucies uz sabiedrisko pakalpojumu nozarēm, kurās izlaide arī šogad būs mazāka nekā 2010.gadā.

8.1.tabula. **IKP dinamika**, % pret iepriekšējo gadu

	2008	2009	2010	2011
IKP no izlietojuma puses	-4,2	-18,0	0,0	3,5
Privātais patēriņš	-5,2	-24,1	0,8	3,7
Valsts patēriņš	1,5	-9,2	-7,7	-0,6
Kopējā pamatkapitāla veidošana	-13,6	-37,3	-19,2	7,0
Eksports	2,0	-14,1	9,3	6,2
Imports	-11,2	-33,5	10,2	6,3
IKP pa nozarēm	-4,2	-18,0	0,0	3,5
Primārās nozares	0,5	3,0	4,2	3,6
Apstrādes rūpniecība	-6,5	-19,2	16,0	8,2
Elektroenerģija, gāzes un ūdens apgāde	-2,4	-7,2	15,0	5,3
Būvniecība	-2,6	-33,6	-23,9	6,2
Tirdzniecība	-8,4	-29,0	4,0	7,4
Transports un sakari	0,5	-14,8	4,1	2,9
Sabiedriskie pakalpojumi	1,3	-6,3	-6,7	-3,7
Citi komercpakalpojumi	0,0	-5,5	-4,9	0,4

Lai sagatavotu izvērtākas ekonomikas attīstības prognozes, tika aptaujātas nozaru asociācijas un lielākie ražošanas uzņēmumi Latvijā. Aptaujas ietvaros nozaru asociācijas un uzņēmēji sniedza atbildes par savas darbības novērtējumu par 2010.gadā saražotās produkcijas vai sniegto pakalpojumu apjomiem, cenām, nodarbināto skaitu uzņēmumā un konkurētspēju iekšzemes un ārējos tirgos, kā arī prognozes par attīstības iespējām 2011.gadā, t.sk. eksporta pasūtījumiem gan uz Eiropas Savienības valstīm, gan uz NVS valstīm, nodarbināto skaita izmaiņām un plānotajām investīcijām.

Izvērtējot nozaru asociāciju un uzņēmēju sniegtās atbildes, jāsecina, ka aptaujātās asociācijas un uzņēmumi ir optimistiski par nozares un uzņēmumu nākotnes perspektīvām un prognozē, ka nozaru un uzņēmumu attīstības pamatā joprojām būs eksporta iespēju paplašināšana. Vairums aptaujāto uzskata, ka 2011.gadā, salīdzinot ar 2010. gadu, pieaugs arī uzņēmumu saražotās produkcijas vai sniegto pakalpojumu apjomi. Tāpat lielākā daļa aptaujāto uzņēmumu norāda, ka 2011.gadā pieaugs cenas uzņēmuma saražotajai produkcijai vai sniegtajiem pakalpojumiem. Nevieni no aptaujātajiem uzņēmumiem neplāno 2011.gadā samazināt strādājošo skaitu, pie tam gandrīz puse uzņēmumu norāda, ka nodarbināto skaits uzņēmumos 2011.gadā pieaugs.

Kā galvenos ražošanu ierobežojošos faktorus aptaujātie uzņēmumi un nozaru pārstāvji norādīja izejvielu iepirkuma cenu pieaugumu, joprojām salīdzinoši vājo pieprasījumu, pieaugošo nodokļu slogu, kā arī kvalificēta darbaspēka trūkumu.

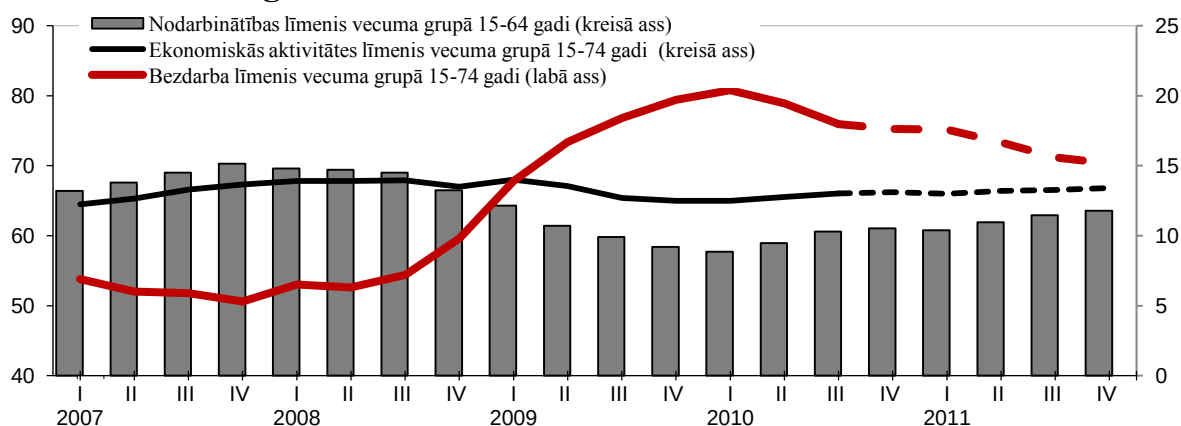
Darba tirgus

Līdz ar situācijas stabilizāciju tautsaimniecībā arī darba tirgū kopš 2010.gada 2.ceturkšņa bija vērojami uzlabojumi. Tomēr sagaidām, ka aizvadītajā gadā kopumā nodarbinātība būs par 3,9% mazāka nekā vidēji 2009.gadā, jo nodarbinātības pieaugums 2010.gadā atsākās no ļoti zema punkta.

2011.gadā situācija darba tirgū turpinās uzlaboties, gada 1.ceturksnī sagaidāms neliels nodarbinātības samazinājums, tomēr, sākot ar 2.ceturksni, līdz ar jaunu sezonas darbu parādīšanos, nodarbinātība atsāks palielināties. Kopumā 2011.gadā nodarbināto skaits būs par 3,6% lielāks nekā vidēji 2010.gadā, bet joprojām nepārsniegs 2009.gada vidējo līmeni.

2011.gadā nodarbinātības līmenis vecuma grupā no 15-64 gadiem veidos 62,3%, kas būs par 2,7 procentpunktiem vairāk nekā 2010.gadā. Kopumā nodarbinātības pieaugums turpmākos gados būs mērenākos tempos nekā izaugsme, jo izlaides pieaugums balstīsies ne tikai uz nodarbināto skaita pieaugumu, bet arī uz produktivitātes kāpumu.

8.3.attēls. Darba tirgus attīstības tendences

*līdz 2010.gada 1.cet. atspoguļoti faktiskie dati

Atbilstoši nodarbinātības kāpumam, 2010.gadā samazinājās arī bezdarba līmenis. Sagaidāms, ka 2010.gada 4.ceturksnī, salīdzinot ar iepriekšējiem ceturkšņiem, bezdarba līmenis būtiski nesaruks, tādējādi vidēji gadā bezdarba līmenis varētu būt 18% robežās. 2011.gadā bezdarbs turpinās sarukt un tā kā iedzīvotāju ekonomiskā aktivitāte pieaugs lēnāk nekā 2010.gadā, tad bezdarba līmenis samazināsies straujāk un vidēji gadā veidos aptuveni 16 procentus.

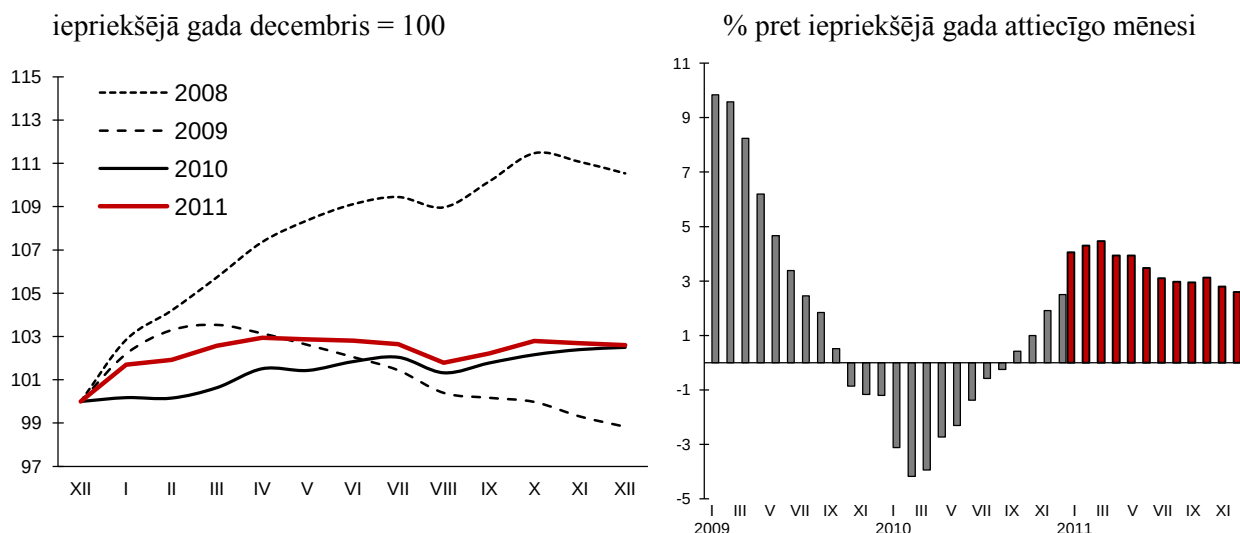
No krīzes radītām sekām straujāk turpinās atkopties tirgojamās nozares – apstrādes rūpniecība, primārās nozares, kā arī transports un sakari. 2011. gadā apstrādes rūpniecībā sagaidāms darbaspēka pieprasījuma pieaugums par 12%, salīdzinot ar 2010.gadu. Situācija turpinās uzlaboties arī citās privātā sektora nozarēs. Būvniecībā, kur iepriekšējos gados bija vērojams straujš nodarbinātības samazinājums, 2011. gadā, salīdzinot ar 2010. gadu, nodarbināto skaits pieaugs par aptuveni 6 procentiem.

Tai pat laikā sabiedriskā sektorā nodarbināto skaits turpinās samazināties arī 2011.gadā, ko noteiks budžeta konsolidācijas pasākumi. Turklāt budžeta izdevumu ierobežojumi neļaus būtiski palielināt nodarbināto skaitu vismaz līdz 2013.gadam.

Cenas

2011.gadā saglabāsies gan iekšējo, gan ārējo faktoru ietekme uz patēriņa cenām. Tā plānoto budžeta konsolidācijas pasākumu ietekme būs divējāda. Cenas gada sākumā palielinās paceltais pievienotās vērtības un akcīzes nodoklis. Šī iemesla dēļ cenu palielinājums var būt par 1-1,2%. Savukārt budžeta izmaksu samazinājums nedaudz piebremzēs privāto patēriņu, kas mazinās iespējas palielināt preču un pakalpojumu cenas.

8.4.attēls. 12 mēnešu inflācija

Savukārt starptautiskās organizācijas prognozē, ka naftas cenu pieaugums tuvākajā laikā turpināsies, tādējādi radot pakārtotu ietekmi arī uz rūpniecības galaproduktu cenām. Šo efektu var daļēji mazināt vairāku valstu uzsāktie budžeta konsolidācijas pasākumi izdevumu samazināšanai, lai līdzsvarotu valsts finansiālo stāvokli.

Ekonomikas ministrija prognozē, ka kopējais cenu kāpums 2011.gadā var sasniegt 2,6% (12 mēnešu inflācija). Ņemot vērā cenu tendences 2010.gadā, gada vidējais cenu līmenis 2011.gadā var pieaugt par 3,5 procentiem.

Ekonomikas ministrs

A.Kampars

Vīza: Valsts sekretārs –

J.Pūce

11.01.2011, 10:32

10066

Jānis Salmiņš

janis.salmins@em.gov.lv, 67013112